

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 2-4 Τ.Κ. 106 78 ΑΘΗΝΑ

Η ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΣΧΗ ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΩΝ ΣΤΙΣ 9-10-2014

ΤΕΥΧΟΣ 193
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2014

ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΚΗ ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ

ΤΡΙΜΗΝΙΑΙΟ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟ
ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ
ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
ΖΩΟΔΟΧΟΥ ΠΗΓΗΣ 2-4
Τ.Κ. 106 78 ΑΘΗΝΑ, ΤΗΛ.-FAX 210-3819571

ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΠΡΩΤΗ: 1975-1977
ΠΕΡΙΟΔΟΣ ΔΕΥΤΕΡΗ: 1983-

ΤΕΥΧΟΣ 193
ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ - ΔΕΚΕΜΒΡΙΟΣ 2014

ΕΚΔΟΤΗΣ - ΔΙΕΥΘΥΝΤΗΣ
ΛΕΥΤΕΡΗΣ Β. ΤΖΟΚΑΣ
ΠΡΟΕΔΡΟΣ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
Δόρδου 35, Τ.Κ. 104 43 Αθήνα
Τηλ. 210-5120009

ΣΥΜΒΟΥΛΟΣ ΕΚΔΟΣΗΣ
ΔΗΜΗΤΡΗΣ (ΤΑΚΗΣ) ΠΑΠΑΔΗΜΗΤΡΙΟΥ

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΕΠΙΤΡΟΠΗ
ΠΟΛΥΞΕΝΗ ΓΙΑΧΟΥ
ΑΠΟΣΤΟΛΟΣ ΦΟΡΛΙΔΑΣ
ΑΓΑΠΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ
ANNA MOΣΧΟΝΙΔΟΥ

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ - ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
ΑΓΑΠΟΥΛΑ ΕΥΘΥΜΙΟΠΟΥΛΟΥ
Τ.Θ. 8231, Τ.Κ. 102 10 ΑΘΗΝΑ

ΑΛΛΗΛΟΓΡΑΦΙΑ
ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ
Τ.Θ. 8231, Τ.Κ. 102 10 ΑΘΗΝΑ
e-mail: EEL1930@GMAIL.COM
www.logotexnes.gr
ellineslogotexnes.gr

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟΥ
ΑΛΕΞΑΝΔΡΟΣ ΠΟΥΛΟΠΟΥΛΟΣ
Μαντζάκου 3, 114 73 Αθήνα
τηλ. 210-3821173, fax 210-3821030
e-mail: efkyriakos@ath.forthnet.gr

Κάθε Λογοτέχνης φέρει
την ευθύνη των κειμένων του

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΕΚΔΟΤΗ

Προτού ν' αρχίσει καλά-καλά η περίοδος εκδηλώσεων 2014-15, πήραμε Πρόσκληση από το Δ. Σ. της «Λέσχης Αρχιπλοιάρχων» να μας βραβεύσει «για την ανεκτίμητη προσφορά μας στα Ελληνικά Γράμματα, αλλά και την πολύτιμη συμπαράστασή μας στη Λέσχη», στις 9/10/2014, στην αίθουσά τους, στον Πειραιά. Έτσι κι έγινε η σεμνή εκδήλωση με την παρουσία μελών των δύο σωματείων και πολλών φίλων. Τους ευχαριστούμε. Την επόμενη μέρα 10/10/2014 είχαμε πάρει Πρόσκληση από το Ελληνικό Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.) να παραστούμε, το Δ.Σ. και τα μέλη της Ένωσης, στο 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο με θέμα «Μεγάλοι Έλληνες και Κύπριοι Παιδαγωγοί από την Αρχαιότητα έως Σήμερα: Εκπαιδευτική Συμβολή και Παιδαγωγική Μνήμη», που στην εναρκτήρια Συνεδρίαση ο Πρόεδρος της Ένωσης απήγινε χαιρετισμό και βράβευσε, εκ μέρους της Ένωσης, το μέλος μας και Πρόεδρο, ομ. Καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αθανάσιο Παπά, με το Χρυσό Μετάλλιο Πνευματικής Αξίας Α' Τάξεως μετά Διπλώματος. Με εισηγήσεις τους συμμετείχαν πολλά μέλη της Ένωσής μας, εκπαιδευτικοί. Στην Β. Ήπειρο, που δεν πραγματοποιήθηκε η εκδρομή-προσκύνημα από την Ένωση, εκπροσώπησαν αυτή δύο μέλη του Δ.Σ. και κατέθεσαν στεφάνι. Η εκδήλωση στις 20/10/2014, με αναφορά στο έτος του '40 και τη «Δίκη του Σωκράτη», δεν είχε προηγούμενο από τη μαζικότητα. Θα συνεχιστούν απαρέγκλιτα όλες οι εκδηλώσεις το νέο χρόνο και ιδιαίτερα η Απονομή Τιμητικών Διακρίσεων σε μαθητές Δημοτικού, Γυμνασίου και Λυκείου, που συμμετείχαν στον Πανελλήνιο και Παγκύπριο Διαγωνισμό Ποίησης και Διηγήματος έτους 2014. Θα γίνει στην Παλαιά Βουλή (Σταδίου 13) την **Παρασκευή 20 Μαρτίου 2015 και ώρα 6.30 μ.μ.** Σας περιμένουμε όλους.

Λ.Β.Τ.

Ο Πρόεδρος
και το Διοικητικό Συμβούλιο εύχονται
στα μέλη και στους φίλους της Έρωσης
ΧΡΟΝΙΑ ΠΟΛΛΑ,
ΚΑΛΕΣ ΓΓΟΡΤΕΣ
ΚΑΙ ΕΥΤΥΧΙΣΜΕΝΟ το 2015

ΑΠΟΣΤΟΛΗ ΣΥΝΔΡΟΜΗΣ

Πώς θα στέλνετε τη συνδρομή σας. Το Σωματείο μας, για να συνεχίσει να υπάρχει και να εκπληρώνει τις υποχρεώσεις του (έκδοση περιοδικού, μί- σθωση αίθουσας εκδηλώσεων, κοινόχρηστα της Στέγης, ΕΝΦΙΑ, ΟΤΕ, ΔΕΗ κλπ.), στηρίζεται αποκλειστικά και μόνο στις συνδρομές των Μελών μας. Γνωρίζουμε ότι οι καιροί είναι δύσκολοι· όσο όμως μπορεί ο καθένας μας, ας συμ- βάλει στην προσπάθεια που κάνουμε, ώστε να μην πάνε χαμένοι οι κόποι τόσων χρόνων.

Υπενθυμίζουμε με ποιους τρόπους μπορείτε να στέλνετε τη συνδρομή σας:

1) Με ΤΑΧΥΔΡΟΜΙΚΗ ΕΠΙΤΑΓΗ στην παρακάτω ταχυδρομική διεύθυνση: ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ, Αγαπούλα Ευθυμιοπούλου, Τ.Θ. 8231 - ΤΚ 10210 Αθήνα.

2) Με κατάθεση στον Τραπεζικό Λογαριασμό της Ένωσης Ελλήνων Λογοτε- χνών στην ΕΘΝΙΚΗ ΤΡΑΠΕΖΑ.

α) Για τα Μέλη μας που κατοικούν στην Ελλάδα, η κατάθεση της συνδρομής θα γίνεται στον υπ' Αριθ. Λογαριασμό της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ 040/625051-38.

Μην ξεχάσετε να πείτε στον Ταμία της Τράπεζας να γράψει το όνομά σας την ώρα της κατάθεσης του ποσού.

Θα παρακαλούσαμε να μας ενημερώνετε τηλεφωνικά στο 210-3819571 (ώρες 09:00-13:00) για την κατάθεση που κάνατε, προκειμένου να αποσταλεί η σχετική απόδειξη.

β) Για τα Μέλη μας που κατοικούν στο εξωτερικό, η κατάθεση της συνδρομής θα γίνεται στον αριθμό μας IBAN της ΕΘΝΙΚΗΣ ΤΡΑΠΕΖΗΣ

GR 6101100400000004062505138

Μην ξεχάσετε να πείτε στον Ταμία της Τράπεζας να γράψει το όνομά σας την ώρα της κατάθεσης του ποσού.

Θα παρακαλούσαμε να μας ενημερώνετε τηλεφωνικά στο 210-3819571 (ώρες Ελλάδος 09:00-13:00) για την κατάθεση που κάνατε, προκειμένου να αποσταλεί η σχετική απόδειξη.

Ευχαριστούμε όλους όσοι συμπαραστέκονται στο έργο μας.

Το Δ.Σ. της Ε.Ε.Λ.

Η ΒΙΒΛΙΟΘΗΚΗ ΣΤΗ ΣΤΕΓΗ ΜΑΣ

Η Βιβλιοθήκη στη Στέγη μας τοποθετήθηκε με χορηγία του Αποστόλου Ιωάννου Πά- σχου, Δρος Δρος Παθολογίας-Πυρηνικής Ιατρικής και Ιστορίας της Ιατρικής, λογο- τέχνη, μέλους μας, και βοήθησαν τα μέλη μας: Ιωάννης Κ. Τσώλης, Φρίξος Δήμου, Δημήτριος Γ. Τριάντος, Χρήστος Καραπιπέρης και Σωτήριος Μαντζούτσος.

Το Δ.Σ. τους ευχαριστεί άπαντες.

Η ΒΡΑΒΕΥΣΗ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ ΑΠΟ ΤΗ ΛΕΣΧΗ ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΩΝ ΣΤΙΣ 9-10-2014

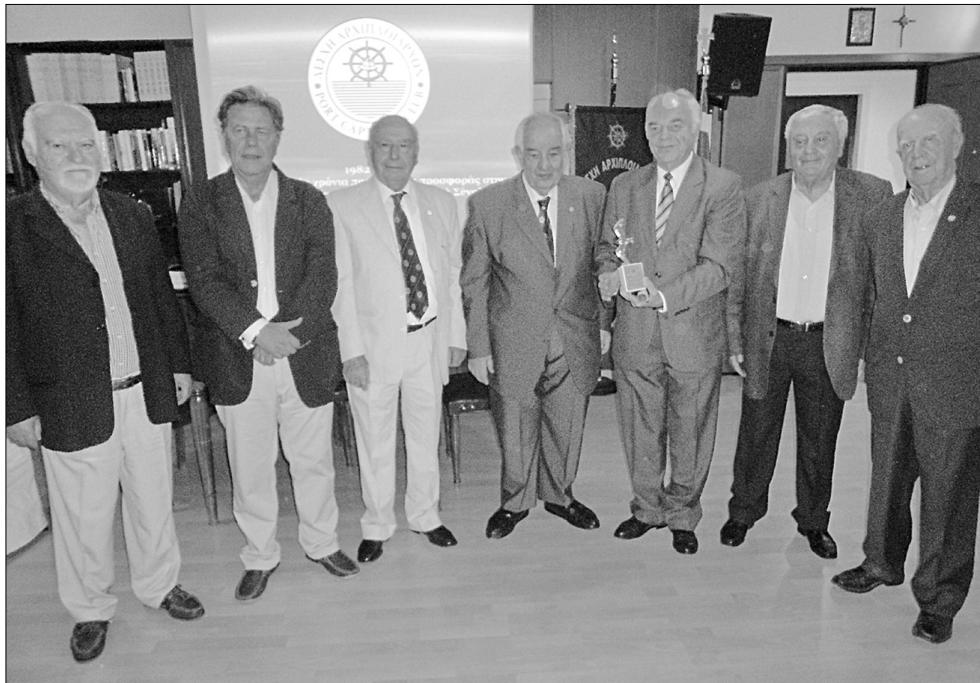
Το βράδυ της 9ης Οκτωβρίου 2014 η Λέσχη Αρχιπλοιάρχων Πειραιά, με μια λιτή τελετή στο Εντευκτήριό της, βράβευσε την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών (Ε.Ε.Λ.) για την επί 84 χρόνια προσφορά της στην Ελληνική Λογοτεχνία και στον Πολιτισμό γενικά.

Ύπογραμμίζεται πως στο πλούσιο πνευματικό της έργο περιλαμβάνεται και η διοργάνωση του ετήσιου πανελλήνιου και παγκύπριου μαθητικού διαγωνισμού, ποίησης και διηγήματος, με εξαιρετικά μεγάλη συμμετοχή και αποδοχή από την εκπαιδευτική κοινότητα.

Η Ε.Ε.Λ. ιδρύθηκε το 1930 από τον μεγάλο Σίφνιο ποιητή και πρώτο πρόεδρό της Ιωάννη Γρυπάρη και θεωρείται το αρ-

χαιότερο λογοτεχνικό σωματείο της χώρας.

Η ωραία αυτή εκδήλωση άρχισε με το χαιρετισμό και τις ευχαριστίες των προέδρων της Λέσχης Αρχιπλοιάρχων Πειραιά καπετάν Μαρίνου Τσάμη και της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών Λευτέρη Τζόκα. Στη συνέχεια το μέλος και των δύο συλλόγων Φρίξιος Δήμου παρουσίασε στους αρχιπλοιάρχους το πνευματικό έργο της Ένωσης και ο γενικός γραμματέας της Ε.Ε.Λ. Απόστολος Φορλίδας, με την εξαίρετη ομιλία του, αναφέρθηκε αναλυτικά στη θαλασσινή λογοτεχνία και στο δεσμό των Ελλήνων με τη θάλασσα. Στην εκδήλωση παραβρέθηκαν πολλά μέλη και των δύο συλλόγων.

Η τελετή έκλεισε με την ανακήρυξη των κ.κ. Θωμά Χαζίρογλου, μέλους της Ένω-

σης Ελλήνων Λογοτεχνών, και Νικολάου Κούβαρη ως επίτιμων μελών της Λέσχης Αρχιπλοιάρχων.

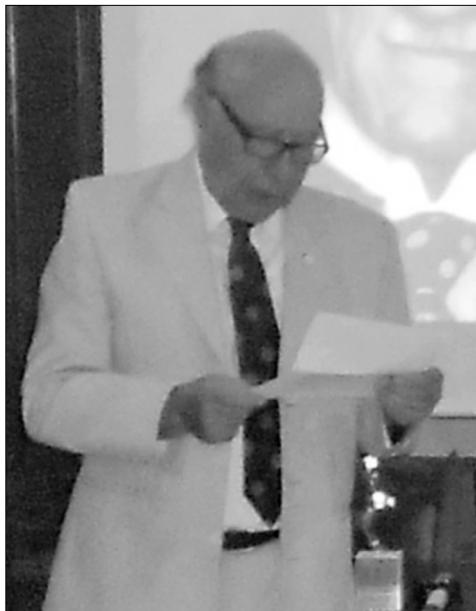
Ομιλία του Φρίξου Δήμου για την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών

Έχω την τιμή και τη χαρά, ως μέλος της Λέσχης Αρχιπλοιάρχων, αλλά και της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών επίσης, να παρουσιάσω στους αγαπητούς συνάδελφους της Λέσχης το πλούσιο πνευματικό έργο της Ένωσης.

Το λογοτεχνικό αυτό σωματείο ιδρύθηκε το 1930 με πρωτοβουλία του Σιφναίου μεγάλου ποιητή και φιλόλογου Ιωάννη Γρυπάρη, διευθυντή, την εποχή εκείνη, Γραμμάτων και Τεχνών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων και πρώτου Προέδρου της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών. Μεταξύ των ιδρυτικών μελών συγκαταλέγονται και οι εξαίρετοι λογοτέχνες Κωστής Παλαμάς, Δημοσθένης Βουτυράς, Γεώργιος Δροσίνης, Γρηγόριος Ξε-

νόπουλος, Μιχαήλ Αργυρόπουλος, Μιλτιάδης Μαλακάσης, Απόστολος Μελαχροινός κ.ά. Η Ένωση έκτοτε λειτουργεί ανελλιπώς μέχρι σήμερα εκτός από την περίοδο της μεταξικής δικτατορίας και της εχθρικής κατοχής και, πολύ σωστά, θεωρείται το αρχαιότερο λογοτεχνικό σωματείο της χώρας! Εδρεύει στο δεύτερο όροφο της οδού Ζωοδόχου Πηγής 2-4 στην Αθήνα, ενώ οι εκδηλώσεις της διεξάγονται στο μέγαρο της Χ.Α.Ν. Αθηνών και στον φιλολογικό σύλλογο «Παρνασσός».

Γίνονται δεκτά ως μέλη της Ένωσης

συγγραφείς τουλάχιστον δύο βιβλίων και γενικά πρόσωπα που ενδιαφέρονται σοβαρά για τα γράμματα.

Πρωταρχικός σκοπός της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών είναι η καλλιέργεια και η προαγωγή της ελληνικής λογοτεχνίας και γι' αυτό αγωνίζεται από την ίδρυσή της! Αν και οικονομικοί της πόροι είναι οι συνδρομές μόνο των μελών της, τηρείται,

Το γλυπτό, που αναπαριστά ένα γλάρο μ' ανοιγμένα φτερά, είναι δημιουργία του καλλιτέχνη γλύπτη Γεωργίου Ρούσση και απονεμήθηκε, μαζί με το Δίπλωμα, από τη «Λέσχη Αρχιπλοιάρχων» στη βράβευση της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών.

μπορούμε να πούμε, στη χαραγμένη ρότα, που είναι η καλλιέργεια της ελληνικής γραμματείας. Από το πλούσιο έργο αυτού του σωματείου υπογραμμίζονται ενδεικτικά τα πιο κάτω:

1. Μηνιαίες πνευματικές εκδηλώσεις στις φλόξενες αίθουσες της Χ.Α.Ν. Αθήνας και του φιλολογικού συλλόγου «Παρνασσός».

2. Έκδοση τριμηνιαίου λογοτεχνικού περιοδικού «Λογοτεχνική Δημιουργία»,

πολυσέλιδου, προσεγμένου εντύπου με εργασίες κυρίως των μελών της, από το 1983 αδιαλείπτως.

3. Διοργάνωση ετησίου πανελλήνου διαγωνισμού ποίησης και διηγήματος για μαθητές Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης με πλούσια συμμετοχή υποψηφίων, που έτυχε και αυτός εγκωμιαστικών σχολίων και από το χώρο της εκπαίδευσης. Στον τελευταίο διαγωνισμό μάλιστα λάβανε μέρος 3.000 μαθητές! Εκτός από τα βραβεία και τους επαίνους χορηγούνται και αναμνηστικά διπλώματα σε όλους τους συμμετέχοντες.

4. Ετήσιο επίσης πανελλήνιο και παγκύπριο διαγωνισμό ποίησης και διηγήματος για μαθητές Δημοτικής και Μέσης Εκπαίδευσης με πλούσια συμμετοχή υποψηφίων, που έτυχε και αυτός εγκωμιαστικών σχολίων και από το χώρο της εκπαίδευσης. Στον τελευταίο διαγωνισμό μάλιστα λάβανε μέρος 3.000 μαθητές! Εκτός από τα βραβεία και τους επαίνους χορηγούνται και αναμνηστικά διπλώματα σε όλους τους συμμετέχοντες.

5. Από φέτος διοργανώνεται πανελλήνιος και παγκύπριος μουσικός διαγωνισμός εφήβων.

6. Εκπαιδευτικές και προσκυνηματικές εκδρομές στους χώρους λατρείας και θυσίας, όπως αυτή που διοργανώνεται κάθε χρόνο το τριήμερο της 28ης Οκτωβρίου στα αιματοβαμμένα χώματα τη Βόρειας Ήπειρου.

7. Βραβεύσεις φυσικών και νομικών προσώπων για τις υπηρεσίες που προσφέρουνε στα γράμματα, την κοινωνία και την πατρίδα, καταξιωμένων επίσης μελών της Ένωσης και εντύπων που εκδίδονται από αυτά. Σημειώνεται πως στις βραβεύσεις από την Ένωση περιλαμβάνονται η Λέσχη Αρχιπλοιάρχων, το περιοδικό της «Ν. Εξάντας», ο πρόεδρος καπετάν Μαρίνος Τσάμης και αρχιπλοίαρχοι, μέλη και της Ένωσης.

Ύπενθυμίζεται επίσης ότι ο Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών κ. Λευ-

τέρος Τζόκας έχει ανακηρυχθεί επίτιμο μέλος της Λέσχης και πως σήμερα αναμένεται να τιμηθεί και αυτή η Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών για την επί 84 χρόνια προσφορά της στην Ελληνική Λογοτεχνία.

Και κλείνοντας, ευχόμαστε στον πρόεδρο και επίτιμο Αρχιπλοίαρχο καπετάν Λευτέρη Τζόκα, στο επιτελείο και στο πλήρωμα του καραβιού της ΕΕΛ καλά ταξίδια στα Ελληνικά Γράμματα.

**Ομιλία του Γεν. Γραμματέα
της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών
Απόστολου Φορλίδα, με θέμα
«Θάλασσα και Λογοτεχνία»**

Με χαρά βρισκόμαστε σήμερα εδώ, ο Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών κ. Λευτέρης Τζόκας κι εγώ, ως Γεν.

Σας ευχαριστούμε για την τιμή αυτή. Στο πέρασμα του χρόνου και περισσότερο στις μέρες μας, που η κοινωνία βάλλεται από πολλά μέσα, από ξενόφερτες τάσεις απλούστευσης της γλώσσας, της γραφής και του πνεύματος, αγωνιζόμαστε, ώς το αρχαιότερο λογοτεχνικό σωματείο στη χώρα, να διατηρήσουμε και να προάγουμε τη γλώσσα και την έκφραση, μέσα από το γραπτό λόγο, με την ποίηση, το διήγημα και κάθε μορφής λογοτεχνική δημιουργία, κι εν γένει τον Πολιτισμό.

Για το λόγο αυτό η Ένωσή μας έχει εντείνει τους ετήσιους Λογοτεχνικούς Διαγωνισμούς για παιδιά, εφήβους και νέους και φυσικά για ενηλίκους. Η συμμετοχή στους διαγωνισμούς αυτούς είναι μεγάλη και η προσπάθεια των παιδιών αξιεπαινη.

Είμαστε ιδιαίτερα χαρούμενοι, γιατί έχουμε αυξημένες συμμετοχές από σχολεία της Επαρχίας, από κάθε γωνιά της Ελλάδος και φυσικά την Κύπρο. Είναι μια μεγάλη ικανοποίηση για εμάς.

Σειρά από εκπαιδευτικούς, δασκάλους και δασκάλες και φιλολόγους, απαρτίζουν εθελοντικά, σε πείσμα των καιρών, την Επιτροπή Αξιολόγησης των συμμετοχών. Μια επίπονη εργασία, που γίνεται με αγάπη για τη γλώσσα και με ενδιαφέρον, αφού τα παιδιά είναι η επόμενη μας μέρα σε όλους τους τομείς της κοινωνίας.

Κάθε χρόνο πραγματοποιούμε εκδηλώσεις αφιερωμένες στη λογοτεχνία, σε νέους λογοτέχνες και μέλη μας, αλλά και ειδικά αφιερώματα στους κλασικούς της λογοτεχνίας.

Η συμμετοχή είναι πάντα υψηλή, κάτι που δείχγει ότι η συνοχή μας και η αγάπη μεταξύ των μελών είναι μεγάλη και αληθινή, αφού όλοι πρεσβεύουμε αυτούς τους κοινούς και ειλικρινείς σκοπούς.

Σύντομα προγραμματίζουμε ειδικές εκ-

Γραμματέας του Διοικητικού μας Συμβουλίου, μαζί με τα άλλα μέλη μας, στην Λέσχη Αρχιπλοιάρχων, που με την απόφαση του Διοικητικού της Συμβουλίου τιμάται η ιστορική Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών, που ιδρύθηκε το 1930.

δηλώσεις στην Ελλάδα και το εξωτερικό.

Βρισκόμενοι στο χώρο σας εδώ, νιώθουμε να συνυπάρχουν το μεράκι, συναισθήματα και ένας μακρύς αγώνας μέσα από το στίβο της ναυτοσύνης. Είναι εδώ ένας μικρός φιλόξενος όρμος που πλέον αγκαλιάζει τα χρόνια που πέρασαν και είναι ένα ακόμη εφαρμογή για τα επόμενα που έρχονται.

Είμαστε χαρούμενοι, διότι μέλη σας είναι ταλαντούχα και σε άλλους τομείς και καταπίνονται από καιρό με το γράψιμο. Ποίηση, διήγημα, λαογραφία κλπ. Μέλη σας που έχουμε τη χαρά να είναι και μέλη μας. Δυστυχώς, κάποιοι δεν είναι πια κοντά μας.

Αν αφήσουμε τη φαντασία μας ξεφυλλίζοντας ένα βιβλίο, είναι σαν ένα συμβολικό πέλαγος που ταξιδεύουν συναισθήματα και ιδέες. Ρομαντισμός και ανθρωπιά. Εκεί που η γραφίδα του παλιού καιρού, ταξίδευε μέσα από τις λευκές σελίδες και ο δημιουργός τους, συγγραφέας ή ποιητής, γέμιζε με πλήρη νοήματα αυτό το λευκό φόντο, που μπορεί να ήταν ένα μικρό χαρτάκι ή αμέτρητες σελίδες.

Αυτό το ταξίδι του γραπτού λόγου, είναι ένα εφάμιλλο ταξίδι σαν τα δικά σας. Ένα ταξίδι σε πέλαγα και ωκεανούς, που λίγοι άνθρωποι μαξεμένοι σ' ένα πλοίο κάνανε το δικό τους δρομολόγιο. Δουλειά, σκέψεις, κοίταγμα στον ορίζοντα, βουητό και κουβέντα με τη θάλασσα. Και τα επόμενα χρόνια, μέσα από ένα γραφείο, μιλώντας μέσω του «Ελλας - Ράδιο», ζουσατε το ταξίδι και τις αγωνίες των συναδέλφων σας στις εταιρίες.

Οι σημειώσεις σας ή το ημερολόγιο του πλοίου ήταν το δικό σας κείμενο. Και όσοι τα είχαν καλά και τα έχουν καλά με τη πένα, εκεί, ίσως, κάπου στον Ινδικό ή τον Ειρηνικό, να έγραφαν τα καλύτερά τους και να έκαναν τις πιο όμορφες σκέψεις τους για τη ζωή ή να έκαναν πιο δυνατά

και πραγματικά το σταυρό τους. Χρόνια ολόκληρα μέσα σε πλοία, διανύοντας χιλιάδες μίλια και πιάνοντας σε αμέτρητα λιμάνια. Αναμνήσεις που δε φεύγουν, δε σβήνουν, δεν παραχαράσσονται από τίποτα. Καμία αριμύρα δεν πρόκειται να τα διαβρώσει.

Θυμάμαι από συγγενείς ναυτικούς και έχω ακόμη τις καρτ-ποστάλ από τα λιμάνια που έστελναν ή ένα μικρό γράμμα, για να μας πουν ότι είναι καλά και ό,τι άλλο χώραγε μέσα στις λίγες του γραμμές.

Ζούμε σε μια χώρα που έχει μια βαριά ιστορία και παράδοση. Και όσο κάποιοι πάνε να την μειώσουν, ή επιχειρούν να την απαξιώσουν, πάντα θα υπάρχουν αυτοί που αγαπάνε τη χώρα, τον πολιτισμό, τις παρακαταθήκες και τον αγώνα τόσων αιώνων και θα μπαίνουν εμπόδιο στους κακόβουλους.

Αυτή η βαριά παράδοση είναι συνδεδεμένη με τη ναυτιλία, τη θάλασσα, το ξεχωριστό αυτό χώρο. Για ώρες αμέτρητες κανείς θα μπορούσε να μιλάει για τη θάλασσα. Στιγμές και αναμνήσεις.

Χαρακτηριστικό είναι αυτό που έχει αναφέρει ο Μπαμπινιώτης: «Το να μιλήσει κανείς για τη θάλασσα στη γλώσσα ενός λαού, όπως οι Ελληνες, που έχουν συνδέσει διαχρονικά τη ζωή τους με τη θάλασσα, το να μιλήσει κανείς για τη θάλασσα στη γλώσσα μιας χώρας που η θάλασσα αποτελεί μέρος της βιολογικής, εθνικής, οικονομικής και ψυχολογικής ύπαρξης των κατοίκων της, είναι πραγματικά πολύ τολμηρό. Κινδυνεύει ν' αφήσει έξω από τη γλωσσική πραγμάτευσή του κομμάτια της γλωσσικής υπόστασης αυτού του λαού, πολύτιμα δηλαδή πετράδια της έκφρασής του, που είναι στην πραγματικότητα οι λέξεις. Γιατί οι λέξεις είναι πολύτιμοι λίθοι της γλωσσικής παρακαταθήκης ενός ολόκληρου λαού. Εί-

ναι κειμήλια της πολιτισμικής κληρονομιάς ενός έθνους. Αξίζει όμως να ξεναγηθεί κανείς σ' ένα ταξίδι στον μαγικό κόσμο των λέξεων και ειδικότερα των λέξεων της ελληνικής γλώσσας που συνδέονται με τη θάλασσα. Άλλωστε, οι ίδιες οι λέξεις είναι μια θάλασσα, θάλασσα οι λέξεις στον κόσμο της γλώσσας ενός λαού, θάλασσα που διασχίζουμε με επικοινωνιακή ασφάλεια μέσα στα γερά σκαριά που μας εξασφαλίζει η στέρεη και δοκιμασμένη αρματωσία της ελληνικής γλώσσας».

Αγαπητοί φίλοι, είστε οι διάδοχοι και οι συνεχιστές των αρχαίων ναυτικών, της ναυτοσύνης των Ελλήνων. Διδάξαμε χιλιάδες χρόνια τώρα, τις θαλάσσιες συγκοινωνίες, τις θαλάσσιες μεταφορές, τη ναυπηγική και τόσα άλλα που περιβάλλουν τη ναυτιλία. Και συνεχίζει η ναυτική παράδοση με ισχυρή ναυτιλία σε παγκόσμιο επίπεδο. Υπηρετήσατε και υπηρετείτε τη θάλασσα ως στελέχη και ηγήτορες της Εμπορικής Ναυτιλίας. Τη σεβαστήκατε για να σας σεβαστεί και την αγαπήσατε ως κάτι πολύτιμο, ανεκτίμητο και αναντικατάστατο στη ζωή σας. Είστε ένας δυνατός και χρήσιμος κρίκος στην αλυσίδα αυτή. Η χρηστή διοίκηση, η διαχείριση, το ρίσκο, οι πρωτοβουλίες, οι αιμέτρητες ώρες, το πάθος και η αγάπη σας, σας έχανε πετυχημένους και εσείς με τη σειρά σας δώσατε ανάσα στο μέλλον της ναυτιλίας, της οικονομίας, της εργασίας.

Εμείς, συνοδοιπόροι σ' ένα άλλο δρομολόγιο, αυτό του Λόγου. Υπηρετώντας τις παρακαταθήκες, την πλούσια λογοτεχνία και τον γραπτό λόγο που γεννήθηκε στην πατρίδα μας. Η ποίηση, κείμενα ιστορίας, επική λογοτεχνική έκφραση, θεατρικό κείμενο και πολλά άλλα δίδαξαν αιώνες τώρα τους επόμενους σ' αυτή τη γη.

Και μιας και βρισκόμαστε στον φιλόξε-

νο χώρο σας, σε μικρή απόσταση απ' το λιμάνι του Πειραιά και η θάλασσα είναι αυτό που πρωταρχικά σας ενώνει, δεν θα αποφύγω σήμερα τον πειρασμό και θα κάνω ένα σύντομο πέρασμα σε πτυχές της ιστορίας της Ελλάδας, της λογοτεχνίας και σε άλλους χώρους της ζωής μας, που η θάλασσα έχει ξεχωριστό ρόλο ή συνυπάρχει με τη ζωή και τις ανθρώπινες συνήθειες και αξίες.

Για να χαριτολογήσω, θυμήθηκα ότι έχω κι εγώ ναυτικό φυλλάδιο. Το έφερα μαζί μου απόψε Από 14 ετών έχω κάνει διάφορα στη ζωή μου. Υπήρξα και ναυτικός. Το 1989 Ε/Γ-Ο/Γ SILVER PALOMA, 1990 Φ/Γ ΠΙΕΛΦΛΑΪΕΡ, 1991 Δ/Π ΠΕΛΜΠΟΞΕΡ, 1992 Ε/Γ-Ο/Γ ΠΑΝΑΓΙΑ ΤΡΥΠΗΤΗ... Αυτά για την... ιστορία....

Οι Έλληνες έχουν συνδέσει τη ζωή τους αιώνες τώρα με τη θάλασσα, μιας και η θάλασσα είναι σημαντικό τμήμα της βιολογικής, εθνικής, οικονομικής και φυχολογικής ύπαρξης των κατοίκων της, όπως αναφέρει σε λήμμα του ο Γεώργιος Μπαμπινιώτης. Για να προσθέσω την αποστροφή του στίχου τού Νομπελίστα ποιητή μας Οδυσσέα Ελύτη: «Έχοντας ερωτεύει και κατοικήσει αιώνες μες στη θάλασσα, έμαθα γραφή και ανάγνωση».

Θα αποτολμήσω να μιλήσω για τη θάλασσα. Όπως με περισσή περηφάνεια και σπουδή έκαναν σ' εργασία τους πρόσφατα μαθητές της 1ης Λυκείου στο νησάκι του Αγίου Κηρύκου. Προσπαθώντας μέσα από τα λόγια αυτά να ξεναγήσει κανείς τον ακροατή στο γοητευτικό, ελκυστικό και συνάμα επικινδυνό κόσμο της.

Στη λογοτεχνία υπήρξαν, υπάρχουν και θα υπάρχουν υμνητές της θάλασσας. Ποιητές, συγγραφείς, από την αρχαιότητα έως σήμερα, έχουν αφιερώσει μέρος του έργου τους σ' αυτή. Η θάλασσα έχει πρω-

ταγωνιστήσει αρκετές φορές μέσα στο έργο των Ελλήνων δημιουργών του πνεύματος και του λόγου.

«Την θάλασσα, την θάλασσα ποιος θα την εξαντλήσει», έγραψε στην αποστροφή ενός στίχου ο Νομπελίστας ποιητής Γιώργος Σεφέρης. Και πώς να μην συνυπάρχει η θάλασσα με το δημιουργικό αυτό έργο, όντας λαός θαλασσινός.

Και όταν οι κάτοικοι στην ηπειρωτική Ελλάδα διέρχοντα κρίση από τη φτώχεια και τις δυσκολίες της ζωής για επιβίωση, δε δίστασαν να «συνταιριάζουν» με τη θάλασσα ναυτολογούμενοι στα εμπορικά πλοία, στηρίζοντας έτσι οικονομικά τις οικογένειές τους.

Πηγή έμπνευσης για ποιητές και λογοτέχνες η θάλασσα, οι περιπέτειες των ταξιδιών, η εξερεύνηση άλλων τόπων και φανταστικές περιηγήσεις, η ξενιτιά και ο νόστος, οι οικογένειες που μένουν πίσω περιμένοντας το ναυτικό να γυρίσει και άλλα πολλά. Η θάλασσα και οι άνθρωποι της είναι ένα διαχρονικό σημείο αναφοράς στη λογοτεχνία. Εδώ δεν μπορεί να περιοριστεί κανείς και να ονοματίσει το έργο αυτό ως «Θαλασσινή Λογοτεχνία». Στα χρόνια της Κατοχής, σε ένα δοκίμιο του Γιώργου Θεοτοκά, υπάρχει μνεία και αφιέρωμα και αναφέρεται στους «Ποιητές της θάλασσας».

Χαρακτηριστικά είναι τα έργα κλασικών της λογοτεχνίας μας, όπως του Ανδρέα Καρκαβίτσα με τα «Λόγια της Πλώρης», του Φώτη Κόντογλου με το «Έλληνες θαλασσινοί στις θάλασσες της Νοτιάς», του Γιάννη Μαγκλή με τους «Κοντραμπατζήδες του Αιγαίου», ενώ ο Αλέξανδρος Παπαδιαμάντης και ο Νίκος Καζαντζάκης έβαλαν τις δικές τους λογοτεχνικές «πινελιές», μέσα από το δικό τους έργο, που έχει να κάνει με τη θάλασσα και συνυπάρχουν έτσι με τους ποιητές.

Και στον Πειραιά ξεχωριστό είναι το έργο του Παύλου Νιρβάνα, του Κώστα Σούκα, του Χρήστου Λεβάντα, του Νίκου Βελιώτη, του Λάζαρου Κλεινού, του Νίκου Μαράκη, του Αριστείδη Πετρόπουλου κ.ά.

Μέσα από τον ποιητικό λόγο αναφέρουμε τον Κλέαρχο Σ. Μιμίκο, τον Γεώργιο Στρατήγη, τον Λάμπρο Πορφύρα, το Νίκο Καββαδία, τον Ρώμο Φιλύρα, τον Στέλιο Γεράνη και άλλους.

Ανιχνεύοντας τη ζωή του Νίκου Καββαδία μέσα από αφηγήσεις του, αναγνωρίζουμε τον τύπο του ναυτικού που η ζωή του είναι η θάλασσα. Απόμακρος με τη στεριά, αλλά και «περιπατητής» της στη ζωή. Του ανθρώπου που σιωπηρά η ζωή του είναι ένα με τη λαμαρίνα, ένα με την αρμύρα και τη θάλασσα και σαν εξόριστος ή ιδιότυπος ασκητής, χάνεται μέσα στις ρότες και τα μπάρκα. Την εποχή που οι ανέσεις στα πλοία ήταν ανύπαρχες και έπρεπε όχι μόνο κότσια να έχεις αλλά και περισσή δύναμη και σθένος να μείνεις δεμένος με τη θάλασσα και τη ναυτοσύνη, όπως μεταφορικά ο Οδυσσέας στο άλμπουρο για να αντέξει τις Σειρήνες. Αυτός, σε γενικές γραμμές, ήταν ο ασκητικός τύπος του ναυτικού τους προηγούμενους αιώνες, αλλά και ως τη δεκαετία του '60.

—Πως ήταν η ζωή στα καράβια; ρωτήσανε κάποτε το Νίκο Καββαδία.

«Στα φορτηγά, έχεις καιρό να διαβάζεις και να γράφεις», είπε. «Έκει, μιλάς πολύ λίγο ή καθόλου. Καλημέρα, καληνύχτα. Το καλησπέρα, περισσεύει», απάντησε. «Σε πιάνει η λαμαρίνα και δε λες μήτε κι αυτά. Μιλάω για την παλιά εποχή, όταν κουβαλούσαμε στην πλάτη το στρώμα, τα σεντόνια και τα κουταλοπήρουνα. Τώρα τα έχουν όλα. Καμπίνες μοναχικές, κρύα και ζεστά νερά, λουτρά, τηλεόραση και κινηματογράφο. Όταν πρωτοβγήκα στη θάλασσα, στους τροπικούς, μας μοίραζαν ένα κουβά νερό την ημέρα. Το πόσιμο το κλειδώναμε και πίναμε με τα ντενεκεδάκια μερίδα. Όμως τώρα, σε τούτα τα θεριάτων 300.000 τόνων, που είναι σαν πολυκατοικίες, τα έχεις όλα και δεν έχεις μια γωνιά να κρυφτείς. Αν κλάψεις θα σε ακούσουν. Τότε έβλεπες και ονείρατα. Εβλεπες ξύπνιος και το φίδι της θάλασσας. Εγώ το 'δα στον ύπνο μου. Όμως αν υπάρχει, έτσι θα 'ναι. Απαράλλαχτο όπως το 'δα...».

Η μοναξιά του ναυτικού που μήνες ταξιδεύει είναι φανερή. Σε μια αποστροφή ο Καββαδίας γράφει:

«Σαλπάραμε!

Μας περιμένουν στο Μπραζίλι

...Μα ούτε φουστάνι στη στεριά,

κι ούτε Μαντήλι...»

Κανείς δε χαιρετά απ' το λιμάνι τον μοναχικό τούτο ναυτικό, όταν κάθε φορά το πλοίο σαλπάρει για επόμενο ναύλο και ταξίδι. Μοναχικές φιγούρες στο πλοίο όλο το πλήρωμα, που μόνοι ζουν τη ζωή στο μπάρκο, τις χαρές και τις δυσκολίες. Αυτοί είναι οι δικοί σου άνθρωποι. Οι πραγματικοί, αν πραγματικά υπάρχουν, είναι χιλιάδες μίλια μακριά.

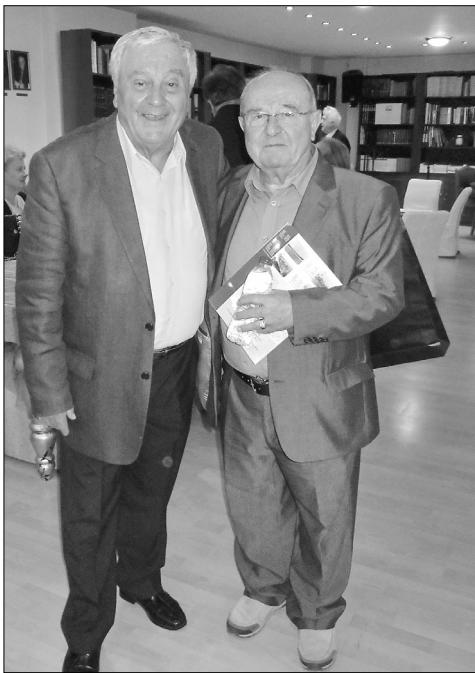
Η θάλασσα δεν είναι μόνο ευχάριστες

στιγμές, νέα λιμάνια, εξωτικές περιοχές. Η θάλασσα έχει πάρει μαζί της αιώνες τώρα εργάτες της. Ναυάγια και τραγωδίες σκίασαν αμέτρητες φορές το γαλάνιο πέπλο της. Αμέτρητα κείμενα και ποίηση αφιερώθηκε σε στιγμές αγωνίας, κινδύνου και ναυαγίων.

Ο Ανδρέας Καρκαβίτσας, στα «Λόγια της Πλάτωνης», χωρίς να διστάσει αποτύπωσε με το δικό του τρόπο τη θάλασσα που αγριεύει: «Ο πατέρας μου – μύρο το κύμα που τον τύλιξε – δεν είχε σκοπό να με κάμει ναυτικό. Μακριά, έλεγε, μακριά, παιδί μου, απ' τ' άτιμο στοιχειό! Δεν έχει πίστη, δεν έχει έλεος. Λάτρεψε την όσο θες, δόξασε την, εκείνη το σκοπό της. Μην κοιτάς που χαμογελά, που σου τάξει θησαυρούς...».

Αν και παιδί ναυτικών ο Καρκαβίτσας, δε δίσταξε να πει ό,τι ένιωθε για τις δυσκολίες και τους κινδύνους της θάλασσας. Άλλα προσπάθησε να δώσει για τις επιλογές του τη δική του απάντηση:

«Κάτι, έλεγα, θεϊκό ερχόταν κ' έσερνε όλες εκείνες τις ψυχές και τις γκρέμιζε άβουλες στα πέλαγα, όπως ο τρελολοβοριάς τα στειρολίθαρα. Άλλα το ίδιο κάτι μ' εσπρωχγε και μένα εκεί. Από μικρός την αγαπούσα τη θάλασσα. Τα πρώτα βήματά μου να ειπείς, στο νερό τα έκαμα. Το πρώτο μου παιχνίδι ήταν ένα κουτί από λουμίνια μ' ένα ξυλάκι ορθό στη μέση για κατάρτι, με δυο κλωστές για παλαμάρια, ένα φύλλο χαρτί για πανάκι και με την πύρινη φαντασία μου που το έκανε μπάρκο τρικούβερτο. Πήγα και το έριξα στη θάλασσα με καρδιοχτύπι. Αν θέλεις, ήμουν και εγώ εκεί μέσα. Μόλις ήμως το απίθωσα, βούλιαξε στον πάτο. Μα δεν άργησα να κάμω άλλο μεγαλύτερο από σανίδια. Ο ταρσανάς για τούτο ήταν στο λιμανάκι του Αιγαίνικόλα. Το έριξα στη θάλασσα και τ' ακο-

λούθησα κολυμπώντας ως την εμπατή του λιμανιού που το πήρε το ρέμα μακριά. Αργότερα έγιναν πρώτος στο κουπί, στο κολύμπι πρώτος, τα λέπια μου έλειπαν...».

Ένας ακόμη Πειραιώτης, ο συγγραφέας Κώστας Σούκας, καταπιάστηκε αρκετές φορές με θαλασσινές ιστορίες ζωής και κινδύνου. Όμως και το χρονογράφημα με ένα ξεχωριστό τρόπο ανάμειξης συναίσθημάτων, ποιητικής έκφρασης και πραγματικών στοιχείων, συνάδει στον πεζό λόγο και έχει το δικό του ρόλο. Ο παλιός δημοσιογράφος και συγγραφέας Χρήστος Κ. Χαιρόπουλος, έγραψε στο χρονογράφημά του στο «Έθνος» για το ναυάγιο το 1966 του «Ηράκλειο» στη Φαλκονέρα, με ένα περίτεχνο τρόπο:

«Είκοσι χιλιάδες τόνοι του κολοσσού εκμηδενίστηκαν εμπρός στα αφρηνιασμένα μποφόρ της καταιγίδας. Κι εκεί μέσα στην άγρια νύχτα, κάτω από τα αστροπελέκια

και το ανεμοβρόχι, μέσα στο ρόχθο των κυμάτων, οι γερά αμπαροκλειδωμένες μπουκαπόρτες ανοίξανε και από τη ρωγμή της πανοπλίας του κολοσσού χύμηξε αλαλάζοντας άγρια, ο προαιώνιος εχθρός του ανθρώπου. Τα ερτζιανά σχίσανε απεγνωσμένα την άγρια δεκεμβριανή νύχτα: SOS βυθιζόμαστε!... Πήραν την ασύρματη απόγνωση τ' άλλα καράβια που θαλασσοδερνόντουσαν κι αυτά στο Αιγαίο και σπεύσανε στο στήμα που είχε δοθεί. Δεν βρήκαν παρά τη θύελλα θριαμβεύτρια και μερικούς εξαθλιωμένους ναυαγούς που είχαν ξεγλιστρήσει από τον ύπνο στο θάνατο και από θαύμα είχαν γλιτώσει...».

Η θάλασσα είναι μια μούσα της λογοτεχνίας. Ενέπνευσε τόσο την ελληνική όσο και την παγκόσμια λογοτεχνία! Από τον κιθαρωδό Αρίωνα με το δελφίνι, που μας αφηγεύεται ο Ηρόδοτος, τον Σεβάχ το θαλασσινό, μέχρι τον ψαρά που παλεύει μόνος με τα κύματα στον ωκεανό του Χέμινγουεϊ ή τόσους δικούς μας άλλους ποιητές και πεζογράφους οι οποίοι την ύμνησαν. Κείμενα και στίχοι κάθη μορφής που «ταξιδεύουν» σε καταγάλανα ή φουρτουνιασμένα κύματα, μιας αληθινής ή φανταστικής θάλασσας μαγεύοντας τον αναγνώστη!

Αιώνες πριν, συναντάμε στην Οδύσσεια του Ομήρου την «Τρικυμία» στη Ε' ραφωδία στους στίχους 321-327: «Μιλώντας σύναξε τα νέφη και πιάνοντας την τρίαινα στα χέρια του συντάραξε τον πόντο, συννέφιασε θάλασσα και στεριά, ξεσήκωσε όλες μαζί τις θύελλες και τους ανέμους όλους, έγινε η μέρα νύχτα, πέφτοντας ψηλά από τον ουρανό. Λεβάντες και νοτιάς, άγριος πουνέντες και βοριάς αιθερογέννητος συγχρόνως φύσηξαν και σήκωσαν τεράστιο κύμα. Λυθήκανε τότε του Οδυσσέα τα γόνατα, λύγισε η ψυχή του».

Στο διήγημα «Το αγνάντεμα», ο Παπαδιαμάντης παρουσιάζει τη ζωή των ναυτικών της Σκιάθου και των οικογενειών τους. Οι ναυτικοί τους χειμερινούς μήνες αράζανε τα πλοία τους στο λιμάνι και ξεκουράζονταν κοντά στις οικογένειές τους. Όταν ερχόταν η Ανοιξη, μετά τις Απόκριες, φεύγαν για να οργώσουν το Αιγαίο και τη Μεσόγειο με τα εμπορικά ιστιοφόρα πλοία τους: σκούνες, βρατσέρες, βρίκια, γολέτες.

Η θάλασσα στερούσε όσο ο ναυτικός έλειπε παιδιά, γυναίκες και αγαπημένα πρόσωπα. Έρωτες και συναισθήματα. Όλα παραμέριζαν για την θάλασσας, του μπάρκου, της επιβίωσης.

«Η Παναγιά τα πέλαγα κρατούσε στην ποδιά της τη Σίκινο, την Αμοργό και τ' άλλα τα παιδιά της», έγραψε ο Οδυσσέας Ελύτης. Όπως και το επόμενο:..

Ο έρωτας
Το αρχιπέλαγος
Κι η πρώρα των αφρών του
Κι οι γλάροι των ονείρων του
Στο πιο ψηλό κατάρτι του ο ναύτης ανεμίζει
Ένα τραγούδι
Ο έρωτας

Κάποτε έμενα απέναντι απ' το σπίτι του Καβάφη στην Αλεξάνδρεια της Αιγύπτου. Έτσι απόψε δε θα μπορούσα να παραλείψω το ποίημα του Κωνσταντίνου Καβάφη «Φωνή απ' τη Θάλασσα», που έχει μια ανάλογη χροιά συναισθημάτων:

Βγάζει η θάλασσα κρυφή φωνή –
φωνή που μπαίνει
μες στην καρδιά σου και την συγκινεί
και την ευφραίνει.

Τραγούδι τρυφερό η θάλασσα μάς φάλλει,
τραγούδι που έκαμαν τρεις ποιηταί μεγάλοι,
ο ήλιος, ο αέρας και ο ουρανός.

Το φάλλει με την θεία της φωνή εκείνη,
όταν στους ώμους της απλώνει την γαλήνη
σαν φόρεμά της ο καιρός ο θερινός.

Φέρνει μηνύματα εις τας ψυχαίς δροσάτα
η μελωδία της. Τα περασμένα νειάτα
θυμίζει χωρίς πίκρα και καύμό.
Οι περασμένοι έρωτες κρυφομιλούνε,
αισθήματα λησμονημένα ξαναζούνε
μες στων κυμάτων τον γλυκόν αγασασμό...

Η δουλειά του ναυτικού δεν είναι εύκολη. Αυτοί που μένουν πίσω στη στεριά καρδιοχυπούν για το ναυτικό τους. Ο νους τους είναι μόνιμα σ' αυτούς που ταξιδεύουν κι εύχονται να γυρίσουν πίσω κοντά τους ασφαλείς. Πολλά ποιήματα έχουν αναδείξει την αγωνία αυτή. Χαρακτηριστικό είναι το «Θαλασσάκι μου» της Πόπης Παπανικήτα που μελοποίησε ο Νικόλαος Τάλιας.

Θάλασσα, τους
θαλασσινούς θαλασσάκι μου
μη τους θαλασσοδέρονεις,
θαλασσώνουμαι για σένα
ξημερώνουμαι.

Παρακαλά η γυναίκα, η μάνα, τη θάλασσα να ναι φιλική και γλυκιά με τους ανθρώπους που ταξιδεύουν.

Ροδόσταιο,
τη ρότα τους να ραίνεις
θαλασσάκι μου και φέρε
το πουλάκι μου.

Να ναι καλοτάξιδοι και να έρθει το παιδί της πίσω. Διαχρίνουμε μια αγωνία και συνάμα επιθυμία.

Θάλασσα κι αλμυρό νερό
να σε ξεχάσω δεν μπορώ.
Θάλασσα, θάλασσα που τον
έπνιξες ωχ κι αμάν αμάν
της κοπελιάς τον άντρα,
θαλασσάκι μου και φέρε
το πουλάκι μου.

Εδώ η μάνα αποδέχεται την οδάμαστη θάλασσα που πήρε το ναυτικό, αλλά με θάρρος ζητά να μη χάσει το παιδί της και να το φέρει πίσω σώρα απ' το ταξίδι και το μπάρκο.

*Κι η κοπελιά κι η κοπελιά
είναι μικρή θαλασσάκι μου
και δεν της παν τα μαύρα
θαλασσάκι μου και
φέρε το πουλάκι μου.*

Δείχνει η μάνα να σκέφτεται τη γυναίκα του ναυτικού που χάθηκε, αλλά μη συμβεί και «στο δικό μου παιδί» της λέει και ντυθεί στα μαύρα η αγαπημένη του.

Έχω την αίσθηση ότι αιώνες οι συγγενείς των ναυτικών είχαν και έχουν αυτές τις έννοιες και σκέψεις στο μυαλό τους και δε θα σταματήσουν να τις έχουν όσο κι αν η τεχνολογία στη ναυτιλία προχωρά.

Σε άλλες περιπτώσεις, τα στοιχειά της φύσης και η θάλασσα μάς κάνουν κάποιες φορές να γινόμαστε ένα με αυτά. Στο χαρακτήρα μας, στον τρόπο ζωής μας. Κάπως έτσι μας μεταφέρει συμβολικά και μεταφορικά με τους στίχους του ο Γιάννης Ρούσσος, στο ποίημα «Θάλασσα πλατιά», που έκανε τραγούδι ο Μάνος Χατζιδάκις:

*Θάλασσα πλατιά
σ' αγαπώ γιατί μου μοιάζεις
θάλασσα βαθιά
μια στιγμή δεν ησυχάζεις
λες κι έχεις καρδιά
τη δικιά μου την μικρούλα την καρδιά
Όνειρα τρελά
που πετούν στο κύμα πάνω
φτάνουν στην καρδιά
και τα μάτια μας ξυπνάνε
όνειρα τρελά
και οι πόθιοι φτερουγίζουν σαν πουλιά...*

Αποτολμώντας να μιλήσει κανείς για τη

θάλασσα, μπορεί να ξεκινήσει μια ξενάγηση στο γοητευτικό, ελκυστικό και συνάμια επικίνδυνο κόσμο της, έχοντας ως έρεισμα «τη στερεή και δοκιμασμένη αρματωσιά της ελληνικής γλώσσας», όπως αναφέρουν στην όντως ξεχωριστή εργασία τους οι μαθητές της Α' Λυκείου στο νησάκι του Αγίου Κηρύκου.

Νωρίτερα, αναφερθήκαμε μέσα από τα λόγια του Μπαμπινιώτη για τη θάλασσα και τη συνύπαρξή της με την ελληνική γλώσσα.

Όμως η θάλασσα για τους αρχαίους Έλληνες είχε σημαντικό ρόλο. Κατά την ελληνική μυθολογία, ήταν η ιδεατή ανθρωπόμορφη θεότητα της έννοιας του αλμυρού υγρού στοιχείου και προστάτιδα αυτού. Παραστάσεις της θεότητας αυτής υπήρχαν ελάχιστες, με σαφή υπεροχή του θεού Ποσειδώνα.

Αντίστοιχη και εξίσου ιδιαίτερη θέση είχε και ο Ωκεανός. Αποτελούσε την ανθρωπόμορφη ιδεατή μορφή του υδάτινου κόσμου που περιέβαλλε από παντού τη Γη ως ένας παμμέγιστος ποταμός, χωρίς πηγές αλλά και χωρίς εκβολές. Μετά τον κατακλυσμό του Δευκαλίωνα και την απόσυρση των υδάτων, οι εμφανιζόμενοι ποταμοί, λίμνες, πηγές κλπ. απετέλεσαν αλληγορικά τα τέκνα του Ωκεανού. Ο Ωκεανός θεωρούταν ένας τεράστιος κύκλος που δίχαζε την ουράνια σφαίρα στο υπεράνω της Γης ημισφαίριο και στο υπό της Γης ημισφαίριο, γι' αυτό και ονομαζόταν επίσης «օρίζων». Πρώτος που κατέγραψε ιστορικά τον Ωκεανό με την έννοια της πολύ μεγάλης θαλάσσιας έκτασης ήταν ο Ηρόδοτος, όπου και έκτοτε παρέμεινε ο όρος σε παγκόσμια χρήση με την αυτή έννοια.

Η θάλασσα είναι ένα ξεχωριστό κεφά-

λαιο στη λαογραφία. Παραδόσεις και θρύλοι για τη θάλασσα κυριαρχούν και πρωταγωνιστούν σ' αυτή. Ο Ποσειδώνας είναι στη Μυθολογία ο θεός της θάλασσας, Στο Αττικό αρχαιοελληνικό ημερολόγιο ο έβδομος μήνας ονομαζόταν «Ποσειδεών» ή «Ποσειδών», που αντιστοιχούσε από 16 Δεκεμβρίου έως 15 Ιανουαρίου. Και ήταν αφιερωμένος προς τιμήν του θεού της θάλασσας Ποσειδώνα. Αυτόν το μήνα, σύμφωνα με τις δοξασίες των αρχαίων Αθηναίων, ο Ποσειδώνας με την τρίαινα του, το σύμβολο της δυνάμεως και εξουσίας, συντάρασσε τις θάλασσες και προκαλούσε μεγάλες τρικυμίες όταν θύμωνε μαζί τους, γεγονός που φοβούνταν ιδιαίτερα για τα ταξίδια τους οι ναυτικοί.

Ως προς την πλευρά της αυστηρότητας, ο Ποσειδών μπορεί να συσχετιστεί, ως θαλασσιός θεός προστάτης της θάλασσας, με το δικό μας Άγιο Νικόλαο, ο οποίος τον αντικατέστησε στην πίστη του λαού. Οι χριστιανοί ναυτικοί μας θεωρούν ότι οι δύσκολες ώρες της θάλασσας οφείλονται στο θυμωμένο Άγιο Νικόλαο, που είναι αγριεμένος μαζί τους. Για να τον εξευμενίσουν ρίχνανε στα τρικυμισμένα νερά λάδι από το καντήλι του Αγίου, κόλλυβα από αυτά που στέλνανε στην εκκλησία την ημέρα της γιορτής του, ψίχουλα, άρτο ή και μια μικρή εικόνα του. Τα σκορπούσαν στη θάλασσα και λέγανε: «Αι-Νικόλα μου, πάψε την οργή σου!». Όμως, ενδός ακόμη αγίου επικαλούντο τη βοήθεια, πριν πολλούς αιώνες για να τους έχει καλά ταξίδια οι τότε ναυτικοί: τον Άγιο Γεώργιο. Οι ναύτες στο Τουνεζί και την Μπαρμπαριά την ώρα του κινδύνου έκαναν επίκληση στον Μέγα Άγιο, που ονόμαζαν παραδόξως και «Πράσινον των Πρασίνων». Δεν

τον είχαν από φόβο όπως τον Άγιο Νικόλαο, αλλά ως σύμμαχο και συνταξιδιώτη τους και λόγω της ρωμαλεότητας και της στρατιωτικής του ισχύος, τον ένιωθαν ικανό να δαμάσει κάθε κίνδυνο.

Άλλη μια ξεχωριστή θέση έχει η θάλασσα στη θρησκευτική παράδοση και πίστη των Ελλήνων. Τα Θεοφάνια. Φώτα αποκαλεί ο λαός τη μεγάλη γιορτή των Θεοφανίων, κατά την οποία η θρησκεία μας γιορτάζει τη βάπτιση του Χριστού και τη θεία του Επιφάνεια. Έθιμο η κατάδυση του Σταυρού στη θάλασσα. Συνήθως τελείται στη θάλασσα σε παραλιακά μέρη, σε νησιά, και ακολουθεί μετά τη λειτουργία της γιορτής. Από την εκκλησία ξεχινά η πομπή με τα εξαπτέρυγα, τον ιερέα, τους φάλτες και το εκκλησίασμα για να καταλήξει στο μέρος που θα γίνει η κατάδυση. Αφού γίνει ο αγιασμός και ο ιερέας ρίξει το Σταυρό στη θάλασσα, βουτούν άντρες, παιδιά και σπάνια γυναίκες, οι «βουτηγχτάδες», για να πιάσουν το Σταυρό. Εκείνος που θα βρει το Σταυρό, θεωρείται τυχερός και ότι έχει την ευλογία. Αυτός θα έχει και το δικαίωμα να περιφέρει το Σταυρό και να δεχτεί τα φιλοδωρήματα του κοινού.

Στην λαογραφία έχει ρόλο και η Γοργόνα. Συνήθως ως θαλάσσιος δαίμονας που αρπάζει από τα πλοία τους ναύτες και μετά τα βυθίζει, υπεύθυνη για τους ανεμοστρόβιλους στη θάλασσα. Της προσδίδουν ανθρωπόμορφη μορφή, σώμα γυναικειας από την μέση και πάνω και φαριού από την μέση και κάτω. Ήταν η μυθική αδελφή του Μέγα Αλέξανδρου, που ήτιε το αθάνατο νερό και εμφανίζεται σε ανθρώπους μεσάνυχτα Σαββάτου. Στην Ελληνική Λαογραφία οι γοργόνες ζουν στη Μαύρη Θάλασσα και συχνά κατεβαίνουν στο

Αιγαίο. Σύμφωνα με αυτό το μύθο, ο Μέγας Αλέξανδρος είχε εμπιστευτεί στην αδερφή του το νερό της αθανασίας, το οποίο είχε αποκτήσει αφού σκότωσε το δράκο που το φύλαγε. Η αδερφή του όμως το έχυσε πριν προλάβει ο αδερφός της να το χρησιμοποιήσει κι έτσι αυτός την καταράστηκε να γίνει φάρι από την μέση και κάτω και να πλανιέται μέσα στις θάλασσες. Εκείνη όμως, γνωρίζοντας το κακό που είχε κάνει στον αδερφό της, δεν του κράτησε κακία και με αγωνία σταμάτα τα καράβια που θα βρεθούν στο δρόμο της και ρωτά τους ναυτικούς: «Ζει ο βασιλιάς Αλέξανδρος;» Κι αν πάρει τη σωστή απάντηση, «Ζει και βασιλεύει και τον κόσμο χυριεύει», τότε ευχαριστημένη χάνεται στα βάθη της θάλασσας, ειδάλλως παίρνει μαζί της και το καράβι. Επειτα, η γοργόνα το μετανιώνει για τις ζωές των ναυτών που αφαίρεσε, κλαίει και μοιρολογεί, από τα κλάματα σηκώνεται τρικυμία και θύελλα μεγάλη, που αφανίζει τα πάντα στο πέρασμα της.

Ο μύθος της γοργόνας ξεκίνησε από την Ελληνική Μυθολογία, αλλά είναι ένας μύθος ο οποίος υπήρξε σε πολλούς διαφορετικούς τόπους και εποχές, σε αντίθεση με τους περισσότερους μύθους λαϊκών παραδόσεων που είναι συνήθως πιο τοπικοί.

Τη θάλασσα τη συναντάμε και στη ζωγραφική. Πηγή έμπνευσης έργων και συλλογών. Η απεραντοσύνη της θάλασσας, καθώς και οι μαγευτικές χρωματικές ε-

ναλλαγές οι οποίες σχηματίζονται πάνω στον ξέφρενο χορό που στήνουν τα κύματα, σκαριά που πλέουν με καμάρι, θέματα με φάρους, θαλασσοταραχή, ενέπνευσαν αιώνες τόσους ζωγράφους!

Αγαπητοί μου, θα μπορούσε κανείς να μιλά ώρες για τη θάλασσα και πώς η Λογοτεχνία την έχει αποδώσει. Και αντίστοιχα αιμέτρητες ώρες οι άνθρωποι της θάλασσας να αφηγούνται ιστορίες, περιστατικά και αναμνήσεις. Κάπου εδώ η ομιλία κλείνει. Προσπάθησα να περιγράψω με τη βοήθεια και κειμένων παιδιών από εργασίες τους και την βιβλιογραφία, όλα όσα μας συνδέουν, και θα ήθελα να ευχηθώ, η βοήθεια του Θεού, το Άγιο Πνεύμα να μας οδηγεί και να μας στηρίζει. Και με τη βοήθεια του Αϊ-Νικόλα και του Αϊ-Γιώργη να πλέουμε στα νερά που διαλέξαμε.

Κλείνοντας, σας ευχαριστούμε και πάλι για την ιδιαίτερη τιμητική διάκριση που κάνατε στην Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών και πάντα θα συνεχίζουμε να έχουμε κοινούς δεσμούς.

Ευχόμαστε να έχουμε όλοι δύναμη, κουράγιο, καλή διάθεση, για να συνεχίζουμε στο μετεριζό που αγαπάμε και υπηρετούμε.

Τα πελάγη μας κοινά. Καλή δύναμη και ό,τι καλύτερο σε ατομικό, οικογενειακό και συνολικό επίπεδο. Νγεία και χαμόγελο, γιατί μας χρειάζεται.

Σας ευχαριστούμε.

ΣΕ ΠΥΚΝΟ ΑΚΡΟΑΤΗΡΙΟ ΣΤΙΣ 10-10-2014

**Πραγματοποιήθηκε το 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο
του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ., που είχε θέμα: «Μεγάλοι Έλληνες
και Κύπριοι Παιδαγωγοί από την Αρχαιότητα έως σήμερα:
Εκπαιδευτική συμβολή και παιδαγωγική μνήμη»**

**Χαιρέτισε ο Πρόεδρος της Ε.Ε.Λ. Λευτέρης Β. Τζόκας
και βραβεύτηκε από την Ένωση ο Πρόεδρος του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ.
ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αθαν. Ε. Παπάς**

Το Ελληνικό Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης (ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ.), αναγνωρισμένο σωματείο μη κερδοσκοπικού χαρακτήρα, που αριθμεί περί τα 600 και πλέον μέλη από επιστήμονες και εκπαιδευτικούς όλων των βαθμίδων, πραγματοποίησε το 7ο Συνέδριό του, την Παρασκευή 10 Οκτωβρίου 2014 και ώρα 6 μ.μ., στο ξενοδοχείο TITANIA των Αθηνών. Το Σάββατο και την Κυριακή 11-12/10/2014 στο ΜΑΡΑΣΛΕΙΟ ΔΙΔΑΣΚΑΛΕΙΟ ΔΗΜΟΤΙΚΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ, Π.Τ.Δ.Ε. Πανεπι-

στημίου Αθηνών συνεχίστηκε με θέμα: «Μεγάλοι Έλληνες και Κύπριοι Παιδαγωγοί από την αρχαιότητα έως σήμερα: Εκπαιδευτική συμβολή και παιδαγωγική μνήμη». Το Συνέδριο τελούσε υπό την αιγίδα του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων.

Κατά την Πανηγυρική Έναρξη των Εργασών του Συνεδρίου, μετά την εισαγωγική ομιλία του Προέδρου του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ., ομότιμου Καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αθανασίου Ε. Παπά, χαιρετισμό έκαναν Πανεπιστημιακοί Δάσκαλοι

όλων των Πανεπιστημίων της χώρας μας, φορείς κ.ά., κλήθηκε να χαιρετήσει ο Πρόεδρος της ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ Λευτέρης Β. Τζόκας.

Στις 32 Συνεδρίες, που πραγματοποιήθηκαν τις επόμενες δύο ημέρες, στο Αμφιθέτρο και στις αίθουσες 1, 2, 3 και 4 του Μαρασλείου Διδασκαλείου, πήραν μέρος 153 εισηγητές με ισάριθμες εισηγήσεις τους, που ήταν Καθηγητές Πανεπιστημίου, διδάκτορες, εκπαιδευτικοί όλων των βαθμίδων, λοιποί επιστήμονες και φοιτητές Πανεπιστημίων. Παρακολούθησαν δε το τριήμερο συνέδριο πάρα πολλοί ακροατές και βγήκαν χρήσιμα συμπεράσματα για την Παιδεία, τη Μάθηση και την Κοινωνία.

Συγχαρητήρια στο Δ.Σ. του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ. για τις πρωτοβολίες που παίρνει κάθε φορά, την Επιστημονική και Οργανωτική Επιτροπή, τη Γραμματειακή και Ηλεκτρονική Έποστηριξη.

Το Δ.Σ. της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών παραβρέθηκε στην εναρκτήρια Συνεδρίαση και μέλη της Ε.Ε.Λ. Παρακολούθησαν τις εισηγήσεις τις επόμενες μέρες και πολλά μέλη της ήταν εισηγητές με παιδαγωγικά θέματα στο Συνέδριο.

Χαιρετισμός του Προέδρου της Ε.Ε.Λ. Λευτέρη Β. Τζόκα

«Κυρίες και κύριοι,

Καλούμαστε σήμερα, για τρίτη φορά ως Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών, να χαιρετίσουμε το 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο που διοργανώνει το Ελληνικό Ινστιτούτο Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης, με θέμα «Μεγάλοι έλληνες και κύπριοι παιδαγωγοί από την αρχαιότητα έως σήμερα: Εκπαιδευτική συμβολή και παιδαγωγική μνήμη».

Θα ήθελα να ευχαριστήσω από καρδιάς τον Πρόεδρο του Ινστιτούτου, ομότιμο καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αθανάσιο Παπά, για την πρόσκληση αυτή και για την τιμή που μας κάνει. Θέλω επίσης να ευχαριστήσω τον Πρόεδρο και τα Μέλη της Οργανωτικής Επιτροπής για τη συμβολή τους ως προς την αξιοποίηση με τον καλύτερο δυνατό τρόπο της πληθώρας των ερευνητικών προτάσεων και εισηγήσεων που έχουν εντάξει στο εντατικό τριήμερο πρόγραμμα του συνεδρίου.

Αν η αναζήτηση της παιδαγωγικής συμπόρευσης και συνάφειας του έργου διανοούμενων της Ελλάδας και της Κύπρου σε ιστορικό χρόνο αποτελεί και το επίκεντρο του συγκεκριμένου ακαδημαϊκού συνεδρίου, από την πλευρά του θεσμού που εκπροσωπώ εδώ θα ήθελα να επικαιροποιήσω την αξία ενός τέτοιου εγχειρήματος ως προς την κοινωνική του απεύθυνση για τη σημερινή εποχή. Ενός εγχειρήματος που πέρα από τις προφανείς ιστορικές του καταβολές αποκτά περισσότερο ενδιαφέρον στις μέρες μας, όταν ως κύρια επικοινωνιακή τάση φαίνεται να είναι η συστηματική υποβάθμιση του πολιτιστικού κεφαλαίου των δύο χωρών και η ταύτισή του με σαθρές όψεις της οικονομικής και πολιτικής διαχείρισης των δύο που έχει επικαθορίσει και για πολλά χρόνια τη ζωή των κατοίκων τους.

Το συνέδριο, ανάμεσα σε άλλα, οφείλει να είναι επιτυχημένο και σε αυτό το κομμάτι. Την ανάδειξη δηλαδή επεισοδίων από το έργο των Ελλήνων και Κύπριων παιδαγωγών, που παράλληλα με την εκπαιδευτική τους συνεισφορά οραματίστηκαν μια άλλου τύπου κοινωνική συνθήκη, που με οχήματα την διεπιστημονική μόρφωση και καλλιέργεια των παιδιών των

δύο χωρών, θα προσανατολίζονταν στην αλλαγή της κουλτούρας και της κοινωνίας ευρύτερα.

Εύχομαι οι εισιγητές του συνεδρίου να αφουγκραστούν αυτή την κοινωνική μνήμη των πολιτιστικών αξιών που προτάθηκαν από τέτοιους παιδαγωγούς, να διατηρήσουν πτυχές τους, να αποβάλλουν ή να δείξουν τις τότε αποτυχίες ως προς την υλοποίησή τους, αλλά κυρίως να προτείνουν και προσαρμόσουν καινούργιες ιδέες και περιεχόμενα, που θα τροφοδοτήσουν εκ νέου το κοινωνικό κεφάλαιο της Ελλάδας και της Κύπρου. Ευχαριστώ».

Στη συνέχεια, προτού γίνει η Απονομή Τιμητικών Διακρίσεων σε πρώην Διευθυντές του Μαρασλείου Διδασκαλείου, σε προσωπικότητες από τον χώρο της Επιστήμης, της Εκπαίδευσης και της Έρευνας, σε προσωπικότητες από τον χώρο

του Ανθρωπισμού και του Πολιτισμού, ο Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών Λευτέρης Β. Τζόκας απευθυνόμενος στο Προεδρείο, στους παρισταμένους σύνεδρους και τον Πρόεδρο του ΕΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ., ομότιμο Καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αθανάσιο Παπά, άφησε άφωνο το ακροατήριο, το δε Προεδρείο να σηκωθεί όρθιο και να χειροκροτεί για πολλή ώρα, λέγοντας τα ακόλουθα:

«Το αριστίνθην μέλος μας που ενέγραψε ακοντί το Δ.Σ. πριν πολλά χρόνια, ο Ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθη-

Ο Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών Λευτέρης Β. Τζόκας απονέμει το Χρυσό Μετάλλιο Πνευματικής Αξίας Α' Τάξεως μετά Διπλώματος στον Πρόεδρο του ΕΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ., ομότιμο Καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αθανάσιο Ε. Παπά και το Προεδρείο όρθιο χειροκροτεί.

νών κ. ΑΘΑΝΑΣΙΟΣ Ε. ΠΑΠΑΣ, Πρόεδρος του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης, καλείται να τιμηθεί “για την αναγνώριση της πολύχρονης προσφοράς του στην Παιδεία, τη Μάθηση, στην Κοινωνία”, με το Χρυσό Μετάλλιο Πνευματικής Αξίας Α' Τάξεως μετά Διπλώματος, της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών».

Στη συνέχεια, ο καθηγητής κ. Αθανάσιος Ε. Παπάς ευχαρίστησε την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών για την Τιμητική Διάκριση στο πρόσωπό του και «για πολλοστή φορά τις ευχαριστίες του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένης Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης για τη συνεχή ενεργό συμμετοχή σας στα δρώμενα και στις προσπάθειές του για την εύκλεια της Παιδείας μας».

Απονομή τιμητικών διακρίσεων

Στις βραβεύσεις προσωπικοτήτων από το χώρο του Ανθρωπισμού και του Πολιτισμού ήταν και ο αείμνηστος Παιδαγωγός-

Η κ. Ελένη Πάτση παραλαμβάνει την τιμητική διάκριση από τον Πρόεδρο της Ένωσης Λευτέρη Β. Τζόκα.

Εκδότης - Συγγραφέας ΧΑΡΗΣ Σ. ΠΑΤΣΗΣ, που υπήρξε μέλος της Ένωσής μας. Το Χρυσό Μετάλλιο του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ. μετά Διπλώματος κλήθηκε ν' απονείμει στη χήρα του εκλιπόντος δημιουργού κ. Ελένη Πάτση ο Πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών Λευτέρης Β. Τζόκας.

Ευχαριστήριο κ. Ελένης Πάτση

«Αξιότιμε κύριε Καθηγητά Αθανάσιε Παπά, Αξιότιμοι κυρίες και κύριοι,

Η μέθεξη στο πνευματικό μνημόσυνο του Χάρη Πάτση είναι έχφραση ειλικρινούς αγάπης, σεβασμού προς την προσωπικότητα και το έργο του, στέφανος τιμής προς τον πολυχρόνιο αγώνα του.

Συγκλονισμένη η ψυχή μου από συγκίνηση για την προσφορά της καρδιάς σας προς τον Χάρη Πάτση, σας αντιπροσφέρει τις εκ βαθέων ολόθερμες ευχαριστίες της. Αξιότιμε κύριε Καθηγητά,

Βιώσατε και βιώνετε ως τα μύχια της ύπαρξής σας την αλήθεια και την ουσία του Χάρη Πάτση μ' ένα διάλογο, που στοχεύει στην υλοποίηση των οραμάτων του άδολου, φωτισμένου, χαρισματικού παιδαγωγού, του προφήτη παιδαγωγού, που με την διεισδυτική, αστραποβόλα ματιά του διέσχισε τον χρόνο και είδε τον αναδυόμενο κόσμο στο μέλλον.

Μέσα σε αυτή την αίθουσα, που το πνεύμα πρυτανεύει και αγάλλεται, ολοζώντανη προβάλλει η μορφή του Χάρη Πάτση, με τον ακριβή σας λόγο, που ανταποκρίνεται πλήρως στην πραγματικότητά του.

Αυτός ήταν ο Χάρης Πάτσης, που παρουσιάσατε και του προσφέρατε τον θώρακο της δικαίωσης.

Δεχθείτε σας παρακαλώ εκ μέρους μου, σαν ευχαριστία, ένα καυτό εσωτερικό δάκρυ χαράς και ευγνωμοσύνης».

ΣΤΗ ΣΥΝΕΧΕΙΑ τιμήθηκε από το ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.Ε.Κ. το μέλος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών ΑΡΗΣ ΚΑΝΔΗΛΑΠΤΗΣ, που είναι εκπαιδευτικός και επιτυχημένος εκδότης. Ο κ. Κανδηλάπτης ευχαρίστησε λέγοντας:

Ευχαριστήριο του Άρη Κανδηλάπτη

«Είμαι ιδιαίτερα συγκινημένος για την τιμή που μου γίνεται και ευχαριστώ θερμό-

Ο τιμώμενος Άρης Κανδηλάπτης ανάμεσα από τον Πρόεδρο του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ. κ. Αθαν. Ε. Παπά και τη Σχολική Σύμβουλο Π.Ε. κ. Σοφία Καλογρίδη, που του απένειψε την τιμητική διάκριση.

τατα το Δ.Σ. του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ. και ιδιαίτερα τον Πρόεδρό του και εξάρετο παιδαγωγό κ. Αθανάσιο Παπά.

Ύπηρέτησα κι εγώ την Εκπαίδευση ως δάσκαλος, στα δύσκολα πολιτικά και οικονομικά χρόνια, μετά τον εμφύλιο, σε απομακρυσμένα και απομονωμένα χωριά της Δ. Μακεδονίας, πνιγμένα στις λάσπες και τα χιόνια, χωρίς συγκοινωνία, δίχως ηλεκτρικό ρεύμα και θαύμασα το μεγαλείο του υπαίθριου Ελληνισμού, που αντιμετώπιζε με φυχραίμια και υπερηφάνεια όλο αυτό το φάσμα των δύσκολιών. Άλλα και αργότερα, ως βιβλιοπώλης, προσανατόλισα το ενδιαφέρον μου στην προώθηση βιβλίων, κυρίως σε σχολεία και εκπαιδευτικούς.

Πίστευα πάντα και πιστεύω ότι η Εκπαίδευση αποτελεί την υποδομή, τον ακρογωνιαίο λίθο, πάνω στον οποίο, αποκλειστικά σχεδόν, στηρίζεται κάθε μορφής πρόοδος. Ανεβάζοντας το επίπεδο της μόρφωσής μας ανεβάζουμε μαζί όχι μόνο το ποιοτικό, αλλά και το οικονομικό μας επίπεδο. Είναι αυτό τόσο ιστορικά, όσο και στατιστικά δεδομένο και αποδεδειγμένο.

Το ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ., με την επάξια γησιά του κ. Παπά, αποτελεί μια έπαλξη στην υπηρεσία του ιδεώδους της Εκπαίδευσης, και το φετεινό 7ο Συνέδριο, αφιερωμένο στην παρουσίαση των μεγάλων Ελλήνων και Κυπρίων Παιδαγωγών, αποτελεί μια οφειλόμενη απότιση τιμής σ' αυτούς που υπηρέτησαν και άνοιξαν καινούργιους ορίζοντες στο μεγάλο κεφάλαιο της Εκπαίδευσης.

Εκφράζουμε την ευχή η προσφυγή στη μνήμη τους να βρει μιμητές στη σημερινή εποχή της μεγάλης ηθικής κρίσης (η οικονομική κρίση είναι συνέπεια της ηθικής) για ν' ανοίξει ο δρόμος σε μια κοινωνία που να δικαιώνει τις ανθρώπινες προσδοκίες.

Ευχαριστώ και πάλι θερμά».

- Η τελευταία τιμώμενη από τις Προσωπικότητες στο χώρο του Ανθρωπισμού και του Πολιτισμού ήταν η Κύπρια φιλό-

Η Γκλόρια-Βασιλική Παπά απονέμει Χρυσό Μετάλλιο του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ. στην Κύπρια φιλόλογο και συγγραφέα κ. Μαρία Περατικού-Κοκαράκη. Αριστερά ο Πρόεδρος κ. Αθανάσιος Παπάς.

λογος-συγγραφέας κ. ΜΑΡΙΑ ΠΕΡΑΤΙΚΟΥ-ΚΟΚΑΡΑΚΗ, που την απονομή έκανε η φιλόλογος-συγγραφέας Γκλόρια-Βασιλική Παπά, κόρη του Προέδρου του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ. και ομότιμου Καθηγητή

Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αθανασίου Ε. Παπά, που και οι τρεις είναι εκλεκτά μέλη της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών.

ΤΟ ΤΡΙΗΜΕΡΟ Συνέδριο του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ. και τούτη τη φορά όφεσε άριστες εντυπώσεις για το υψηλό επίπεδο των εισηγήσεων και των εισηγητών. Βγήκαν χρήσιμα συμπεράσματα, που μετά το πέρας των εισηγήσεων την Κυριακή 12 Οκτωβρίου 2014, στις 13.30 ώρα, ο Πρόεδρος του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ. και ομότιμος Καθηγητής Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αθανάσιος Παπάς, στο Αμφιθέατρο Μαρασλείου Διδασκαλείου, συνόψισε στην καταληκτήρια ομιλία του με τη λήξη των εργασιών του Συνεδρίου, ευχαριστώντας όλους τους παρισταμένους και εισηγητές, Πανεπιστήμια και φορείς.

Αξίζει ν' αναφερθούμε στις εισηγήσεις των μελών της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών:

1) **Χρήστος Γκόντζος:** «Παιδαγωγική και φιλοσοφική θεώρηση του έργου του Δημήτρη Γληνού». Στην εισήγησή του, ανάμεσα στ' άλλα, αναφέρθηκε στον Πρόεδρο του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ., ομ. Καθηγητή Πανεπιστημίου Αθηνών κ. Αθανάσιο Παπά: «Ανήκει μεγάλη τιμή στον κ. Αθανάσιο Παπά, πρόεδρο του Ελληνικού Ινστιτούτου Εφαρμοσμένη Παιδαγωγικής και Εκπαίδευσης, που έθεσε στο συνέδριο το σχετικό θέμα «Ελληνες παιδαγωγοί από την αρχαιότητα μέχρι σήμερα», γιατί θα προβληθούν θέσεις και αντιθέσεις στην παιδαγωγική επιστήμη και με τη σύνθεσή τους θα εξαχθούν πορίσματα που θα αποτελέσουν τη φωτεινή πυξίδα για το σίγουρο μέλλον του Ελληνισμού και του

Ελληνικού Οικουμενικού λόγου. Δεν μπορεί να γίνει διαφορετικά, γιατί ο κ. Αθανάσιος Παπάς αγωνίστηκε, υπέφερε, πόνεσε και ξόδεψε ενσυνείδητα χρόνο, χρήμα, στερήθηκε χαρές της ζωής και το διάβα του έγινε πονοδρόμιμα, για ν' αποκτήσει φιλοσοφημένη παιδεία με συνεκτική σύζευξη την κοινωνιολογία και τις κοινωνιολογικές επιστήμες. Αφουγκραζόμαστε την ήρεμη, γαλήνια, λυτρωτική ανάσα του που μπόρεσε να μπολιάσει τις συνειδήσεις χιλιάδων δασκάλων με αρχές και αξίες της ζωής. Γνωρίζει πολύ καλά την ιστορία της παιδείας και τις αδυναμίες της και καημός και λαχτάρα του είναι να συντελέσει να ξεπεραστούν...».

2) **Βασιλική - Γκλόρια Παπά, Μόνικα Παπά, Ευστάθιος Φανιάδης, Χριστίνα Μαντζιούνη:** «Ο Ευριπίδης ως Παιδαγωγός: Εκπαιδευτική συμβολή και εκπαιδευτική μνήμη, τα παιδαγωγικά μηνύματα από τον Ιππόλιτο και τη Μήδεια».

3) **Μόνικα Παπά και Βασιλική - Γκλόρια Παπά:** «Γεώργιος Ν. Παλαιολόγος (1892-1965): Ο Εισηγητής της ίδρυσης των Παιδαγωγικών Ακαδημιών στην Ελλάδα. Η παιδαγωγική και διδακτική διάσταση της διδασκαλίας: Από καθέδρας Ex Katedra».

4) **Μόνικα Παπά και Ανδρέας Καζαμίας:** «Ο Σωκράτης: Το διδακτικόν της αρρετής και η παιδεία του νου και της ψυχής».

5) **Μαρία Περοτικού- Κοκαράκη:** «Θεοδόσης Νικολάου: Ο εκπαιδευτικός-ο παιδαγωγός-ο ποιητής (1930-2004)», και

6) **Απόστολος Παπαϊωάννου:** «Ευαγόρας Παλληκαρίδης (1938-1957): Η Διαρκής Παιδαγωγική της Ελευθερίας».

**ΟΜΙΛΙΕΣ: ΕΥΡΥΣΘΕΝΗΣ ΤΖΙΑΛΛΑΣ & ΔΙΚΗ ΤΟΥ ΣΩΚΡΑΤΗ
Η ΕΝΑΡΞΗ ΤΩΝ ΕΚΔΗΛΩΣΕΩΝ ΤΗΣ ΕΝΩΣΗΣ
ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΟΚΤΩΒΡΙΟΣ 2014 - ΜΑΪΟΣ 2015
ΑΦΗΣΕ ΤΙΣ ΚΑΛΥΤΕΡΕΣ ΕΝΤΥΠΩΣΕΙΣ**

Hέναρξη των εργασιών της χειμερινής περιόδου της ΕΝΩΣΗΣ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ εγκαινιάστηκε το βράδυ της 20ής Οκτωβρίου ε.é. στον φιλόξενο χώρο της ΧΑΝ Αθηνών.

Φρίξος Δήμου

Στην ωραία αυτή εκδήλωση και μετά ο χαιρετισμό του προέδρου της κ. Λευτέρη Τζοκα, έλαβε το λόγο η συγγραφέας και μέλος της Ένωσης κ. Ελευθερία Τζιάλλα-Μάντζιου με το επίκαιρο θέμα: «Ευρυσθένης Τζιάλλας: Ο πολεμιστής της 1ης Νί-

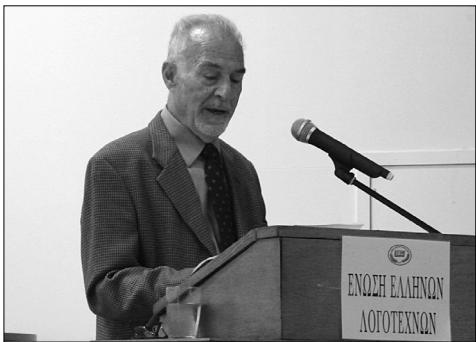

κης του Έπους του '40». Σημειώνεται πως η ομιλήτρια είναι κόρη του ήρωα εφέδρου υπολοχαγού πυροβολικού Ε. Τζιάλ-

λα. Ο τ. Γηρογήρος Αντ. Φούσας της απένειμε ΑΡΙΣΤΕΙΟ εκ μέρους της Ένωσης.

Δεύτερος ομιλητής, ο νομικός και μέλος επίσης της Ένωσης κ. Σταμάτης Βασιλάκος, ο οποίος ανέπτυξε το θέμα η «Δίκη του Σωκράτη», που στη συνέχεια ακολούθησε το θεατρικό δρώμενο από την Ανωτέρα Δραματική Σχολή της Μαίρης Τράγκα σε σκηνοθεσία του κ. Θάνου Περιστέρη. Συμμετείχαν οι ηθοποιοί: Εμμανουήλ Κωστής, Κωνσταντίνα Γεωργαντά, Γεώργιος Στρατηγάκης, Εμμανουήλ Δέφτος,

Σωκράτης Ρωμανίδης, Βασίλης Μαστρογιάννης και Άγγελος Μάλφας. Στον ομι-

λητή κ. Σταμ. Βασιλάκο απενεμήθη το ΑΡΙΣΤΕΙΟ της Ένωσης, όπως και στην ιδιοκτήτρια της Ανωτέρας Δραματικής

Σχολής κ. Μαίρης Τράγκα -Περιστέρη. Στον σκηνοθέτη και σ' όλους τους ηθοποιούς απενεμήθησαν Αναμνηστικά Διπλώματα εκ μέρους της Ένωσης.

Τα θερμά χειροκροτήματα και ο ενθουσιασμός των παρισταμένων της κατάμεστης αίθουσας ήταν η επιβράβευση της ομιλήτριας, του ομιλητή, των ηθοποιών και του σκηνοθέτη για την πνευματική τους προσφορά στην επιτυχημένη αυτή εκδήλωση.

Θερμές ευχαριστίες στον Πρόεδρο κ. Λευτέρη Τζόκα και στις κυρίες και τους κυρίους του Δ.Σ. της ΕΕΛ για την ωραία αυτή βραδιά που μας πρόσφερε.

Ξεχωριστή στιγμή στη «Δίκη του Σωκράτη» η συνάντηση της Ξανθίπης, συζύγου του Σωκράτη, που ερμηνεύει θαυμάσια η θησοποιός Κωνσταντίνα Γεωργαντά, με τον Σωκράτη (Εμμανουήλ Κωστής) τις τελευταίες ώρες πριν πει το κώνειο μέσα στη φυλακή.

«Η Δίκη του Σωκράτη» (Μία θεατρική παρουσία)

Η «Δίκη του Σωκράτη», που είχαμε την ευκαιρία να παρακολουθήσουμε στη σκηνή του θεάτρου της ΧΑΝ Αθηνών το απόγευμα της 20ής Οκτωβρίου από την Ανωτέρα Δραματική

Δημήτρης Μασούρης

Σχολή Μαίρης Τράγκα και σε σκηνοθεσία του κ. Θάνου Περιστέρη, ήταν μια παρουσία από τις πιο ενδιαφέρουσες του θεατρικού ρεπερτορίου.

Η «Δίκη του Σωκράτη», ως θεατρικό δρώμενο, στηρίχτηκε στην πλατωνική εκδοχή της Απολογίας του Σωκράτη του έ-

τους 399 π.Χ. ενώπιον της Ηλιαίας, όπου είχε παραπεμφθεί ο μεγάλος φιλόσοφος και επρόκειτο να την εκδικάσει ένα τμήμα από 501 δικαστές. Και αναφέρομαι στην πλατωνική εκδοχή, γιατί διασώθηκε – υπάρχει – και η ξενοφώντεια παρόμοια εκδοχή της απολογίας.

Είναι γνωστό πως ο Σωκράτης δεν άφησε γραπτό μνημείο. Η παρουσία του είναι γνωστή μόνο από τους δύο μαθητές του, τον Πλάτωνα και τον Ξενοφώντα. Άλλα και οι δύο αυτοί δεν μας παρουσιάζουν τον ίδιο Σωκράτη. Στον Πλάτωνα ο Σωκράτης παρουσιάζεται ως ένας άνθρωπος

«θείος», που μας συγκινεί και εκπέμπει μια παράξενη λάμψη και δύναμη, ενώ στον Ξενοφώντα ο Σωκράτης σαν κοινός θηητός, υποδειγματικός Αθηναίος, που διδάσκει απλά την αρετή.

Πρωτεργάτης της Δίκης του Σωκράτη ήταν ο Άνυτος, ένας πολιτικός που μαζί με το ρήτορα Λύκωνα έκανε την καταγγελία. Αυτήν υποστήριξε στο δικαστήριο ένας ασημος και όχι καλός ποιητής, ο Μέλητος. Η καταγγελία ήταν ότι: «Ο Σωκράτης, ο γιος του Σωφρονίσκου από την Αλωπεκή, δεν πιστεύει στους θεούς της πόλης, αλλά διδάσκει νέα θρησκεία – έτερα κοινά δαιμόνια εισφέρων – και διαφθείρει τους νέους», δηλαδή τους κάνει επιβλαβείς στην πόλη. Ποινή (=τίμημα) θάνατος.

Το αποτέλεσμα της ψηφοφορίας ως προς το ζήτημα της ποινής-ενοχής ήταν

καταδικαστικό. Το δικαστήριο εξέδωσε την πρώτη απόφασή του, κατά την οποία, με ψήφους 281 υπέρ και 220 κατά, ο Σωκράτης θεωρήθηκε ένοχος της αποδιδόμενης σ' αυτόν καταγγελίας. Επακολούθησε και δεύτερο μέρος της δίκης, για τον καθορισμό της ποινής. Ο Σωκράτης δήλωσε με υπερήφανο τρόπο, ότι θα ήταν δυνατό να δεχετεί την ποινή, να πληρώσει τρεις χιλιάδες δραχμές, και ότι όχι μόνο καμία δεν έπρεπε να του επιβληθεί ποινή, αλλά και η πόλη όφειλε να του παραχωρήσει σίτιση στο πρυτανείο ελεύθερη, αφού όλη τη ζωή του την είχε αφιερώσει στη βελτίωση των πολιτών. Ο τρόπος της διατύπωσης των προτάσεων του Σωκράτη, σαφώς ειρωνικός, είχε δυσμενές αποτέλεσμα. Επακολούθησε ψηφοφορία και του επιβλήθηκε ποινή θανάτου με πλειοψηφία.

80 ψήφων και καταδικάστηκε σαν κοινός εγκληματίας, αυτός που υπήρξε ο θεμελιωτής της ηθικής φιλοσοφίας του πολιτισμένου κόσμου. Καταδικάστηκε να πιει το κώνειο.

Ήταν μια ωραία παράσταση. Τα παιδιά της Δραματικής Σχολής απέδωσαν όλη την ατμόσφαιρα της εποχής της αθηναϊκής

πολιτείας του 399 π.Χ. με τις μυστικές συνεννοήσεις, τις μηχανορραφίες, τα φεύγδη, τα τεχνάσματα, τις δολοπλοκίες, τις ραδιουργίες, τις ίντριγκες, τις σκευωρίες. Παρουσιάστηκε ένας Σωκράτης να ελέγχει τη μωρία και την οίηση των πολλών με μία αταραξία και μία εμφανή πορεία της σκέψης του στο δικό του, χαραγμένο

πνευματικό κόσμο.

Φανερώνει ο Σωκράτης όλη τη μεγαλοπρέπεια του γήθους του φιλοσόφου «άφες αυτοίς». Και ως την τελευταία του στιγμή διδάσκει και τους δικαστές του ακόμη, λέγοντας: «Πως ο δικαστής δεν κάθεται στην έδρα του για να απονέμει χαριστικώς τα δίκαια, αλλά για να τα κρίνει: έχει δε ορκιστεί ότι δε θα κάνει χάρη σ' όποιον του αρέσει, αλλά θα δικάσει σύμφωνα με τους νόμους».

Τη γέφυρα της σύνδεσης των κρίκων της αλυσίδας της δίκης και της απολογίας είχε ο λογοτέχνης κ. Σταμάτης Βασιλάκος, χωρίς να αφήσει κανένα κενό στην εξέλιξη της παράστασης, που κύλισε αβίαστα.

Θερμά συγχαρητήρια στα παιδιά, που υπόσχονται με την παρουσία τους εύελπι μέλλον στην τέχνη της Μελπομένης και ευχαριστίες πολλές στη Θεατρική Σχολή Μαίρης Τράγκα για τη διάθεσή τους στη «Δίκη του Σωκράτη».

Άξιζε πολλά η παρακολούθηση αυτού του θεατρικού δρώμενου και ακόμη πιο πολλά έχει να αποκομίσει ο θεατής. Σπανίζουν τέτοιες εκδηλώσεις και μακάρι να υπήρχαν μερικοί να αναλαμβάνουν αυτού του είδους πρωτοβουλίες.

Η Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών με τον Πρόεδρό της κ. Λευτέρη Τζόκα έχει κάνει το πρώτο βήμα πρωτοτυπίας. Συγχαρητήρια σε όλους.

ΤΟ ΔΩΡΟ ΤΟΥ ΔΩΡΟΥ

Καινούργια δωρεά έκανε στην Ένωση, που είναι τακτικό μέλος της, ο ντίνος δώρος, φιλολογικό ψευδώνυμο του λογοτέχνη ποιητή Κωνσταντίνου Θεοδωρόπουλου, ενισχύοντας για δεύτερη φορά αυτόν τον χρόνο το ταμείο μας με το σοβαρό ποσό των 1.000 ευρώ, αναγνωρίζοντας το έργο που κάνουμε. Το Δ.Σ. τον ευχαριστεί και σ' εύθετο χρόνο θα πράξει ό,τι αξίζει στον Δωρητή, που μας εμπιστεύεται και μας τιμά με την αγάπη του και την ευγενική προσφορά του.

ΥΠΕΝΘΥΜΙΣΗ

Τη Δευτέρα, 19 Ιανουαρίου 2015 και ώρα 6.30 μ.μ., έχουμε στην αίθουσα ΧΑΝ Αθηνών (Ακαδημίας 36 & Ομήρου, 8ος όροφος) την ετήσια Γενική Συνέλευση με Απολογισμό Πεπραγμένων έτους 2014, Οικονομικό Απολογισμό έτους 2014, Ανάγνωση Έκθεσης Εξελεγκτικής Επιτροπής και Κοπή Πρωτοχρονιάτικης Πίτας.

Το Δ.Σ. σας περιμένει όλους, μέλη και φίλους της Ένωσης.

74η ΕΠΕΤΕΙΟΣ ΤΟΥ ΟΧΙ – ΤΙΜΗ ΠΕΣΟΝΤΩΝ ΤΟΥ '40 ΕΚΤΟΣ ΤΩΝ ΣΥΝΟΡΩΝ

Για τρίτη συνεχή χρονιά, η Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών τίμησε τους πεσόντες του '40, που αναπαύονται στη γειτονική χώρα, την Αλβανία.

Αν και δεν πραγματοποιήθηκε η προ-

Νωρίς το πρωί της 28ης Οκτωβρίου οι εκπρόσωποι της Ένωσης σκόρπισαν λουλούδια στο Ήρω και στους τάφους των 58 αναγνωρισμένων πεσόντων (με ατομικούς τάφους) που αναπαύονται στο στρατιωτικό κοιμητήριο Βουλιαρατίου. Το κοιμητήριο αυτό είναι το δεύτερο που αναγνωρίστηκε με τη διμερή σύμβαση Ελλάδος - Αλβανίας του έτους 2009 και το μοναδικό στην Αλβανία με αναγνωρισμένους πεσόντες.

Η επετειακή εκδήλωση για τους πεσόντες, που γίνεται υπό την αιγίδα του Γενικού Προξενείου της Ελλάδος στο Αργυρόκαστρο, άρχισε με διοξολογία στον πολιούχο του χωριού Άγιο Αθανάσιο. Χοροστάτησε ο Μητροπολίτης Αργυροκάστρου κ. Δημήτριος.

Αγαθοκλής Παναγούλιας

γραμματισμένη τριήμερη εκδρομή, εν τούτοις εκπρόσωποί της παραβρέθηκαν στην κεντρική εκδήλωση που γίνεται προς τιμήν των πεσόντων στο χωριό Βουλιαράτι. Αργυροκάστρου της επαρχίας Ανω Δρόπολης.

Εκπροσωπήθηκε η Ε.Ε.Λ. από το μέλος της Εξελεγκτικής Επιτροπής κ. Αγαθοκλή Παναγούλια και το μέλος του Δ.Σ. κ. Δημήτριο Χονδρό.

Τρισάγιο πεσόντων στο Σ.Ν. Βουλιαράτου.

Παραβρέθηκαν ο Πρέσβης της Ελλάδος στα Τίρανα κ. Λεωνίδας Ροκανάς ως εκπρόσωπος της Ελληνικής Κυβέρνησης, ο Ακόλουθος Αμύνης της Ελλάδος στα Τίρανα ως εκπρόσωπος των Ελληνικών Ενό-

Εκπροσωπώντας την Ένωση Ελλήνων Λογοτεχνών, καταθέτουν στεφάνι ο Δημήτρης Χονδρός, μέλος του Δ.Σ., και ο Αγαθοκλής Παναγούλιας, μέλος της Εξελεγκτικής Επιτροπής.

πλων Δυνάμεων, Βουλευτές και εκπρόσωποι κομμάτων από την Ελλάδα και την Αλβανία, εκπρόσωποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και από τις δύο χώρες, συγγενείς πεσόντων, κάτοικοι της περιοχής και αρκετοί φορείς από την Ελλάδα και την Αλβανία.

Η εκδήλωση έκλεισε με τον Εθνικό ύμνο και των δύο χωρών και ένα συγκινητικό μοιρολόι από τον ηπειρώτη Σάββα Σιάτρα αφιερωμένο σε εκείνους που πολέμησαν και δεν γύρισαν πίσω.

Ακολούθησε φιλοξενία στην πλατεία του χωριού και όλοι αναχώρησαν για τον προορισμό τους ενθουσιασμένοι.

Οι συγγενείς των πεσόντων ανανέωσαν το ραντεβού τους για τον επόμενο χρόνο.

Φεστιβάλ Αραχθείου Θεάτρου Τζουμέρκων 2014

Από 8-13 Αυγούστου 2014 πραγματοποιήθηκε με μεγάλη επιτυχία το Φεστιβάλ του Αραχθείου Θεάτρου στο Παλαιοχώρι Σκούπας Άρτας

Στις 9 Αυγούστου δόθηκε η παράσταση «Μπαμπάδες με ρούμι» των Θανάση Παπαθανασίου και Μιχάλη Ρέππα.

Ήταν μια καυστική σάτιρα της σύγχρονης και σημερινής νεοελληνικής κοινωνίας,

Rίτα Μυστακοπούλου-Νάστου

και όχι μόνο, με απίθανες καταστάσεις και συνεχείς ανατροπές, που έκαναν τους θεατές να ξέκαρδιστούν στα γέλια και να περάσουν μια πολλή όμορφη βραδιά.

Η σκηνοθεσία ήταν της Ζωής Μπαρτζώκα, τα σκηνικά επιμελήθηκε ο Θανάσης Αγγέλης, τον φωτισμό και τον ήχο ο Αντώνης Αξιώτης.

Έπαιξαν οι ηθοποιοί: Χρήστος Γιολδάσης, Κώστας Γρούμπας, Νίκος Κασσελούρης, Φωτεινή Λισγάρα, Ζωή Μπαρτζώκα, Βανέσσα Πανταζή και η Νατάσα Σούλη.

Στις 10 Αυγούστου δόθηκε η παράσταση «Εύθυμες Κυράδες του Ουίνδσορ» του Ουίλιαμ Σαιζπηρ

Μια κωμωδία σε διασκευή και μετάφραση Νίκης Τριανταφυλλίδη, που είναι προσαρμοσμένη για να ανέβει με σύγχρονο τρόπο σε μορφή Bar-Theater σε σκηνο-

θεσία Ζωής Μασούρα-Τριανταφυλλίδη.

Ο Φάλσταφ, ένας ευγενής σπάταλος στα γλέντια, που δεν έχει να πληρώσει ούτε τους υπηρέτες του, σκαρφίζεται διάφορες απάτες και κλεψιές με όπλο τη γοητεία που νομίζει πως ασκεί πάνω στις γυναίκες. Οι Κυράδες του Ουίνδσορ όμως, που εκτός από χαρούμενες είναι και τίμιες, τον βάζουν στη θέση του με σκληρό και χαριτωμένο τρόπο.

Συντελεστές παράστασης: Βοηθός σκηνοθέτη-Μακέτα: Γιάννης Πατρίκιος. Μουσική επιμέλεια: Ζωή Μασούρα. Τεχνικός ήχου και φώτων - φωτογραφία: Νίκος Χρηστίδης.

Έπαιξαν κατά σειρά εμφάνισης: Φάλσταφ: Γιάννης Πατρίκιος, Σβέλτη: Χρυσούλα Μπαλατσούρα, και Παίητζ: Ζωή Μασούρα -Τριανταφυλλίδη, και Φόρντ: Μαρία Δρακοπούλου, κος Φόρντ: Νάσος Παπαστάθης.

Στις 11 Αυγούστου δόθηκε η παιδική παράσταση «Ο παπουτσωμένος γάτος».

Οι μικροί αλλά και οι μεγάλοι μας φίλοι διασκέδασαν με τη φυχή τους με την «εξυπνάδα και τις φάρσες του παπουτσωμένου γάτου».

Ένα παραμύθι σε ελεύθερη διασκευή και σκηνοθεσία Γιάννη Λιούμπη. Μουσική: Σάκης Τσιλίκης. Σκηνικά-Κοστούμια: Χάρης Σεπετζής. Χορογραφίες: Σίμος Πάτροκλος. Η καλλιτεχνική διεύθυνση είναι του Βασίλη Πλατάκη.

Επαίξαν οι ηθοποιοί: Ανδριάννα Ρωμανού, Γιάννης Λιούμπης, Γιάννης Κωσταράς. Πολυτίμη Καλομοίρη και η Ζωή Μασούρα-Τριανταφυλλίδη.

Στις 12 Αυγούστου δόθηκε η θεατρική παιδική παράσταση «Γεια Χαρά» του Γ. Μαρίνου από το θέατρο Λαμπτιόνι της Θεσσαλονίκης.

Μια πολλή όμορφη παράσταση, που ενθουσιάσει τους μικρούς μας φίλους. Την παράσταση σκηνοθέτησε η Αννίτα Γκαϊτατζή, τα σκηνικά και τα κοστούμια ήταν της Φωτεινής Βηχούδη, η μουσική του Παναγιώτη Παπαχατζή και οι χορογραφίες της Τατιάνας Παπαδάτου.

Στις 13 Αυγούστου δόθηκε η θεατρική Παράσταση «Αντιγόνη» του Σοφοκλή από τον Οργανισμό Ελληνικού Θεάτρου ΑΙΧΜΗ.

Ήταν μια καταπληκτική παράσταση

που καθήλωσε τους θεατές. Στο έργο «Αντιγόνη», ο Σοφοκλής υπογραμμίζει την Αδικία και τη Θυσία των ηρώων του και την ηθική στάση έναντι της σκληρής πραγματικότητας που χαρακτηρίζει ακόμη την εποχή μας.

Η Αντιγόνη δείχνει το δρόμο για την αξιοπρέπεια του «ΟΧΙ» και του αινιγματικού χαμόγελου της αμφισβήτησης και με την κριτική που ενοχλεί τον κάθε είδους Τύραννο, ακόμη και τον καθημερινό διπλανό μας. Η Αντιγόνη θα μπορούσε να είναι «το πικρό πουλί που την άδεια από σκέψη, ιδέες και γνώση, αντικρίζει φωλιά του-πατρίδα». Την είπαν Αγία, Αρετή, Τόλμη... Ελευθερία και ο καθένας μας της δίνει τις διαστάσεις που του λείπουν και που ονειρεύεται. «Ο δρόμος για τη Θήβα μακρύς, ατέλειωτος και πέρα από εμάς», λέει ο σκηνοθέτης Γιάννης Νικολαΐδης.

Η Αντιγόνη θυσιάζεται και γίνεται φωτεινό παράδειγμα αξιοπρέπειας και αρετής.

Διανομή ρόλων: Αντιγόνη: Φωτεινή Φιλοσόφου. Κρέων: Γιάννης Νικολαΐδης. Φύλακας: Τάσος Πολιτόπουλος. Τειρεσίας: Γιώργος Γεωργίου. Ισμήνη: Μαριέτα Αντιβάση. Αίμων: Βασίλης Ασημακόπουλος. Ευριδίκη: Κοραλία Ροδίτη. Εξάγγελος: Ιωακείμ Κάσδαγλης. Κορυφαίος: Χρήστος Κανέλλης. Χορός: Γ. Γεωργίου,

Τ. Πολιτόπουλος, Β. Ασημακόπουλος, Μ. Αντιβάση, Ιωακείμ Κάσδαγλης και Χ. Κανέλλης.

Συντελεστές Παράστασης - Μετάφραση: Κώστας Πολιτόπουλος.

Σκηνοθεσία: Γιάννης Νικολαΐδης. Μουσική: Σταμάτης Παπαδάκης. Σκηνικά: Μιχάλης Αγγελάκης. Κοστούμια: Όλγα Σχοινά. Φωτισμοί: Στέφανος Κομιανός. Βοηθός Σκηνοθέτη: Σπύρος Κωνσταντούλας.

Η προγραμματισμένη για τις 8 Αυγούστου παράσταση από την όπερα Τσακάλωφ Ιωαννίνων δεν πραγματοποιήθηκε λόγω κακών καιρικών συνθηκών.

Τις εκδήλωσεις παρακολούθησε πλήθος κόσμου από την ευρύτερη περιοχή των Τζουμέρκων και τίμησαν με την παρουσία τους: Ο υφυπουργός Παιδείας κ. Γ. Στύλιος, οι βουλευτές του νομού Άρτας κ. Χ. Γκόκας και η κ. Ο. Γεροβασιλη, ο πρόεδρος της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών κ. Τζόκας, ο τέως δήμαρχος Ξηροβουνίου κ. Λ. Τσιάπαλης, ο τέως πρόεδρος της Πανηπειρωτικής κ. Κ. Αλεξίου, ο πρόεδρος της Τζουμερκιώτικης Ομοσπονδίας κ. Χ. Λαναράς, ο πρόεδρος του Διαμερίσματος Σκούπας κ. Π. Ζανίκας, ο πρόεδρος της Αδελφότητας Σκούπας κ. Ε. Γάλιος, οι πρόεδροι των Πολιτιστικών Συλλόγων Σκούπας κ. Κ. Τσιάπαλης και κ. Κ. Γάλιος, οι επιχειρηματία κ. Ιωάννη Μπάρμπα, το ζεύγος Δώρας και Αθανάσιου Νάκου, τον κ. Α. Γκιζέρη, τον κ. Γ. Λιαπάτη, τον κ. Φάνη Παπαϊάννου και τον κ. Χ. Μπαλατσώνη.

ποι της Τοπικής Αυτοδιοίκησης και πολλοί εκπρόσωποι συλλόγων της ευρύτερης περιοχής.

Θα θέλαμε να ευχαριστήσουμε όλους όσουι με κάθε τρόπο βοήθησαν να πραγματοποιηθούν οι φετινές παραστάσεις: Τον υπουργό Πολιτισμού κ. Πάνο Παναγιωτόπουλο, τον αντιπεριφερειάρχη Άρτας κ. Β. Ψαθά, τον δήμαρχο Άρτας κ. Ι. Παπαλέξη, τον πρόεδρο της Ομοσπονδίας Τζουμερκιώτων κ. Χ. Λαναρά, τον πρόεδρο του Διαμερίσματος Σκούπας κ. Π. Ζιανίκα, τον πρόεδρο της Αδελφότητας Σκούπας κ. Ε. Γάλιο, τους προέδρους των Πολιτιστικών Συλλόγων Σκούπας κ. Κ. Τσιάπαλη και κ. Κ. Γάλιο, τον επιχειρηματία κ. Ιωάννη Μπάρμπα, το ζεύγος Δώρας και Αθανάσιου Νάκου, τον κ. Α. Γκιζέρη, τον κ. Γ. Λιαπάτη, τον κ. Φάνη Παπαϊάννου και τον κ. Χ. Μπαλατσώνη.

Τα παιδιά της Σκούπας, που και φέτος με πολλή αγάπη και μεράκι τήρησαν το έθιμο «των Παθών» τη Μεγάλη Παρασκευή στο χωριό μας και τα χρήματα που συγκέντρωσαν τα διέθεσαν για κάλυψη μέρους των εξόδων των θεατρικών παραστάσεων. Τα παιδιά που συμμετείχαν ήταν οι: Αριστοτέλης Λογοθέτης, Δήμητρα Νάκου, Κωνσταντίνος Νάκος, Ελευθέριος Νάκος, Μαρίνα Τσάπαλη, Χάρης Νάκος, Ιωάννης Γραμματικός, Παναγιώτης Τσάπαλης, Ανδρέας Ζανίκας, Αθανάσιος Νάκος.

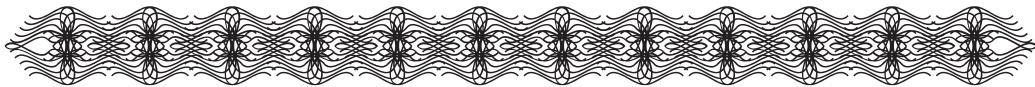
Η φιλία

Φανή Ρουμελιώτη-Μαργαρίτη

Στη Ρίτα Μωσακοπούλου-Νάστου

Σπάνιο είδος δυσεύρετο
σαν το τετράφυλλο τριφύλλι
στο απέραντο Λιβάδι της Ζωής,
σαν κόκκος χρυσού
στην απέραντη Έρημο της υποκρισίας.

Μ' αξίζει να ψάξεις
και όταν τη βρεις
θα τη γνωρίσεις σίγουρα.
Πρόσεχε όμως τις απομιμήσεις.

Προβλήματα εθνοτήτων μειονοτήτων στο τέλος του 20ού αιώνα και την είσοδό μας στον 21ο αιώνα

Τέλος της 2ης χιλιετίας, αυτό το τέλος το σημαδεύει ο πόλεμος του κόλπου, η μεταβολή στην Ανατολική Ευρώπη, η έξαρση του οικολογικού προβλήματος, το άγγος στα Βαλκάνια, το

Αικατερίνη Φακάλου

ατελείωτο έγκλημα στο Ιράκ, στο Ιράν, Παλαιστίνη, Συρία, τη βίαιη βία στην Αίγυπτο, το ανακάτωμα της Ουκρανίας, στο έμπα του 21ου αιώνα.

Το έλλειμμα σε ειρήνη, ανθρώπινα δικαιώματα και δημοκρατία είναι ανησυχητικά μεγάλο, ενώ παράλληλα η παγκόσμια ρευστότητα πολιτική, οικονομική και κοινωνική δεν επιτρέπει αισιόδοξο εφησυχασμό.

Η παλαιά τάξη πραγμάτων, διπολική ανόχι τριπολική διαλύεται σταδιακά και η καινούρια τάξη, όπως φαίνεται, αναζητείται: η μεταβατική αυτή περίοδος, αν παραταθεί συνιστά κρίση παγκόσμια, αφού στις μεσοβασιλείες συνήθως προκύπτουν τερατογενέσεις. Η παλιά τάξη, κόρη του Β' Παγκοσμίου πολέμου και του ψυχροπολεμικού κλίματος που ακολούθησε, γεννήθηκε σε στιγμές βίας και την βία ποικιλότροπα εξέφρασε: αν και η σε κυριαρχία νέα τάξη είναι πράγματι κόρη του πολέμου στον κόλπο, να φανταστούμε ότι και αυτή θα βαδίσει στα ίχνη της παλιάς; Πρόβλημα και αγωνία της ανθρώπινης κοινωνίας κάτι τέτοιο να μη συμβεί θα εί-

ναι μια γελοία και θλιβερή επανάληψη.

Ο παγκόσμιος πολιτικός χάρτης σείεται και αμφισβητείται: Αφ' ενός από διεκδικήσεις κρατών εις βάρος άλλων, αφετέρου από εθνότητες και μειονότητες που στο παρελθόν δεν ευτύχησαν είτε να συγκροτήσουν ανεξάρτητα Κρατική οντότητα είτε να ενσωματωθούν στα εθνικά τους κράτη. Η αρχή των εθνοτήτων, συνέπεια της αφύπνισης που έφερε ο ρομαντισμός του ΙΘ' αιώνα, αν και προβλήθηκε σαν αρχή δικαίου με την συγχρότηση των κρατών, προσέκρουσε δύο φορές στον αιώνα μας σε άλλες «αρχές», όπως της ισορροπίας, της ασφάλειας του Ζωτικού χώρου, του ρεαλισμού και άλλες που αποπνέουν την ίδια οσμή.

Σήμερα που η αυθεντία, το απυρόβλητο του διπολισμού καταρρέει, ή κατέρρευσε, εθνότητες και μειονότητες ζητούν μια καλύτερη μοίρα συνοφίζοντας την στην μαγική σχεδόν στο άκουσμα λέξη: «ανεξαρτησία». Και ποιος αντιλέγει;

Το αίτημα αυτό έχει αντιμετωπίσει αναγκαιότητες υπαρκτές αντικειμενικά και άλλες κατασκευασμένες που είναι και οι πιο επικίνδυνες.

Η όποια βίωση των εθνοτήτων και των μειονοτήτων στα πλαίσια εθνών με κρατική έκφραση στο μέσο ή μακρό χρόνο, η καχυποφύια μεταξύ γειτονικών κρατών, τα νέα οικονομικά δεδομένα που εκφράζονται στον όρο των «όχι» και τόσο ανώδυνο: «Κοινωνία της αγοράς», ένα αναζη-

τούμενο μικροσκοπικά για την κάθε ομάδα μέλλον αν απονευρωθεί από το πλαίσιο της κοινωνίας που έζησε, είναι καταστάσεις υπαρκτές που αγωνιωδώς ζητούν λύση και συγγραφέα.

Τον μεγάλο κίνδυνο όμως συνιστούν οι αναγκαιότητες που είναι κατασκευασμένες. Εθνότητες και μειονότητες εύκολα μπορούν να χρησιμοποιηθούν δελεασμένες από κάποιο προβαλλόμενο βελούδινο μέλλον εκ μέρους Κρατών και Δυνάμεων που παίζουν τα δικά τους παιχνίδια, κυριαρχίας και μωρίας. Τα γεγονότα στη Σοβιετική Ένωση, στη Γιουγκοσλαβία, στην Μέση Ανατολή, στην Αφρική, στην Ουκρανία αλλά και άλλού γεννούν την υποψία ότι αρχίζει η εποχή των πολέμων μέσω αντιπροσώπων βιώματα τραυματικά του παρελθόντος, θρησκευτικές ιδιαιτερότητες, συμφέροντα οικονομικά που καταπατήθηκαν, οράματα καταναλωτικά που μιλούν στην ανέχεια και το χαμηλό βιοτικό επίπεδο είναι οι καλοί αγωγοί των τοπικών πολέμων.

Ύπάρχει μια διαπίστωση που οι εθνότητες και οι μειονότητες πρέπει να προσέξουν. Όλα τα υπάρχοντα κράτη ζητούν ένταξη σε μπλοκ για να διασφαλίσουν κατ' αρχήν σήμερα την οικονομική τους σταθερότητα και προκοπή. Μήπως οι μειονότητες κατ' αρχήν πρέπει να αναζητήσουν στις κρατικές οντότητες που είναι ενταγμένες με διεθνή κατοχύρωση, ανθρώπινα και πολιτικά δικαιώματα, δημοκρατία, προστασία της πολιτιστικής ταυτότητας, ευκαιρίες ισότιμες για οικονομική προκοπή και κοινωνική έκφραση; Μήπως το συμφέρον των κρατών είναι να διασφαλίσουν την συνοχή τους μέσα από την ισότητα των ευκαιριών για όλους τους πολίτες τους χωρίς διάκριση φυλής, γλώσσας, θρησκεύματος και μήπως πρέπει να δουν

την παρουσία των μειονοτήτων σαν παράγοντα ζωογόνο μιας διαλεκτικής και ευφάνταστης ανάπτυξης και προόδου;

Στα πλαίσια μιας ενωμένης Ευρώπης τα κράτη μέλη ζητούν μια νέα κρατική έκφραση που θα αιμοδοτείται από τα μέλη και κάτι τέτοιοι θεωρείται και αξία και όραμα· μπορεί να γίνει αυτό παράδειγμα για μειονότητες και κράτη ώστε να συναντηθούν σ' ένα διαλεκτικό μέλλον μακριά από τον παραλογισμό της ένοπλης σύγκρουσης; Γιατί οι μειονότητες να γίνουν θύματα από τη μια της μεγαλοϊδεάτικης πολιτικής κάποιων συγγενών περισσότερο ή λιγότερο κρατών και από την άλλη της καταπίεσης και της απομόνωσης από τα κράτη που τις περιέχουν και ίσως και κάποιου καραγκιοζοπαίχτη που κινεί τα ξυλάκια πίσω από κάποιο πανί υποσχέσεων, δελεασμού και απάτης;

Η ώριμη πολιτική σκέψη των μειονοτήτων πρέπει να γίνει κριτήριο των διεκδικήσεων τους γιατί αυτές αναφέρονται στο μέλλον τους και όχι στο παρελθόν τους.

Ύπάρχουν αναμφισβήτητα συμπαγείς εθνότητες που η ανεξαρτησία τους συμφέρει αν δει κανείς απροκάλυπτα το συμφέρον του σαν κράτος· η λύση της ισότιμης συμμετοχής στα αγαθά του κράτους για τις μειονότητες και η λύση της συνομοσπονδίας για τις εθνότητες ή και της ανεξαρτησίας στο πνεύμα της διαλεκτικής συνεργασίας και γειτονιάς, ίσως θα ήταν κάποιες προτάσεις.

Ίσως ακούγεται παράδοξη η χρήση δύο μέτρων και σταθμών και η διάκριση αλλά μη μιας ξεφεύγει ότι είναι και δύο διάφορες πραγματικότητες· η μειονότητα είναι εθνολογική νησίδα όχι έθνος.

Αν η ανταλλαγή πληθυσμών, το ξερίζωμα από την πατρική γη, η γενοκτονία, η μετανάστευση δια της βίας είναι πρακτι-

κές άθλιες και αν η καταστροφή ενός χράτους από τις όποιες αντιπαραθέσεις στο εσωτερικό του είναι απαράδεκτη, μένει σαν λύση η ισότητα, η δημοκρατία, ο σεβασμός της ιδιαιτερότητας, ο διάλογος, η ανοχή, η συνύπαρξη, η συνεργασία στα πλαίσια ενός κοινού χράτους. Υπάρχουν περισσότερα στοιχεία που ενώνουν τους ίσους πολίτες απ' αυτά που τους διαφοροποιούν. Ας αναζητηθεί μια νέα συνείδηση.

Οι εθνότητες είναι λαοί συμπαγείς στον αυτό χώρο, στο μακρό χρόνο και διατρέχονται από άλλη δυναμική έκφραση· η ανεξαρτησία στο πνεύμα της συνεργασίας που στην συνέχεια θα επιδιωχθεί και σε ευρύτερα παγκόσμια πλαίσια είναι γενικότερου συμφέροντος. Οι ομάδες και οι λαοί αν ζητούν τα μέτρα τους θα συλλογίζονται ελεύθερα, άρα σωστά για τον εαυτό τους και το μέλλον τους.

Τα υπάρχοντα κράτη είναι δυναμικό κεφάλαιο, η ανάδειξη νέων εθνικών κρατών δημιουργική πρόσκληση και ανανέωση και η ανάδειξη των μειονοτήτων εσωτερικά σε ισότιμες κοινωνικές ομάδες και εξωτερικά σε γέφυρες φιλίας, συνεργασίας, ειρήνης και προκοπής, θα μπορούσαν να είναι κομμάτι αυτής της αναζητούμενης νέας προοπτικής.

Ίσως οι μειονότητες στο νέο τους ρόλο να εκφραστούν πρωτοποριακά με μια άλλη αντίληψη των διεθνών σχέσεων, εξωτερικά μια νέα κοινωνική αντίληψη των διεθνών σχέσεων και εσωτερικά μια νέα κοινωνική αντίληψη, αφού εκείνη περί μιάς κοινωνίας της αγοράς είναι λίγη και μειωτική για την ανθρώπινη ποιότητα.

Η Ελλάδα είναι εθνικό κράτος, αποτέ-

λεσμα εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα από τους πρώτους του ΙΘ' αιώνα έχει εθνολογική ενότητα πραγματική ιστορική, πολιτιστική, πληθυσμιακή στα χρόνια του ελεύθερου βίου του το Ελληνικό Κράτος με οποιαδήποτε κυβέρνηση υπήρξε φιλικό στις διεκδικήσεις εθνών για κρατική οντότητα ακριβώς γιατί είναι παιδί εθνικοαπελευθερωτικού αγώνα. Είχε και έχει μειονοτικά προβλήματα στο εξωτερικό και όχι στον εσωτερικό του χώρο.

Ζημιώθηκε σαν έθνος κατ' επανάληψη με καταστροφή μειονοτήτων στον ευρύτερο Βαλκανικό και Μικρασιατικό χώρο· σημειωτέον το πρόβλημα των μειονοτήτων απασχολεί το Ελληνικό κράτος πολλαπλά. Στόχοι του είναι:

Α) **Διάσωση**, βελτίωση των συνθηκών ζωής, στο πνεύμα της ισοτιμίας Ελληνικών μειονοτήτων που πρέπει να ζήσουν και να ευτυχήσουν διατηρώντας την Εθνική της ταυτότητα στα πλαίσια ομόρων κρατών.

Β) **Προστασία**, σεβασμός, ανάπτυξη της μόνης «μειονότητας» που έχει στους κόλπους του τους μουσουλμάνους της Δυτικής Θράκης έτσι ώστε να αισθάνονται ίσοι και όμοιοι Έλληνες πολίτες με πλήρη δικαιώματα και ευκαιρίες.¹

Γ) **Αντιμετώπιση** μειονοτικών μουσουλμανικών πληθυσμών στα Βαλκάνια. Αυτή η αντιμετώπιση στο πνεύμα περισσότερο του διαλόγου και της συνεργασίας παρά της αντιπαράθεσης.

Δ) **Συμβολή** στην εξεύρεση λύσεων στα πλαίσια κρατών με μειονοτικά προβλήματα με διπλό στόχο, την σταθερότητα των Κρατών και τα δικαιώματα των μειονοτικών πληθυσμών.

1. Και ίσως είναι καιρός οι ιστορικοί να αναδείξουν ότι οι παραπάνω συμπολίτες μας είναι Θράκες εξισλαμισμένοι σε δύσκολους καιρούς.

Ε) Και, ως προς τις εθνότητες υποστηρίζει την κρατική τους έκφραση μέσα από διεθνείς συμφωνίες που θα στηρίζουν την διεθνή νομιμότητα και όχι θα την δυναμιτίζουν.

Η Ελλάδα πιστεύοντας στη διεθνή νομιμότητα που εγγυάται την ευημερία κρατών, εθνών, ομάδων και ατόμων πιστεύει ότι υπάρχουν σήμερα πολύ σοβαρά προβλήματα που πρέπει από κοινού να αντιμετωπιστούν ώστε να θεωρεί τις συγκρούσεις λαών και κρατών αθλιότητα αδικαιολόγητη και μάλιστα όταν αυτή η σύγκρουση υπηρετεί μωροφιλοδοξίες, αγκυλωμένους εγκεφάλους, βιομηχανίες όπλων, παγκόσμιες ακλίκες και απληστίες καταναλωτικές.

Ο Ελληνικός λαός, ποτέ ρατσιστής, όσο και να προσπαθούν οι διάφοροι διεθνείς παπαγάλοι το να μας «πείσουν» για το αντίθετο, πολιτιστικά ενεργός, συνεχιστής ενός πολιτισμού που συνέλαβε ιδέες όπως: η αξία του ανθρώπου, η δημοκρατία, η ισότητα, το μέτρο, η τέχνη, ο διάλογος, η Ειρήνη, η τιμή, η αγωνιστικότητα και η ελευθερία επιθυμεί την έντονα ευημερία για όλους τους πολίτες της, την απελευθέρωση των μειονοτήτων στα πλαίσια που αναφέρθηκαν και την ειρηνική ανάδειξη εθνοτήτων συμπαγών σε φίλα ισότιμα κράτη για χάρη:

- Της ελευθερίας και της Δημοκρατίας

σ' όλους τους ανθρώπους,

- των ανθρωπίνων δικαιωμάτων που δεν αρκεί να διακηρύσσονται αλλά και να βιώνονται,
- της οικονομικής σταθερότητας και ευημερίας για το κοινό των ανθρώπων,
- της προστασίας του οικοσυστήματος,
- του Ανθρώπου.

Στο πνεύμα που αναφέρθηκε η Ελλάδα βλέπει και το Κυπριακό ζήτημα.

Η Κύπρος είναι κράτος ανεξάρτητο, κυρίαρχο και εδαφικά δεν μπορεί να μείνει ακρωτηριασμένο από την ύπαρξη της τουρκικής πλευράς στο Νησί. Η καταστροφή ενός κράτους με διεθνές πρόσωπο για χάρη της υποτιθέμενης λύσης προστασίας των Τουρκοκυπρίων είναι ηθικά, πολιτικά απαράδεκτη για τον Ελληνικό λαό. Οι Τουρκοκύπριοι είναι σαν παρόν και μέλλον πολίτες της μιας και αδιαίρετης Κυπριακής Δημοκρατίας.

Η Κυπριακή Συνείδηση είναι το μέλλον αυτής της ανεξάρτητης Δημοκρατίας η κατοχύρωση των ίσων ευκαιριών και δικαιωμάτων είναι υπαρξιακή ανάγκη γι' αυτό το κράτος. Αντίθετα η διαίρεση και το γκέτο χωριστού Τουρκοκυπριακού κράτους λύση αυτοκτονίας κατ' αρχήν των Τουρκοκυπρίων.

Δεν υπάρχουν λύσεις σε σαλαμποίηση κυρίαρχων κρατών εν ονόματι των όποιων προβλημάτων.

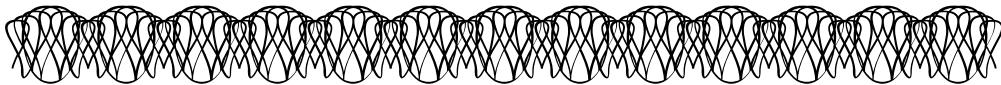
Σημείωση: Αυτό το κείμενο το πρωτοδημοσίευσα το 1999 τον Σεπτέμβρη στο Ν.Π. Ναυτική Ελάσσα, αρ. τεύχους 792, σελ. 42. Επαναλαμβάνεται η δημοσίευσή του με συμπληρωματικά στοιχεία, γιατί τίποτα δεν άλλαξε μετά από 15 χρόνια που πέρασαν.

Βιβλιογραφία

Ημερήσιος και περιοδικός τύπος/βιβλ. Βλ. Ελληνική Βουλής.

Αρχεία: ΥΠΕΞ, Π.Ν., ΕΛΙΑ.

Κυπριακός ημερ. Τύπος και περιοδικός.

Ο ήρωας της Τρεμπεσίνας

Hκήρυξη του πολέμου από την Ιταλία το '40 δεν αιφνιδίασε, όπως περίμεναν οι εχθροί μας, την ελληνική κυβέρνηση, γιατί και τον είχε έγκαιρα προβλέψει και είχε προετοιμα-

Φρίξος Δήμου

στεί, όσο βέβαια τα οικονομικά της της επιτρέπανε, για την αντιμετώπισή του, όπως π.χ. με την κατασκευή με άκρα μυστικότητα των οχυρωματικών έργων της «Γραμμής Μεταξά» ή την προετοιμασία της πολύ επιτυχημένης επιστράτευσης! Άλλα και ο ελληνικός λαός κι αυτός με τη σειρά του περίμενε θυμωμένος, ιδίως μετά τον άνανδρο τορπίλισμό του «Ελλήν» ανήμερα της Παναγίας στο λιμάνι της Τήνου, το ξέσπασμα του από στιγμή σε στιγμή.

Είναι αλήθεια, και το έχουν παραδεχτεί και οι ξένοι, εχθροί και φίλοι, πως σ' αυτόν τον πόλεμο πολεμήσαμε λίγοι εναντίον πολλών και ενάντια μιας σύγχρονης πολεμικής μηχανής ενός πλουσίου βιομηχανικού κράτους, και νικήσαμε! Κι αυτό γιατί οι Έλληνες, ανεξαρτήτως πολιτικών διαφορών, είχαν συνταχθεί, επίσης ομόφυλα, με την κυβέρνησή τους, την κυβέρνηση του Ι. Μεταξά, και «με το χαμόγελο στα χείλη» τρέξανε να πετάξουν τους φασίστες στη θάλασσα. Η ιστορία διδάσκει πως μονιασμένη η φυλή μας θαυματουργεί, όπως και στην επομένια του '40!

Είναι σοβαρό λάθος να θεωρούμε τον

Ιταλό στρατιώτη δειλό. Πολέμησε κι αυτός γενναία, αλλ' όμως χωρίς όραμα, σ' έναν επιθετικό και άδικο πόλεμο, που τον προκάλεσαν ανάξιοι ηγήτορες.

Ο μεγάλος όμως και κοινός αντίπαλος και των δύο εμπολέμων, ήταν ο τρομερός χειμώνας του '41. Τα κρυοπαγήματα ήταν στην ημεροσία διάταξη για όλους αυτούς που πολεμούσαν στα κακοτράχηλα βορειοηπειρωτικά βουνά με θερμοκρασίες ψυγείου, και μοναδική τους θεραπεία ήταν δυστυχώς οι ακρωτηριασμοί!

Ενδεικτικό παράδειγμα του διμέτωπου και αδυσώπητου αυτού αντίπαλου, φασισμού και κακοκαιρίας, ήταν η επιχείρηση κατάληψης του υψώματος 1923 του ορεινού συγχροτήματος της Τρεμπεσίνας.

Το Γενικό Επιτελείο Στρατού, λοιπόν, προκειμένου να ελευθερωθεί η περιοχή αυτή από τον εχθρό και να ανοίξει ο δρόμος προς την Κλεισούρα, αποφάσισε την εξ εφόδου κατάληψη της κορυφής 1923. Μόλις λοιπόν έλαβε ο συνταγματάρχης Νικόλαος Σπένδος, διοικητής του 14ου Συντάγματος Πεζικού της ένδοξης 5ης Μεραρχίας Πεζικού Κρήτης, τη σχετική διαταγή, την ανακοίνωσε στους αξιωματικούς του. Στη συνέχεια τους εξήγησε πως λυπάται, αλλά λόγω του μεγάλου πάχους του χιονιού και της παγοποίησής του από τις πολύ χαμηλές θερμοκρασίες, κρίνει αδύνατη την εκτέλεσή της από το πεζικό και μόνο ειδική ομάδα χιονοδρόμων μπορεί να επιχειρήσει. Ο έφεδρος ανθυπολοχαγός Ησιόδος Τσίγκος, διοικητής του 11ου Λόχου, ζήτησε τότε την ά-

δεια να αναλάβει αυτός με εθελοντές την έφοδο στο ύψωμα. Όταν το αίτημά του έγινε δεκτό από τον συνταγματάρχη και ζήτησε εθελοντές από τον αποδεκατισμένο και κατάχοπο, λόγω των αλεπάλληλων μαχών που είχε λάβει μέρος, λόγο του, οι στρατιώτες με μια φωνή δήλωσαν πρόθυμοι τον ακολουθήσουν.

Με σύμμαχο λοιπόν αυτή τη φορά τη σφραδρή κακοκαιρία με τις πολικές θερμοκρασίες που επικρατούσε στο μέτωπο την ημέρα εκείνη, την 29η Ιανουαρίου 1941, και χάρη βέβαια στην ελληνική παλικαριά, σκαρφάλωσαν οι λεβέντες του 11ου Λόχου, με επικεφαλής το λοχαγό τους και το λοχία Ζ. Τσουγκαράκη, στην παγωμένη βουνοπλαγιά και καταλάβανε το πολύτιμο για τις περαιτέρω επιχειρήσεις ύψωμα 1923!

Αλλά όσο κι αν ερευνήσανε, δεν βρήκαν ψυχή ζώσα στα αμπριά. Οι Ιταλοί στρατιωτικοί φαίνεται τα είχαν εγκαταλείψει τη νύχτα για να κατέβουν στο στρατόπεδό τους να... ζεσταθούν! Η μεγάλη χιονοθύελλα καταταλαπώρησε φυσικά τους ηρωικούς μαχητές μας, άλλα και τους αντάμειψε με την αμαχητί παράδοση του υψώματος. Ο λόχος εγκαταστάθηκε αμέσως στις εχθρικές οχυρές θέσεις και με το δάκτυλο στη σκανδάλη των ιταλικών αυτόματων και βαρέων όπλων που είχε κυριέψει, περίμενε την επιστροφή των... «ζεσταμένων» Ιταλών για μια... βροντώδη υποδοχή. Η διαταγή του λοχαγού τους ήταν σαφής: Να μην ανοίξουν πυρ παρά μόνο όταν ζυγώσουν πάρα πολύ κοντά και μετά από δική του εντολή. Έτσι και έγινε· και το άλλο πρωί που επιχειρήσαν να ανακαταλάβουν το ύψωμα, κι όσες άλλες φορές προσπαθήσαν, το χιόνι βάφτηκε και βαφόταν κόκκινο!

Δεν χωράει καμιά αμφιβολία πως η κυρίευση της κορυφής 1923 οφείλεται καθ' ολοκληρία στο γενναίο ανθυπολοχαγό Ησίοδο Τσίγκο, το Λιοντάρι της Τρεμπεσίνας, όπως ήταν γνωστός στους συμπολεμιστές του, και στους ηρωικούς στρατώτες του λόχου του φυσικά, και γι' αυτό παρασημοφορηθήκανε από την πολιτεία.

Από όλες όμως τις τιμητικές διακρίσεις και τις θητικές αμοιβές που απονεμηθήκανε στον ήρωά μας για την πολεμική του δράση στο δεύτερο παγκόσμιο πόλεμο, συμπεριλαμβανομένων και των δύο χρυσών αριστείων ανδρείας που κοσμούσαν το στήθος του, αυτός ξεχώριζε την θερμή αλλά ανθρώπινη υποδοχή που του επιφυλάζανε οι πολιτικές και στρατιωτικές αρχές, καθώς και απλοί πολίτες και στρατιώτες, κατά την εισαγωγή (19 Φεβρουαρίου 1941) για θεραπεία στο Στρατιωτικό Νοσοκομείο Ιωαννίνων.

Και το έγγραφο Φ 205.36/2/711906 από 21/3/2007 που αναφέρεται στο ανδραγάθημα του εφέδρου ανθυπολοχαγού Ησίοδου Τσίγκου καταλήγει:

«...Προωθήθηκε με το λόχο του και κατέλαβε το ύψωμα τη νύκτα, το οποίο και διατήρησε επιδεικνύοντας αφάνταστο ηρωισμό και αυτοθυσία, αποκρούοντας επανειλημμένες αντεπιθέσεις των Ιταλών. Η ενέργειά του αυτή ήταν καθοριστικής σημασίας για την επιτυχή συνέχιση των επιχειρήσεων, καθ' όσον δημιούργησε τις κατάλληλες συνθήκες και προϋποθέσεις για την κατάληψη του ορεινού συγκροτήματος της Τρεμπεσίνας και την απώθηση των ιταλικών δυνάμεων στο μέτωπο της 5ης Μεραρχίας Πεζικού.

5. Κατά τη διάρκεια των επιχειρήσεων επέδειξε ηρωισμό και αυτοθυσία τραυματισθείς».

Περίπατος στην πλατεία Πάργης

Μάρω Φ. Δήμου

Μια μέρα όμορφη ξεκινήσαμε
έναν περίπατο στην πλατεία Πάργης
ν' απολαύσουμε.

Αναμνήσεις απ' τα χρόνια τα παλιά
εικόνες ζωντανές έρχονται μπροστά.

Αποσπάστηκαν κομμάτια ζωής
απ' τα βάθη της καρδιάς.
Κάποτε ήμασταν μικρά παιδιά,
στην πλατεία Πάργης ξένοιαστα παίζαμε
σχοινάκι και κρυφοκυνηγητό.

Όμορφα Γιάννενα, όμορφα χρόνια
ανάμεσα στις μονοκατοικίες παίζαμε,
στην πλατεία πάνω-κάτω τρέχαμε.
Λουλούδια παντού, πράσινες αυλές,
τριγύρω ακούγονταν παιδικές φωνές.

Γρήγορα πέρασαν τα χρόνια,
στην πλατεία Πάργης δεν ακούγονται παιδιά
ούτε τιτιβίζουν τα πουλιά,
δεν ακούγονται παιδικές φωνές
μόνο των τροχοφόρων οι δυνατές βοές.

δίδαξε

Μπεάτα Κούκιελ-Βραΐλα

να πλέω γοργά στη ζωή
με τον αγέρα, όχι ενάντια στον αγέρα
δεν ξέρω

να μην θέτω ερωτήσεις
να βάζω τις σκέψεις μπρος

από τους επτά ωκεανούς του σύμπαντος

να μαλακώνω τους σκληρούς σπόρους
να σπέρνω τα καταστραμμένα χωράφια
τους ακαλλιέργητους κήπους
θα ήθελα

ν' ακουμπήσω το κεφάλι στο μάγουλο του Θεού
και να ονειρεύομαι με πράσινα μάτια

Έφυγες στο φως...

Άννα Δ. Μοσχονίδην

Για το Νικόλα

Έφυγες στο φως.

Περπατάς στις διάφανες λίμνες δακρύων,
που ρίχτηκαν για σένα.

Και αν κάποιοι σε πίκραναν,
κάποτε θα αναρωτιούνται,
που δεν σε αντάμωσαν τόσο πίσω καιρό.

Έφυγες, μα άγγιξες τις ψυχές των ανθρώπων
γύρω σου με τον έναν ή τον άλλο τρόπο.

Ο πόνος σου είχε γίνει πανοπλία...
Τώρα όμως έφυγε... και συ ήσουν συνεργός χωρίς να θέλεις
σ' αυτή την απόφαση.

Και ένα γέλιο τρανταχτό.
Μνήμης απόχτημα πλέον.

Να είσαι γαλήνιος στην αγκαλιά που είσαι...
Σ' αγαπάω Νικόλα μου όσο διαρκεί το ψεύτικο «παντοτινά».
Φίλα μου, μάνα και γιαγιά.

Αόρατος

Λεωνίδας Χαζίρογλου

Έφιππος στο δίκυκλό σου
αόρατος τα βράδια
μοναχός κυκλοφορούσες
με τα φώτα σου σβηστά
κι όταν θωρούσες κόκκινα
του δρόμου τα φανάρια
τ' αγνοούσες

και σου φαίνονταν
αόρατα κι αυτά
τα φαναράκια τα λευκά
πάνε δυο μέρες ήδη
που σου φέγγουν φανερά
το μεγάλο σου ταξίδι

Το πατρικό μου

Βιβή Αντωνάκη

Σε είδα πάλι σήμερα αρχοντικό παλιό,
 να στέκεις υπερήφανο
 στους τρεις μεγάλους δρόμους,
 με κυπαρίσσια σκιερά, αγέρωχα στο χρόνο
 και τα κρινάκια αγκαλιά
 το φράχτη να στολίζουν...
 Μα τα παράθυρα κλειστά ερμητικά
 με κάγκελα βαριά, ολόμαυρα θηρία,
 σου πήραν κάθε ήχο...
 Μην σε κουρσέψουν άγνωστοι,
 φερμένοι από τον πολιτισμό ή απ' την αδικία...
 Όμως το σπίτι έχει ψυχή,
 αισθάνεται και θρηνεί...
 Ποιος νοιάζεται γι' αυτό;
 Οι ρίζες είναι βαθιές,
 το μυστικό καλά κρυμμένο...

Πρόοδος

Λεωνίδας Μωρόπονλος

Μη θάβετε τους νεκρούς σας τον έναν δίπλα στον άλλον
 σαν οχήματα σε μποτιλιαρισμένη λεωφόρο.
 Τοποθετήστε τους ανάσκελα, κοιτάζοντας ψηλά,
 μούρη με πλάτη
 μούρη με πλάτη, κορμιά πάνω στα κορμιά.

Ανεβείτε τώρα.
 Είναι το μοναδικό μας οικοδόμημα να πλησιάσουμε τον ουρανό.
 Η ψυχή μας είναι σαν το νερό.
 Δεν μπορεί να πιαστεί.
 Συντηρείται. Μέσα σε σώματα
 κι ύστερα πάλι κυλά στο ποτάμι του σύμπαντος.

Η φύση στη διδασκαλία του πατρο-Κοσμά (στα 300 χρόνια από τη γέννησή του)

Το πρώτο ανθρώπινο αγαθό είναι το περιβάλλον και ο κόσμος του· είναι η φύση, αυτός ο ζωντανός οργανισμός και δάσκαλος του ανθρώπου. Η φύση μιλάει απλά, σύντομα, καθαρά, αληθι-

Θανάσης Στ. Παπαθανασίου

νά. Για τον ευλαβή και νηφάλιο όλη η φύση έχει φωνές, μηνύματα, μυστικές διδασκαλίες. Σε καθετί ακούγεται η φωνή του αιώνιου θεού.

Ο πατρο-Κοσμάς μιλούσε σε ανθρώπους που ζούσαν μέσα στη φύση, που ήταν ένα με τη φύση. Αυτό δεν έστεκε εμπόδιο. Αντιθέτως, το φυσικό περιβάλλον αξιοποιήθηκε από τον λαϊκό διδάχο ως πολύτιμο εργαλείο διδασκαλίας και θαυμάσιο μέσο αγωγής. Ο πατρο-Κοσμάς ως διερμηνέας της φύσης, που γνωρίζει καλά και ερμηνεύει τη γλώσσα της, εξηγεί στον κατατρεγμένο ραγιά τα μηνύματά της. Ο ήλιος που φώτισε τις μέρες του, τα βουνά και οι λάκκοι που τον έχρυψαν σε χαλεπούς καιρούς, τα δένδρα που του μίλησαν για τη λευτεριά του, τα ποτάμια και οι βρύσες που τον ξεδίψασαν, τα ζώα που τον υπηρέτησαν, όλα αυτά, τους εξηγεί, μιλάνε και υμνούνε τον πατέρα Δημιουργό.

Ο ένθεος λαοπαιδευτής οδηγεί τον ακροατή-μαθητή κοντά στη φύση. Τον βάνει μέσα στο ναό της φύσης να νιώσει τη σοφία του δημιουργήματος του Θεού, να πλησιάσει το δημιουργό Θεό, να τον αγα-

πήσει. «Κατά πρώτον έχομεν χρέος να αγαπάμεν τον Θεόν μας, διότι μας εχάρισεν τόσην γην μεγάλην εδώ να κατοικώμεν, τόσες χιλιάδες φυτά, βρύσες, ποταμούς, θαλασσασ, αέρα, ημέραν, νύχτα, ουρανόν, ήλιο...».

Δημιουργεί και καλλιεργεί στον ακροατή περιβαλλοντική συνείδηση, του εμπνέει το ευγενές πάθος για την προστασία και φροντίδα της θείας δημιουργίας και τον κάνει κι αυτόν δημιουργό.

Πρόγραματι, εκείνο που χαρακτηρίζει τη διδασκαλία του πατρο-Κοσμά είναι η φυσιολατρία. Είναι πέρα για πέρα φυσιολατρική η διδασκαλία του.

Με παραδείγματα από τη φύση διδάσκει έννοιες, θρησκευτικά διδάγματα και θρησκευτικές αλήθειες, απλουστεύοντας τη διαδικασία της μάθησης. Η πέτρα, το νερό, ο ήλιος, το δένδρο, το σιτάρι, το χορτάρι, τα πτηνά, τα ζώα, το αιβγό, το αμπέλι, το χωράφι αποδεικνύονται στα χέρια του πολύτιμα εργαλεία διδασκαλίας.

Αναφέρονται μερικά παραδείγματα, από τα πολλά που υπάρχουν στις διδαχές του, μικρό δείγμα της διδακτικής αξιοσύνης και της πνευματικής πανοπλίας του.

1ο) Για την κατανόηση του μυστηρίου του ομοουσίου και αδιαιρέτου της Αγίας Τριάδας, έφερε τα παραδείγματα:

- Ήλιος-ακτίνες-φως (ομοούσια).
- Πέτρα-τσαχουμάκι-ύσκα (χωρίς τα τρία δεν πιάνει φωτιά).
- Τα τρία ενωμένα δάχτυλα, για το ση-

μείο του Σταυρού (είναι ξεχωριστά, είναι και μαζί).

2ο) Για να απλουστεύσει το πώς ο Χριστός επάνω στο Σταυρό έπαθε ως σάρκα, ως άνθρωπος, αλλά η θεότης έμεινε απαθής και αβλαβής, επικαλέσθηκε την προσοχή τους στο εξής: Όταν ο δενδροχόπτης κόβει το δένδρο, που το φωτίζει ο γήλος, το μεν δένδρο (η σάρκα) πάσχει κοπτόμενο, οι δε ακτίνες του γηλίου (η θεότης), που είναι επάνω στο δένδρο μένουν άκοπες και αβλαβείς.

3ο) Για το προσφιλές θέμα της αγάπης χρησιμοποίησε το παράδειγμα: Καθώς το χελιδόνι χρειάζεται δύο πτέρυγες για να πετάξει στον αέρα, έτσι και ο άνθρωπος, για να πετάξει στον παράδεισο, χρειάζεται δύο αγάπες: αγάπη στο Θεό και αγάπη στους αδελφούς του.

4ο) Την εικόνα του κόσμου (της γης) έδωσε με το αβγό: χρόκος (η γη), ασπράδι (ο αέρας), τσόφλι (ο ουρανός).

5ο) Για εκείνους που λέγουν πως δεν είναι Ανάσταση και δεν είδαν καμία φορά να αναστηθεί κανένας άνθρωπος, είπε: «Καθώς το σιτάρι όπου πίπτει εις την γην, αν ίσως και δεν βρέχει να σαπηθή να γίνη ωσάν χυλός, δεν φυτρώνει, έτσι και ημείς οπού αποθήκουμεν και θαπτόμεθα εις την γην... Δεν βλέπετε φανερά τα χόρτα πώς τα ανασταίνει ο Θεός από την γην κατ' έτος;».

6ο) Για να καταδείξει ποια είναι η αληθινή πίστη, είπε: «Το σιτάρι όταν το πυρώση ο γήλος, τότε φαίνεται πως είναι ριζωμένον, αν δεν ξηρανθή. Ομοίως και κάθης χριστιανός, όταν του έλθη πειρασμός και δεν αρνηθή τον Χριστόν, τότε είναι αληθής χριστιανός».

Τόσο φυσική, σύντομη, απλή και κατανοητή διδαχή η θικής αγωγής μόνο ένας χαρισματικός δάσκαλος θα μπορούσε να

προσφέρει, μόνο ο Άγιος Κοσμάς ο Αιτωλός.

Με την ευκαιρία, αναφέρομε δύο ακόμη προφητείες και δύο θαύματα του πατρο-Κοσμά, όπως μας τα είπαν, και τα οποία δεν τα είδαμε κάπου καταγεγραμμένα ως σήμερα.

Προφητείες:

1) Από την Κακαβιά προς Αγίους Σαράντα, μετά την μεγάλη ανηφόρα, ήταν άνυδρος και ξερός ο τόπος τότε: δεν εύρισκες εύκολα νερό. Περνώντας από εκεί ο πατρο-Κοσμάς είπε: «Σε τούτον τον τόπο, σε κάθε βήμα θα βγαίνει νερό». Έ, τώρα εκείνο το μέρος έχει πολλά νερά.

2) Σήμερα ο Δήμος Λειβαδείας στη βόρειο Ήπειρο έχει 7 με 8 χωριά. Ο πατρο-Κοσμάς, όταν πέρασε από εκεί, είπε: «Μια μέρα σ' αυτόν τον τόπο δεν θα μείνη άνθρωπος: θα ερημώσει». Και πράγματι, μετά την αλλαγή στην Αλβανία που έπεσε το καθειστώς Χότζα και άνοιξαν τα σύνορα με την Ελλάδα, έφυγαν όλοι οι κάτοικοι για την Ελλάδα.

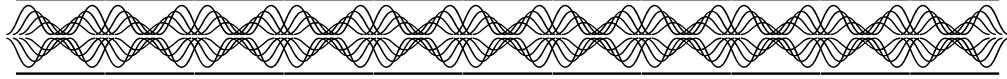
Θαύματα:

1) Ο πατρο-Κοσμάς έφτασε στο χωριό Νίβιτσα της βορείου Ηπείρου. Άπλυτος, με λερωμένα ρούχα, ταλαιπωρημένος ζήτησε από μια οικογένεια να τον βοηθήσουν. Εκείνοι αρνήθηκαν. Έφυγε και πήγε σε άλλο σπίτι. Εκεί τον περιποιήθηκαν. Ο γέροντας τους είπε: «Εφτά γενιές της οικογένειάς σας θα ευτυχήσουν στη σειρά». Έτσι και έγινε. Ακόμη σήμερα το σπίτι αυτό ευτυχεί.

2) Στο χωριό Βράχος του νομού Πρέβεζας, ο πατρο-Κοσμάς φιλοξενήθηκε σε ένα σπίτι. Ζήτησε από τη γυναίκα του σπιτιού να του κάνει ένα σιγκούνι να ντυθεί.

–Δεν έχω γνέμα να πλέξω, είπε εκείνη.

Το πρώι ξημέρωσαν ένα σωρό γνέματα στο σπίτι.

Απορίες μαθητών μου

Συχνά, όταν δίδασκα Ιστορία στις τάξεις των μαθητών μου, άκουγα την εξής απορία:

-Μόνο εγκλήματα - ατομικά και μαζικά - και δυστυχία αβάσταχτη βλέπουμε στην

Αγγελική Ζολώτα

Ιστορία. Είναι λοιπόν τόσο κακοί οι άνθρωποι;

Κι εγώ (νέα και άπειρη τα πρώτα χρόνια):

-Δεν ξέρω, παιδιά... Ακούστε όμως τι είδα σ' ένα έργο στο σινεμά, τίτλος «Ο Σατανάς κι ο Άγγελος»: Δυο άντρες – ο ένας όμορφος ξανθός, ντυμένος φωτεινά, ο άλλος σκοτεινός απ' την κακία, μαυροντυμένος – στέκουν ο ένας απέναντι στον άλλον κι ολόγυρά τους χάος.

«Η Ιστορία είναι δική μου!» ο Σατανάς (δηλαδή η κακία του ανθρώπου). «Για κοίταξε!».

Και το φίλμ δείχνει:

Οι Αιγυπτιοί όρχοντες μαστιγώνουν τους δούλους, καθώς χτίζουν τις πυραμίδες... Οι Έλληνες αφανίζονται στις εμφύλιες διαμάχες, οι Ρωμαίοι εξοντώνουν τους Γαλάτες γύρω στο 50 π.Χ., ρίχνουν τους δούλους στα λιοντάρια, πουλούν στα σκλαβοπόλια τους κατακτημένους...

«Όμως, για κοίταξε!» αντιτείνει με δύναμη ο Άγγελος (δηλαδή η φωτεινή πλευρά του ανθρώπου): ο Όμηρος γράφει την Ιλιάδα και την Οδύσσεια... Οι Αθηναίοι χτίζουν τον Παρθενώνα... Στα θέατρα παίζονται αριστουργήματα!

«Για δες εδώ!» ο Σατανάς.

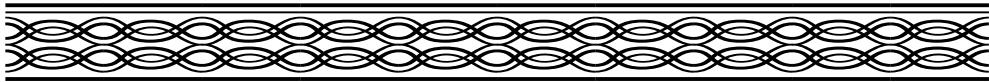
Ο Νέρων πυρπολεί τη Ρώμη, ο Τίτος πνίγει στο αίμα τη γη του Ισραήλ (70 μ.Χ.) και κάνει τους κατοίκους του για πάντα Εβραίους της Διασποράς, περιπλανώμενους... Οι Μογγόλοι περνούν απ' το λεπίδι πληθυσμούς ολόκληρους... Η Ιερά Εξετέταση καίει τους ανθρώπους ζωντανούς...

«Για κοίταξε κι εμένα!» ο Άγγελος: Οι φιλόσοφοι και ποιητές καταπολεμούν την αδικία, ο Κοπέρνικος μελετάει το Σύμπαν (1500 μ.Χ.), ο Γάλλοι γκρεμίζουν τους βασιλιάδες (1784), ο Λίνκολν καταργεί τη δουλεία (1861), ο Έντισον κατασκευάζει τον πρώτο ηλεκτρικό λαμπτήρα (1879), οι επιστήμονες παρασκευάζουν φάρμακα...

...Και όλο το έργο, παιδιά, ήταν έτοι: Μια αντιπαράθεση του καλού και του κακού, της καταστροφής και της δημιουργίας, που εκ φύσεως υπάρχει – περισσότερο ή λιγότερο – μέσα σε όλα τα ανθρώπινα πλάσματα... καταλάβατε, παιδιά;

(Αυτές οι παρεμβάσεις στο μάθημα γίνονται συχνά, χρατούσαν 3-4 λεπτά περίπου, ενισχύαμε ή βοηθούσαμε τη σκέψη μας και μετά σκύβαμε πάλι στην κούραση του μαθήματος. Έτσι έβρισκα κι εγώ την ευκαιρία να εμβαθύνω σε ό,τι διαβάζαμε ή έβλεπα και μαζί με τους αγαπημένους μου μαθητές ανακάλυπτα κι εγώ τον κόσμο και τη ζωή).

Αυτά τώρα ένας χαιρετισμός με νοσταλγία στις τάξεις των μαθητών μου.

«ΑΡΧΕΓΟΝΟΣ ΕΛΛΑΣ ΗΠΕΙΡΟΣ»

Στη Βουλή της Αλβανίας

Βρίσκομαι στα Τίφανα, είναι 19 Φεβρουαρίου 1993. Το κρύο τσουχτερό (-6 β.). Ο διερμηνέας μου, μου εξασφάλισε μία πρόσκληση για τη βουλή της Αλβανίας. Σήμερα είναι μια επίσημη

Αναστάσιος Τύμης

ημέρα. Ο πρόεδρος της Τουρκίας Οζάλ έχει έρθει με τη συνοδεία του και σε λίγο θα εκφωνήσει βαρύυσήμαντο λόγο στη μεγάλη αίθουσα. Οι δρόμοι σημαιοστολισμένοι, οι αστυνομικοί πανταχού παρόντες, σταμάτησαν το ταξί μας για έλεγχο πέντε φορές. Φορούσα το παλτό μου και το ιταλικό μπορσαλίνο. Μόλις έβλεπαν την πρόσκληση άνοιγαν οι δρόμοι. Φτάσαμε, ακόμα ένας έλεγχος και ένας σωματώδης κλητήρας μας οδηγεί μέσα από πολλούς διαδρόμους προς τη μεγάλη αίθουσα. Στην τελευταία διασταύρωση των διαδρόμων έγινε μια αναπάντεχη συνάντηση. Παρ' ολίγον να πέσω επάνω στον Οζάλ. Ο σωματοφύλακάς του, τελευταία στιγμή απλώνει το χέρι του και με σταματά. Αθελα μου. μου ξέφυγε η λέξη «σκούζι». Πολλοί Αλβανοί ξέρουν λίγα ιταλικά και μιλούν όταν βρίσκουν ευκαιρία. Το ίδιο και εγώ προσπαθώ να φρεσκάρω τα ιταλικά μου. Ο Οζάλ νομίζοντας, ότι είμαι Ιταλός, μου μιλάει ιταλικά και εκτός των άλλων μου λέει ότι σπούδασε στην Ιταλία και πολύ χάρησε που με συνάντησε. Προσπάθησα να κρατήσω την ψυχραιμία μου,

του απάντησα όσο μπορούσα πιο σωστά, όμως η τουρκοϊταλική προφορά του δεν μου άφησε περιθώρια να καταλάβω τι μου είπε. Χαιρετηθήκαμε θερμά και κάθε ένας ακολούθησε τον κλητήρα του. Το μόνο που μου έμεινε είναι, ότι με αποκάλεσε αμπασιαντόρε (ampasciatore), πρεσβευτή. Σε λίγο βρίσκομαι στο θεωρείο μου. Πέντε καρέκλες και ένα μικρό τραπέζι με αναψυκτικά και μερικά έντυπα στα ιταλικά. Κάτω σε σειρές καθισμάτων είναι οι ζωγραφισμένες που έχουν πάρει τη θέση τους.

Απέναντι άλλα θεωρεία γεμάτα κόσμο, διακρίνω και μερικές γυναίκες. Πίσω ψηλά στον εξώστη, βλέπω ένα μεγάλο θεωρείο με καμιά εξηνταριά καθισμένους. Μέχρι τώρα όλα καλά. Σε λίγο ανοίγει η πόρτα του θεωρείου μου και μπαίνει μέσα ένας ηλικιωμένος κύριος, κοντός, λεπτός με καμηλό παλτό, χοντρά γυαλιά με ρόζους και μπαστούνι. Χαιρετάει στα ιταλικά, ευγενέστατος μας πιάνει από το χέρι και κάθεται στο μπροστινό μου κάθισμα. Αυτός είναι ο πρεσβευτής και όχι εγώ. Σχεδόν αμέσως εμφανίζεται ο Σαλί Μπερίσα μαζί με τον Οζάλ. Κάτι λέει στο μικρόφωνο και αμέσως παραχωρεί τη θέση του στον Οζάλ, ο οποίος χειμαρρώδης μιλάει επί μία ώρα και είκοσι λεπτά. Είπε για την Εγνατία οδό που θ' αρχίζει από το Δυρράχιο και μέσω Φίροιμ, Βουλγαρίας, θα φτάνει στην Κωνσταντινούπολη. Είπε για τους Αλβανούς φοιτητές ότι μπορούν να σπουδάζουν στην Πόλη και στην Άγκυ-

ρα χωρίς να πληρώνουν ούτε ένα λεκ. Είπε για νοσοκομεία, για σχολεία, για λιμάνια και αεροδρόμια και άλλα πολλά ωραία πράγματα. Όλα αυτά βέβαια τα διάβασε ο διερμηνέας μου την άλλη μέρα στις εφημερίδες και μου τα είπε, γιατί ο Οζάλ μιλούσε τουρκικά και ο διερμηνέας μου είναι Βορειοηπειρώτης.

Με όλα αυτά, περάσαμε ένα ωραίο πρωινό, στο τέλος έπιασα κουβέντα και με τον Σέρτζιο, έτσι έλεγαν τον πρεσβευτή, ο οποίος μας προσκάλεσε να πάμε στην πρεσβεία για επίσκεψη. Ξέχασα να σας πω ότι ο Σαλί Μπερίσα κάθισε στο μπροστινό θεωρείο από το δικό μας, μόνος. Σε μια στιγμή γύρισε και χαιρέτισε τον πρεσβευτή στα ιταλικά και έκανε ένα νεύμα χαιρετισμού προς εμένα.

Αφού τελείωσε η ομιλία, ήρθε πάλι ο κλητήρας, μας πήρε και τους τρεις και μας οδήγησε σε μια μεγάλη τετράγωνη αίθουσα, στολισμένη με λουλούδια, σημαίες κλπ., στολίδια όπου εδώ έγινε πραγματικά μια αρχοντική δεξίωση. Γκαρσόνια με κάτι περίεργα παπιγιόν σερβίρικαν τους καλεσμένους. Ο Οζάλ και

ο Σαλί Μπερίσα στη μέση τσούγκριζαν τα ποτήρια τους, ευχόμενοι, ίσως, να πραγματοποιηθούν, όλα αυτά που είπε κι υπεσχέθη στην ομιλία του ο πρόεδρος της Τουρκίας. Η σαμπάνια, γαλλική μάλιστα, σε ψηλά ποτήρια από κρύσταλλο Βοημίας είχε την τιμητική της. Χαμόγελα, ευχές, γέλια και χαρές.

Τα γουρουνόπουλα ολοζώντανα, νόμιζες ότι θα σου μιλήσουν, με κάτι αστεία λουλούδια στ' αυτιά τους, από τη μια μεριά για τους ξένους και αρνιά από την άλλη μεριά για τους μουσουλμάνους. Σ' αυτή τη μεριά κάθισαν ο Οζάλ με την παρέα του, ως επίσης ο Σαλί Μπερίσα με τη γυναίκα του, τους υπουργούς και τους βουλευτές.

Νομίζω ότι θα μου επιτρέψετε αυτή την ημέρα να μην την ξεχάσω ποτέ. Στα ιταλικά μιλησα με πολλούς εκείνη την ημέρα, αλλά δεν θυμάμαι ούτε τι είπα, ούτε τι άκουσα. Το μόνο που θυμάμαι είναι, η διαφορά που υπάρχει μεταξύ του λαού και των κυβερνώντων, ως προς την ευημερία βέβαια.

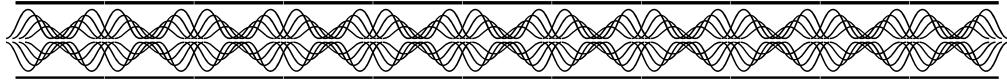
■

Τα πρόσωπα...

Σπύρος Π. Ραδίτσας

Συναντάς πρόσωπα
λες μια «καλημέρα»
ένα «χάρηκα πολύ»...
Πολλές φορές το επιβάλλει η αγωγή.
Θέλεις όμως να χαρείς μαζί τους,
να λυπηθείς κοντά τους,
να πεις όσα σε ενδιαφέρουν.
Άλλα περιμένεις
από τους ανθρώπους.

Ν' ακούσεις επιθυμείς
τα σχέδιά τους,
την προοπτική τους.
Να νιώσεις τη λαχτάρα τους,
τα όνειρά τους.
Να προβάλλουν έστω κάτι
ασορτί με τα σινιέ ρούχα που φοράνε.
Μάταια!
Οι ανθρώπινες σχέσεις, οι περισσότερες,
κουράζουν στην επικοινωνία...

Κέντρο Εκπαίδεύσεως «Κανελλόπουλος»

Ολοι περιμένουμε την ημέρα που θα πάμε στο στρατό για το εθνικό καθήκον της πατρίδος: μερικοί έχουν μέχρι και σήμερα χέρια, πόδια κομμένα και πολλοί έχουν χαθεί μέσα

Χρήστος Καραπιπέρης

στα παγωμένα χιόνια πολεμώντας τον κατακτητή γερμαναρά, εγώ δεν πολέμησα, πολέμησα μέσα στα κύματα με μια βάρκα. Αυτή η βάρκα είναι που βλέπετε στη φωτογραφία το Β.Π. ΙΚΑΡΙΑ.

Β. ΠΛΟΙΟ ΒΕΛΟΣ

Μετά από την εκπαίδευση κουβαλώντας τον σάκο με τον αριθμό μητρώου 65368 ΚΛΑΣΙΣ 59 Α' βρέθηκα στο Β. Πλοίο Βέλος με ειδικότητα Ηλεκτροστής. Η χαρά μου ήταν όταν έτρεχα να κάνω καμία βλάβη, μέχρι που θυμάμαι όταν κάναμε γυμνάσια με τορπίλη εκπαίδευτική, ήμουν στο κατάστρωμα όταν την είδα να φεύγει αυτό το μεγάλο σίδερο, να μένει στον αφρό, μετά να την ψαρεύουνε και να τη βάζουν και πάλι στη θέση της, είναι ένα όνειρο. Όταν τελεώσανε τα γυμνάσια ένα πρωινό φωνάζουν στα μεγάφωνα Ναύτης Ηλεκτροστής Ταχέως στο Γραφείο Πλοιάρχου, μόνο που δεν κατουρήθηκα. Τι λάθος να έχω κάνει έλεγχα μέσα μου. Όταν έμαθα από τον Πλοιάρχο ότι θα φύγω από το πλοίο και θα πάω αποστολή στην Αμερική να φέρουμε τρία αρματαγωγά, πε-

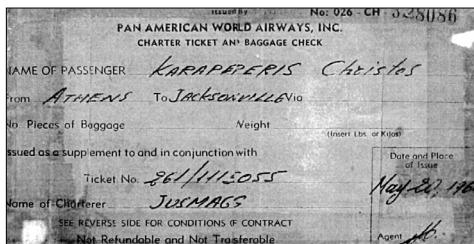
Β.Π. ΒΕΛΟΣ

τούσα από χαρά, τώρα όμως δεν κατουρήθηκα. Φεύγοντας από το πλοίο ήρθε η ώρα να περάσουμε από επιτροπή θέμα υγείας μερικά τεστ, μάτια, ακοή και άλλα. Όταν περάσαμε τους γιατρούς, το πρώτο βράδυ θυμάμαι δεν είχα κοιμηθεί, μήπως με βγάλουν ακατάλληλο και το δεύτερο βράδυ το ίδιο και το τρίτο πάλι το ίδιο. Ήρθανε οι κατάλογοι οι ονομαστικοί, τρέχαμε σαν τρελοί να δούμε το όνομά μας και το θαύμα έγινε όταν διάβασα το όνομά μου. Θα πάω στην Αμερική, σε ποιο μέρος όμως; 20 Μαΐου 1960 με την ΠΑΝ ΑΜΕΡΙΚΑ στο Jankonsville της Φλόριντα ΗΠΑ.

**Αναχώρηση
από αεροδρόμιο Αθηνών**

Ήρθε η ώρα για την αναχώρηση από το αεροδρόμιο Αθηνών στις 20 Μαΐου 1960. Για πρώτη μου φορά μπαίνω σε αεροπλάνο, στο μεγαλο σιδερένιο πουλί. Οι ώρες είναι ατέλειωτες, οι κουβέ-

Από Αθήνα 20 Μαΐου 1960 για την παραλαβή Β.Π. ΙΚΑΡΙΑ

ντες μας ήταν μετρημένες, το πόσο φηλά πετούσαμε το θυμάμαι ακόμα και τώρα που γράφω, πριν από 50 χρόνια· ήταν πολύ καλός καιρός, πετούσαμε πάνω από τα ολόλευκα σύννεφα σαν τους αγγέλους, φορούσαμε την ολόλευκη στολή με το σήμα της κάθε ειδικότητας, εγώ είχα το σήμα του ηλεκτριστή, το αόρατο ηλεκτρόνιο και επιτέλους φθάσαμε. Τώρα πρέπει να είμαστε προσεκτικοί διότι είμαστε σε αμερικανικό έδαφος. Το σπίτι μας περιμένει και ήτανε έτοιμα τα κρεβάτια. Άντε καλό ύπνο. Εγκερώνοντας ξεκινάμε για το πρώτο πρωινό γεύμα· παίρνοντας το δίσκο στα χέρια αρχίζουμε να παίρνουμε, τι να πρωτομπορείς. Δεν μπορώ να τα περιγράψω, δεν θα το πιστεύετε· όταν γέμιζε ο δίσκος, παίρναμε και καμιά μπανάνα κρυφά. Το πρώτο βράδυ δειλά-δειλά αρχίσαμε να κάνουμε κουβέντα πότε θα πάμε

στα πλοία για εργασία. Μετά από τρεις ημέρες, ξεκινάμε για τα πλοία να πάρουμε τις θέσεις. Το έργο ξεκινά. Καθημερινά όλα πηγαίνουν μια χαρά. Τίποτα το δύσκολο. Οι ημέρες κυλούσαν, κάπου-κάπου πηγαίναμε έξοδο για να γνωρίσουμε τα αξιοθέατα της πόλης. Το μόνο που θυμάμαι όταν μας λέγανε ήτανε να μην πηγαίνουμε στις μαύρες συνοικίες διότι μέχρι τότε ήτανε το φυλετικό, ο ρατσισμός και σήμερα το λέμε.

Οι μέρες κυλούσανε γρήγορα, τα πλοία τα στολίζαμε όσο μπορούσαμε πιο καλά, να είναι όμορφα βαμμένα διότι θα τα πηγαίναμε στην πατρίδα Ελλάδα. Τα αμερικανικά μας βλέπανε καθημερινά, τη διαδρομή που κάναμε. Μέναμε πολύ κοντά μαζί. Άραγε τι θα λέγανε όπως εμείς γι' αυτούς. Τώρα έπρεπε να κατέβουμε στην πόλη να αγοράσουμε μερικά ενθύμια από τη μεγάλη χώρα που λέγεται Αμερική. Χρήματα είχαμε διότι κάθε μήνα παίρναμε μισθό σε δολάρια, χαρά που κάναμε όταν επιστρέφαμε. Ήρθε η μεγάλη μέρα της αναχωρήσεως· έγινε μια μεγάλη γιορτή με τα τρία πλοία στολισμένα να σφυρίζουν φεύγοντας να γίνεται ο αποχωρισμός, μέχρι σιγά-σιγά να χάνεται ο ορίζοντας της Αμερικής. Τα κύματα του Ατλαντικού άρχισαν να χτυπάνε στην πλώρη, μόνο κάτι γλάροι πετούσαν, σε λίγες μέρες χάθηκαν και μείναμε μόνοι. Το ταξίδι στον Ατλαντικό δεν είναι και τόσο ευχάριστο διότι το πλοίο είναι σαν μια σκάφη, δεν έχει βάθος. Αυτά τα πλοία είναι για να έρχονται κοντά στην ακτή άμμο για να ξεφορτώσουν τα άρματα, τα κανόνια, τα

φορτηγά αυτοκίνητα, γιατί τα γράφω, να ξέρετε ότι μέχρι να φθάσουμε στην Ελλάδα, θα είμαστε πάνω σε μια κούνια. Χόρτασα ολόκληρο ταξίδι σε αυτή την κούνια. Ένα καθημερινό πρωινό την ώρα που χάζευα στο κατάστρωμα, βλέπω επάνω στην κορυφή του ραυτάρου μια σημαία με μια νεκροκεφαλή, έμεινα άφωνος, πού βρίσκομαι, σε πειρατικό πλοίο; Ναι, είμαστε πειρατές πλέον και όχι ναύτες. Ο κάπτεν Κουκ είναι ο πλοίαρχός μας και το ταξίδι μας ήταν διασκεδαστικό και όχι πειθαρχικό. Ήμέρες περνούσανε, κάναμε γυμνάσια όλο τρέλα.

Χτυπούσε η σειρήνα και εμείς γελούσαμε, ήτανε τόσο όμορφα, ο γυρισμός διότι καμαρώναμε ότι κάτι φέρναμε στην πατρίδα Ελλάδα από την πλούσια χώρα που μας τα έδωσε, ήτανε σαν να πήραμε μια κόκκινη, έχει πάρα πολλά και τα μοιράζει στους φτωχούς λαούς, πάρτε καραμέλες.

Ήρθε και η ώρα της αφίξεως εκεί κατάλαβα την υπευθυνότητά μου σαν ναυτάκι. Μπαίνοντας και τα τρία στο λιμάνι του Πειραιά να σφυρίζουν και όπως ήτανε στολισμένα με τις σημαίες του έθνους μας περιμένει η μπάντα του ναυτικού να χαιρετά το κόσμος. Εγώ που τα γράφω τα έβλεπα όλα, ήμουν

στην κουβέρτα διότι είχα βάρδια Ηλεκτριστή και έπρεπε όλα να δουλεύουν μην τυχόν και κάνουμε κανένα λάθος, ο κόσμος στο λιμάνι έτρεχε να αγκαλιάσει τα δικά του τα παιδιά, αυτά που ήτανε από τον Πειραιά και από την Αθήνα λες και ήρθαμε από τον πόλεμο. Δεν ήτανε πόλεμος, ήτανε χαρά, χαρά μεγάλη μετά από τόσον καιρό στη ξενιτιά. Εγώ που ήμουνα τόσο μακριά ποιος να έρθει. Τελείωσε η μεγάλη γιορτή, ένας-ένας έφευγε για την έξοδο τριημέρου. Εγώ το βράδυ βγήκα μια βόλτα κοντά στο πλοίο αφού δεν είχα κανέναν, πηγαίνω για ύπνο. Καληνύχτα τώρα, η κούνια δεν κουνιέται θα κοιμηθώ ήσυχα...

Το Ικαρία δρομολογήθηκε Πειραιά - Κρήτη. Και ένα άλλο μέρος στην πατρίδα μου που έχω γνωρίσει είναι και η Κρήτη ένα ωραίο νησί. Εκτός από την Κρήτη, ήτανε και η Κύπρος. Μας φωνάζουνε ελάτε γρήγορα να φορτώσουμε φαντάρους διότι η Κύπρος κινδυνεύει από τους Τούρκους και το κακό έγινε με τους ίδιους ανθρώπους που μας δώσανε κόκκινη, τα κουτάκια. Ερχόμενοι από Κύπρο και πάλι στην Κρήτη. Είναι το τέλος της θητείας μου στο Β. Πλοίο ΙΚΑΡΙΑ, όπως το βλέπετε στις φωτογραφίες.

Εδώ είναι όλο το πλήρωμα του Β.Π. ΙΚΑΡΙΑ όταν θα φεύγαμε για την Ελλάδα.

ΜΕ ΣΑΡΚΑΣΜΟ ΚΑΙ ΧΙΟΥΜΟΡ

Ο τζογαδόρος...

Ενα πρωινό δέχτηκα την επίσκεψή στο γραφείο μου μιας συντοπίτισσάς μου, της κυρίας Λέλας. Σχεδόν αναστατωμένη και σφόδρα προβληματισμένη άρχισε να μου εκθέτει το πρόβλημά της:

Κίμων Μπαρτζώκας

—Κύριε συνήγορε, ο άντρας μου τα ’μπλεξε με τη μαργαρίτα! Πού τον χάνεις, πού τον βρίσκεις ξημεροβραδιάζεται στο καφενείο, χάνοντας πολλά λεφτά. Είχαμε κάτι οικονομίες, γύρω στα 120.000 ευρώ, για να σπουδάσουμε τα παιδιά μας κι εκείνος τα χαράμισε μέχρι τελευταίας δεκάρας.

—Καφετζού είναι η μαργαρίτα, κυρία Λέλα μου;

—Καλέ, για την τράπουλα σας μιλώ. Τη λέμε έτσι γιατί την κρατάει στα χέρια του ανοίγοντάς την σαν βεντάλια και μετά τη μαδάει σαν τη μαργαρίτα!

—Ζητώ συγγνώμη! Εγώ νόμισα ότι θα τα ’μπλεξε με καμιά σκορδόπιστη και του τα ’φαγε.

—Μικρότερο θα ’ταν το κακό κ. συνήγορε!

—Επειδή είναι και φίλος μου θα τον καλέσω να τον κουβεντιάσω και θα σε ενημερώσω σχετικά.

Μετά από δυο-τρεις μέρες συναντηθήκαμε στο γραφείο μου.

—Τι έγινε, φίλε Άρη; Ασχημα πράγμα-

τα έμαθα για σένα απ' τη γυναίκα σου, σχετικά με τη χαρτοπαιξία σου. Έχασες αρκετά λεφτά, όπως μου είπε. Τι πας να κάνεις; Να καταστρέψεις τον εαυτό σου και την οικογένειά σου για μια βλακεία;

—Έχετε δίκαιο. Έκανα αυτή τη βλακεία και θα προσπαθήσω να ξεκόφω.

—Να σε ρωτήσω κάποια πράγματα και αν θέλεις μου απαντάς. Με τους ίδιους συμπαίκτες χάνατε το καρέ; Και αυτοί ήταν που κέρδισαν τα λεφτά που έχασες;

—Ναι, με τους ίδιους έπαιζα τις περισσότερες φορές και πολύ σπάνια με κάποιους άλλους. Αυτοί μου πήραν και τα λεφτά που έχασα.

—Δεν υποψιάστηκες κάποια συμπαίγνια ή κάποια παγίδα που μπορεί να σου έστησαν;

—Όχι, δεν κατάλαβα κάτι τέτοιο. Η συμπεριφορά τους ήταν άφογη και πολλές φορές με δάνειζαν όταν έμπαινα μέσα!

—Λοιπόν, φίλε μου, είναι παραπάνω από σίγουρο ότι έπεσες στην παγίδα τους. Έχω υπόψη μου μια παρόμοια περίπτωση, με έναν μακαρίτη πλέον γνωστό θηθοποιό που είχε πέσει θύμα μιας συμμορίας χαρτοκλεφτών, που με έναν πανούργο τρόπο του ξάφρισαν πολλά λεφτά. Είχαν καταφέρει με διάφορες λέξεις ή φράσεις, που εκστομούσαν κατά την διάρκεια του παιχνιδιού, να γνωρίζει ο ένας τα χαρτιά που κρατούσε ο άλλος συνεργός και έτσι έπαιζαν ανάλογα το

παιχνίδι τους. Και πώς γινόταν αυτό; Άμα ήθελε να πληροφορήσει το συνεργό του για τα χαρτιά που κρατάει έλεγε τις φράσεις: «Βάλτα να πάνε», «Πολλά είναι», «Έγω παιζω»;. Έτσι έλεγε στο συνεργό του ότι κρατάει βαλέ, όργα (παπά), πέντε, δηλαδή το πρώτο γράμμα της φράσης που εκστομούσε.

Νομίζω ότι έπεισα το φίλο μου ότι είχε πέσει θύμα κάποιας συμπαιγνίας, παρ' όλο που στην αρχή δεν ήθελε να το παραδεχεί!

Ο φίλος μου ο Άρης προβληματίστηκε για τα καλά και περιόρισε σε μεγάλο βαθμό τη χασούρα του! Απ' ότι έμαθα αργότερα, ο φίλος μου τα 'φτιαξε με την καφετζού! Δηλαδή ήρθε το μικρότερο κακό, σύμφωνα και με την άποψη της κυρίας Λέλας. Για να δούμε τώρα πώς θα ξεμπλέξει με το μικρότερο κακό, που για

μένα φαίνεται να 'ναι το μεγαλύτερο!

Με εμένα όμως τι συνέβη; Άκουγα ότι στα διάφορα παιχνίδια του ΟΠΑΠ πολλοί κέρδιζαν αρκετά λεφτά παιζοντας κάποια μικροποσά. Δοκίμασα κι εγώ κάποιες φορές και έπαιξα το KINO σαν απλό και εύκολο παιχνίδι. Ω, του θαύματος, κέρδισα ένα σημαντικό ποσό, που μεταφράζονταν σαν ένα ετήσιο εισόδημα από μια καλή σύναξη. Από τότε έγινα κι εγώ μόνιμος τρόφιμος στα πρακτορεία του ΟΠΑΠ. Μέσα σε δυο-τρία χρόνια τα 'χαισα αυτά που είχα κερδίσει και έβαλα και απ' την ταέπη μου αρκετά!

Σήμερα βλαστημώ την ώρα που κέρδισα και έγινα κι εγώ τζογαδόρος. Καλά να πάθω!

Δάσκαλε που δίδασκες και νόμο δεν εκράτεις! ■

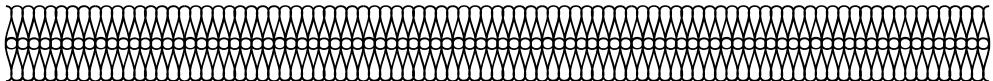
Όνειρα

Tάκης Παν. Παπαδημητρίου

Αστέρια τα όνειρά μου γίνανε
και σύννεφα οι πολλοί καημοί μου
που ταξιδεύουν αδιάκοπα
βαρκούλες, τρεχαντήρια στη ζωή μου.

Αέρηδες ατίθασοι οι λαχτάρες μου
από παντού φυσάνε και σκορπάνε
τις προσδοκίες μου που σαν αστραπές ολόφλογες
με κάινε το φτωχό και με πονάνε.

Στο τέλος ένας απόγχος απόμακρος
που ξεψυχάει σιγά-σιγά και αργοσβήνει.
Τι κρίμα που κάθε όνειρο υπέροχο
όνειρο έμεινε· και όνειρο θα μείνει!

Η εφημερίδα «ΤΡΙΦΥΛΙΑ» της 1-12-1873 γράφει τα κατωτέρω για τον Χαράλαμπο Κανελλόπουλο

Η Ολυμπία από τον πεφιλημένον του Πρωθυπουργού, Χ. Κανελλοπούλου, αγορένη και φερομένη αποκτά εικόνα η όφις της οποία προκαλεί το δάκρυ παντός όντος.

Δημήτριος Πρίγγονος

Καλύπτομεν με το πέπλον της σιωπής, τας δημεύσεις των περιουσιών και τα άλλα διαπραχθέντα δυστυχήματα εις τους ησύχους πολίτας επειδή τυγχάνουσιν εναντίον της αναμορφώσεως και ερχόμεθα να φέρωμεν εις το φως τας ανθρωποτονίας τας συμβάσας κατά τον παρόντα μήνα Νοέμβριον. Κατά τας αρχάς Νοεμβρίου εφονεύθει ο Ηλίας Ντούφας εξ Ανδριτσάνης και ο Μπαζογιαννόπουλος ή Μακρυγιαννόπουλος εξ Αγουλινίτσης, κατά δε την 8ην του Ιδίου κατεκρεουργήθει δι' ενέδρας ο ατυχής έμπορος Γεώργιος Χριστόπουλος εν τω μύλω Στροβίτσι παρά του κακούργου Γιαννικοπούλου καί τινος Κανέλου γυναικαδέλφου του πρώτου, ο Γιαννικόπουλος ούτος κατηγορούμενος επί ληστεία προ μηνός εκηρύχθει παρά του Κακουργοδικείου Καλαμών χάριν της επειβάσεως της αναμορφωτικής πολιτικής, ως ένοχος απλής κλοπής και κατεδικάσθη εις 15 ημερών φυλάκισιν, εν ω ο συνεργάτης τούτου και συγκατηγορούμενός του Ευστάθιος Άγριος, προ διετίας συλληφθείς, κατεδικάσθη διά αυτήν την πράξιν εις ισόβια δεσμά παρά του Κακουργοδικείου Τριπόλεως. Δεν είναι άπορον πώς η εν Ολυμπία πολιτική μεταβάλλει

την ληστείαν εις κλοπήν και τα ανάποδαν, εξήλθεν ούτος των φυλακών και περιφέρετο ενόπλως απειλών και υβρίζων τους εναντίους των προστατών του, επέπροτο η ισχύουσα εν Ολυμπία αναμορφωτική πολιτική ν' αναπτύξῃ εις Καλάμας την δύναμιν της όπως απαλλαχθεί ο Γιαννικόπουλος και πέμψῃ εις τον άδην τον χρήσμον και Χριστόν πολίτην Γεώργιον Χριστόπουλον αλλά και πόσους άλλους έχει σκοπόν να στείλει, τούτο ομολογεί ο ίδιος φυγόδικος Γιαννικόπουλος διά την εξής επιστολήν του, προς τον θείον επί πατρός φονευθέντας, το πρωτότυπον της οποίας ευρίσκεται εις την Εισαγγελίαν:

«Κύριε συμπέθερε Νικόλαε Χριστόπουλε, σε ασπάζουμε.

Να πάρης την νύμφη σου, διότι θα φας του παιδιού σου τα μυαλά και του Αριστείδη την καρδιά και του Χαρίλαου τα πλευρινα και άλλου ενός και αν θέλεται, εχθές είμουν εις το κάστρο και είπα να σας ρίξω δυών τουφέκια, αλλά δυστυχώς δεν είχα φουσέκια, και ο κ. Γαβέλη και ο κ. περιόρθιμος Κανέλος με στο μύλο σφάζουν αρνία, άλλο δεν σου γράφω προς γνώσιν σου.

Διονύσιος και Κανέλλος κάτοικος τίποτις».

***

Η εφημερίδα «Αλήθεια» 1868 γράφει:
Κατ' αυτάς, πρόκειται να εκτελεσθούν 16 θανατικά ποιναί. Απέπλευσεν εκ Πειραιώς πολεμικόν πλοίον μεταβαίνων εις Ναύπλιον ίνα παραλάβει την λαιμητόμον και τινας δημίους, προς εκτέλεσιν των θανατικών ποινών εις Κυπαρισσίαν και Καρύταιναν. ■

Οι διωγμοί των Ελλήνων

Στο συνέδριο του Νεοτουρκικού Κομιτάτου, που συνήλθε στη Θεσσαλονίκη το 1911, ο τότε γενικός γραμματέας Ναζίμ Βέης, τρομερός μισέλλην και πολιτικός, επικίνδυνος εχθρός για το έθνος

Χρήστος Γκούμας

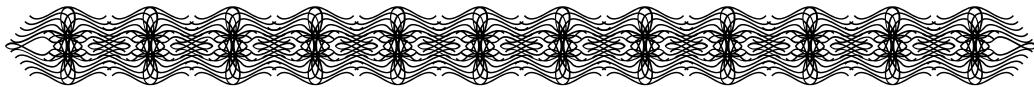
μας, μαζί με τον Ταλαάτ βέη, υπουργό των Εσωτερικών και κατόπιν Μ. Βεζύρη και τον Τζαβήτ βέη, υπουργό των Οικονομικών (που τον κρέμασε στην Άγκυρα ο Κεμάλ) είχε ζητήσει τον εκτουρκισμό όλων των εθνοτήτων. Δεν τολμούσαν όμως να το εφαρμόσουν, γιατί ήταν αντίθετο με την πολιτική που είχε ακολουθήσει η Οθωμανική Αυτοκρατορία.

Βέβαια οι σουλτάνοι συχνά χτύπησαν τις κορυφές των Ελλήνων, αφότου επεκτάθηκαν στις ελληνικές χώρες, απέφυγαν όμως να επιδιώξουν το ξερίζωμα τους.

Το φθινόπωρο του 1913 στην πόλη βρισκόταν ο Βούλγαρος στρατηγός Σαββώφ ως αρχιγγός της αποστολής, που διαπραγματευόταν τη σύναψη της τουρκοβουλγαρικής συνθήκης ειρήνης. Ο Σαββώφ υπέδειξε τότε στον υπουργό των Εσωτερικών Ταλαάτ βέη ένα σχέδιο διωγμού των Ελλήνων και εξαναγκασμού τους να φύγουν στην Ελλάδα. Έπειτα από λίγους μήνες έφθασε στην Τουρκία και η μεγάλη στρατιωτική γερμανική αποστολή υπό του στρατάρχη Λίμαν Φον Σάντερς. Όταν ο τελευταίος επιθεώρησε τα παράλια της Προποντίδας, του Ελλησπόντου και της Μ. Ασίας, έγινε έξω φρενών να συναντά παντού ελληνικούς πληθυσμούς, που πλειοψηφούσαν. Και υ-

πέδειξε την εκδίωξή τους. Δεν έπρεπε να βρίσκονταν σε τέτοια επίκαιρα σημεία και μάλιστα γύρω από τα Στενά Έλληνες εν όψει του ευρωπαϊκού πολέμου, που προπαρασκεύαζε η χώρα του. Έτσι η νεοτουρκική κυβερνηση αποφάσισε πλέον οριστικά το ξερίζωμα των Ελλήνων από τις προαιώνιες εστίες τους. Θα γινόταν τμηματικά και μεθοδικά. Άρχισε από την Ανατολική Θράκη. Εξεδηλώθη πρώτα σε διάφορα μικρά χωριά και επεξετάθη έπειτα στις κωμοπόλεις. Τα κυβερνητικά όργανα έμεναν επιφανειακά ξένα στο έγκλημα αυτό. Όλο το βάρος είχε ανατεθή στους «φενταράδες», τους τρομοκράτες που όπλισε μιστικά το Κομιτάτο.

Τη νύχτα, ενώ το χωριό κοιμόταν, άρχιζε άγριο πυροβολητή. Ξυπνούσαν έντρομοι οι χωρικοί, μην ξέροντας τι συμβαίνει. Οι πρώτοι εννοείται, γιατί έπειτα οι άλλοι περίμεναν τη σειρά τους. Όταν έπαιναν οι τουφεκιές κι έβγαιναν δειλά-δειλά έξω, τους εδηλώνετο χωρίς περιστροφές, ότι εάν ήθελαν να γλιτώσουν το κεφάλι τους, έπρεπε να φύγουν στην Ελλάδα. Γέμισε ξαφνικά η Πόλη από τους πρώτους πρόσφυγες, ο περίβολος του Οικουμενικού Πατριαρχείου κατελήφθη. Άλλοι βρήκαν άσυλο σε σχολεία. Ήταν όλοι τους σε αξιοθήνητη κατάσταση. Έφερον μαζί τους μερικούς μπόγους, καμιά κατσίκα ή ένα αρνάκι. Η εικόνα ήταν θλιβερή για τους ανθρώπους που ως χθες ήσαν πραγματικά ευδαιμονες στους εύφορους και πλούσιους τόπους τους. Ο Ελληνισμός δέχθηκε απροδόκητα την επίθεση.

...Ένας παππούς θυμάται...

Η πείνα 1941-42 και οι μπατσάρες (Στο Θεοπρωτικό Πρέβεζας)

Εδώ θα σταθώ και θέλω να σας θυμίσω τι τρώγαμε τον καιρό του πολέμου, γιατί η πείνα το 1940-1941 θέριζε κάθε μέρα ανθρώπινες ζωές. Τα σιτηρά δεν καρποφόρησαν, τα δημητριακά επί-

Απόστολος Σταυρο. Κολιός

σης. Πολύ λιγοστό το καλαμπόκι και το σιτάρι. Όσοι είχαν πολλά στρέμματα χωράφια και είχαν δικά τους άλογα, τα αμπάρια τους ήταν γεμάτα. Αυτοί δεν πείναγαν. Στο χωριό μας, ήταν αρκετοί νοικοκυράιοι που τα είχαν όλα και γεννήματα και γιδοπρόβατα. Αυτοί αγόραζαν ότι ήθελαν είδος με είδος, οκά και οκά. Ακούγαμε τότε: δίνοντας μια οκά σιτάρι, αγόραζες ρύζι, μακαρόνια, χέλια, φάρια. Αυτοί που δεν είχαν μηχανεύονταν πράξεις επιβίωσης, θυμάμαι τη μακαρίτισσα τη μάνα μου μαζί με την κουμπάρα, τη Θοδώρα, είχαν πάει με τα πόδια στους Αγίους Αποστόλους, στα μπαρμπάδια, να μαζέψουν λάπατα για να μας φτιάξουν μπατσάρες. Έρχονταν φορτωμένες με δυο τσουβάλια της ρίγας, ένα επάνω στο άλλο και ανάλογα το τήλωμα που είχε, δηλαδή «το πάτημα», ήταν και το βάρος σε κάθε τσουβάλι. Αυτά τα λάπατα δεν ήταν ήμερα, ειδικά για πίτες και μπατσάρες, ήταν άγρια, ξινολάπατα. Αυτά λοιπόν, μόλις έρχονταν, ξεκουράζονταν μισή ώρα περίπου και στρώνονταν να τα καθαρίσουν κόβοντας το κοτσάνι – τη ρίζα – τα κάναν «χέρια» και τα κόβαν

κομματάκια μικρά. Στη δουλειά αυτή, στο κομμάτιασμα, βοήθαγαν και οι μικρότεροι. Όταν τελείωνε το κόψιμο, πήγαιναν στο πηγάδι το τρανό για νερό. Έπρεπε να πλύνουν τα τριμένα και να τα βάλουν σε καλάθια δροσισμένα για να μη μαραθούν. Το πρώι μηνονταν μπονόρα προτού βγει ο ήλιος, ρίχνανε λίγο αλεύρι μέσα στα τριμένα λάπατα, αλάτι και λάδι. Δοξασμένος ο Θεός, λάδι εκείνη τη χρονιά είχε μπόλικο, καθώς και γάλα. Αφού λοιπόν ανακάτευαν καλά με τα χέρια τους και λίγο σφιχτά τις παλάμες τους, άρχιζαν. Στρώνανε τα έτοιμα λάπατα στα ταψιά, όσα ταψιά έπαιρνε ο φούρνος. Αναβαν το φούρνο και λίγο πριν βάλουν τα ταψιά μέσα, όσοι είχαν μπόλικο αλεύρι το κάναν χυλό και το ρίχναν από πάνω από τα στρωμένα λάχανα. Όσοι δεν είχαν τα βάζαν να ψήθιούν με το λίγο αλεύρι που είχαν βάλει την πρώτη φορά στα λάπατα. Η μπατσάρα ήταν το μεσημεριανό και το βραδινό φαγητό μας το 1940-1941, όπως τα περιγράφω. Προ του πολέμου η μπατσάρα είχε μέσα τυρί, ρύζι ή μπληγούρι. Το πρωινό ήταν λίγη κουρκούτη ή μπαζίνα με καλαμποκίσιο αλεύρι. Ήταν όμως και πολλοί κάτοικοι που είχαν και τραχανά και πέτρα (λαζάνια). Αυτοί ήταν προνομιούχοι. Πάντως οι μανάδες μας δεν παρέλειπαν σε κάθε βράσιμο της κουρκούτης, να τρίβουν ένα κρεμμύδι. Ρίχνανε λάδι στο τηγάνι και τσιγάριζαν το κρεμμύδι μέχρι να κοκκινίσει, μετά το ρίχναν μέσα στην κατσαρόλα και το ανακάτευαν. Όταν κρύωνε λίγο μας το μοίραζαν

μέσα στα πιάτα. Πολλές φορές μας το άδειαζαν στο ταφί για να κρυώσει πιο γρήγορα και ο πιο γρήγορος φαγάς έτρωγε περισσότερο. Όταν κάποτε τα λάπατα είχαν τελειώσει άρχισαν να φτιάχνουν μπατσάρα με τα κληματόφυλλα. Η μπατσάρα αυτή ήταν ξινή, τόσο που όταν την έτρωγες σου μούδιαζαν τα δόντια. Την εποχή εκείνη άλεσαν στο μύλο αγριόγκορτσα – γουρουνόγκορτσα – και τα κάναν αλεύρι για φωμί και για κουρκούτη. Κάποια καλή γειτόνισσα έδωσε και στη μάνα μου λίγο από αυτό το αλεύρι. Μας έκανε κουρκούτη, όταν κρύωσε λίγο αρχίσαμε να την τρώμε, είχε γλυκόξινη, όχι ευχαριστηγεί, γεύση. Εγώ μια κουταλιά έφαγα και δεν ξανάβαλα στο στόμα, έμεινα νηστικός. Η μάνα μου είχε φυλάξει λίγο σταρίσιο αλεύρι για «λιάτσι», για γιατρικό, σε περίπτωση που κάποιος θα αρρώσταινε, για να του φτιάξει λίγο ζουμί καμένο. Αυτό το έκανε στις καλές μέρες η μάνα μου. Έβαζε λάδι στο τηγάνι και όταν το λάδι έκαιγε έριχνε το αλεύρι λίγο-λίγο και συνέχεια το αγακάτωνε μέχρι να κοκκινίσει. Όταν κοκκίνιζε το έσβηνε με λίγο νερό στην αρχή και μετά το έκανε χυλό. Αυτό το τρώγαμε, βουτάγαμε τη μπουκιά μέσα στο πιάτο και τρώγαμε με ευχαρίστηση. Με τον ίδιο τρόπο μαγείρευαν το αρνάκι καπαμά και κοτόπουλο καπαμά. Αυτά ήταν τα φαγητά της Κατοχής. Τα μακαρόνια, ρύζι, μανέστρα τα φάγαμε μετά τον πόλεμο. Τα λάχανα εκείνη την περίοδο ήταν στις δόξες τους. Σε καθημερινή βάση κορίτσια των 12 χρόνων και άνω, καθώς και αγόρια παίρνανε τον τορβά στην πλάτη και στο χέρι ένα μαχαίρι και γυρνούσαν από χωράφι σε χωράφι για να γεμίσουν τον τορβά. Γυρνώντας στο σπίτι τα καθάριζαν κόβοντας τα κοτσάνια, τις ρίζες. Τα πλένανε και τα είχαν έτοιμα για βράσιμο. Άναβαν τη φωτιά, βάζαν το κακάβι στην κρεμαστάλα και όταν το νερό

που ήταν μέσα στο κακάβι χόχλαζε, βάζαμε χεριά-χεριά μέσα στο κακάβι τα λάχανα και κάθε χεριά που έμπαινε έπρεπε να βυθιστεί στο νερό, σπρώχνοντας με την ξύλινη χουλιάρα (κουτάλα). Η φωτιά έπρεπε να είναι πάντα κανονική για να βράσουν τα λάχανα. Εάν η φωτιά για οποιαδήποτε αιτία ήταν λειψή, τα χόρτα δε βράζαν, πανιάζαν και δεν τρώγονταν καλά. έμεναν μισοβρασμένα. Γι' αυτό φρόντιζαν να βάλουν καλά ξύλα στη γωνιά, ξερά και χερόξυλα. Βλέπετε δεν ήταν τότε οι κατσαρόλες οι ταχείες, αυτές εφευρέθηκαν μετά τον πόλεμο. Τα λάχανα ήταν διάφορα. Μερικά από αυτά ονομάζονται σκουλίμπρια, λαφάνες, ραδίκια, ζόχια, μπορντουλάκια, αντίδια, πικραλίθρες, τσιτσιμίδες, χεροβότανα. Πολλοί απ' τους χωριανούς μας, αλλά και από άλλα μέρη της Ελλάδας, παρόλο που υπήρχε πολύ λάδι, τρώγανε τα λάχανα αλλάδωτα, μόνο με αλάτι και λίγο λεμόνι. Σήμερα τα χόρτα είναι είδος πολυτελείας και συντηρητικής δίαιτας, ιδίως τα ραδίκια και το σπανάκι. Και μας συνιστούν και οι γιατροί χόρτα, και μάλιστα με λεμόνι για να πέσει η πίεση, η χοληστερίνη, το ζάχαρο κ.λπ. Τότε ο κοσμάκης δεν είχε πίεση, πολύ σπάνια, γιατί κατανάλωνε πολύ κρεμμύδι και σκόρδο ή ξιδότριψα, δηλαδή ξύδι νερωμένο και τρίβανε στο πιάτο φωμί και αφού μούσκευε το τρώγαν με το κουτάλι, όπως τρώμε σήμερα το γάλα. Η ξιδότριψα ήταν κυρίως φαγητό, που το τρώγαν στο θερισμό της βρώμης επί το πλείστον, ήταν απαραίτητο, αλλά το τρώγαμε και στα σπίτια. Και μάλιστα όσοι δεν είχαν ξύδι στίβανε ξινόροϊδα, τα οποία τα μάζευαν τις αρχές Οκτωβρίου και τα κρέμαγαν στις γραντιές των σπιτιών και τα τρώγαν το χειμώνα. Με τον ίδιο τρόπο μάζευαν και κρέμαγαν και τα γλυκόροϊδα στις γραντιές του σπιτιού!...

Η μεγάλη ώθηση

Ηπατρίδα μας, συνέλληνες, σήμερα βρίσκεται στον πάτο του βαρειού, πράγμα που σημαίνει, ότι πρέπει να λάβουμε ορισμένες αποφάσεις σαν έθνος, εάν θέλουμε να επι-

Κων/νος Ιωάν. Φίντζος

βιώσουμε, μέσα στις συμπληγάδες πέτρες που βρισκόμαστε μεταξύ Αμερικής και Γερμανίας.

Οι δήθεν φίλοι μας και σύμμαχοι θέλουν να μας συντρίψουν, να μας εξαφανίσουν από το πρόσωπο της γης.

Με τον τρόπο τους, με τις «επιδοτήσεις και λοιπές μεθοδεύσεις», μας αποκλείσανε από όλες τις άμεσες παραγωγικές διαδικασίες και έτσι μας ανάγκασαν να στραφούμε στον αλόγιστο δανεισμό.

Έτσι και με την ευθύνη των δικών μας πολιτικών φθάσαμε στο έσχατο σημείο, με μηδαμηνούς μισθούς και συντάξεις να μην μπορούμε να ζήσουμε, να βρισκόμαστε σε μεγάλες δυσκολίες, αυτοκτονίες, λιποθυμίες μαθητών στα σχολεία και χίλια δυο άλλα εμπόδια.

Αυτά τα εμπόδια και οι δυσκολίες δίνουν σήμερα την ευκαιρία να γίνουν μια πολύτιμη πηγή υγείας και σθένους για κάθε κοινωνία. Δεν θα είχαμε επιβιώσει για χιλιάδες χρόνια σαν έθνος, αν ο δρόμος ήταν στρωμένος με τριαντάφυλλα.

Και επειδή η σφίξη βγάζει το λάδι τίθεται το ερώτημα: Μήπως είναι η κατάλληλη στιγμή, αυτό το συλλογικό

πνεύμα να αφυπνισθεί; Νομίζω πώς ΝΑΙ, εάν επιχρατήσει η λογική, η αμοιβαία κατανόηση, ο σεβασμός και να αποκτήσουμε συνείδηση της ύπαρξής μας, επανάκτηση του αυτοσέβασμού που είναι απολύτως αναγκαίος, σε μια υγιή ύπαρξη.

Γιατί βρισκόμαστε σε μια περίοδο που ένας ολόκληρος κόσμος έχει εισέλθει σε μια διαδικασία αλληλεπίδρασης, τους πυρήνες των νέων κέντρων ισχύος θα αποτελέσουν οι κοινωνίες, οι οποίες θα κατορθώσουν να διατηρήσουν ακμαία την αυτοπεποίθησή τους. Αντιθέτως, εκείνες οι κοινωνίες που έχοντας χάσει την αυτοπεποίθησή τους, αποδέχτηκαν να γίνουν τα περιφερειακά στοιχεία άλλων κοινωνιών, μετά από μια ψυχολογική κατάρευση, με την επιβολή του «Δόγματος του Σοκ» θα μείνουν αντιμέτωπες και με τον κίνδυνο ακόμα της στρατηγικής τους διάλυσης.

Πρέπει να μάθουμε να αποδίδουμε τιμή στους προγόνους μας, την Ιστορία μας και να αναλάβουμε σαν έθνος πολιτιστικά έργα, που να ενδυναμώνουν το κοινωνικό πνεύμα.

Πρέπει επίσης να καταπιαστούμε με έργα που μόνο τα έθνη σαν σύνολα μπορούν να εκτελέσουν, με μπροστάρηδες ανθρώπους, με ενθουσιασμό, με λαμπρά χαρίσματα προετοιμασμένους να ανοίξουν το δρόμο της φυλής μας, για τον τελικό σκοπό με οιζωμένη την αγάπη, με τη δικαιοσύνη του Χριστού και τη λογική και ηθική του Σωκράτους,

που πρέπει να συνεχίσουν αυτοί οι καταξιωμένοι να ενεργούν για το καλό του τόπου και γιατί όχι, όλων των εθνών και τώρα και στο μέλλον με αυτοσεβασμό στις παραδόσεις τους, στην Ιστορία τους, τη θρησκεία τους, τα ήθη τα έθιμα τους και την ομοιογένειά τους, αυτά που πάντα η Ελλάδα στο διάβα της Ιστορίας της σεβάστηκε με ευλάβεια.

Διότι αυτά είναι τα στοιχεία τα οποία πρέπει να ενυπάρχουν, στον τρίτο μετά τον Αρχαίο Ελληνικό και Βυζαντινό πολιτισμό, τον οποίο να δώσουμε σ' αυτούς τους σημερινούς δήθεν φίλους συμμάχους και δήθεν ιστοίμους εταίρους μας, που θέλουν να μας συντρίψουν, να μας εξαφανίσουν από το πρόσωπο της γης, καταπατώντας κατάφορα όλους τους όρους της συμφωνίας της Ευρωπαϊκής Οικονομικής Ένωσεως (Ε.Ο.Ε.) - (Ε.Ο.Κ.) ως ιστόμων μελών, δημιουργώντας προτεκτροράτα και οικονομίες δύο ταχυτήτων με μόνο κριτήριο το δίκαιο του ισχυρότερου. Δηλαδή με λίγα λόγια θέλουν « γην και ύδωρ ». Όπως στη αρχαιότητα οι πρέσβεις των Περσών ζήτησαν από τους Αθηναίους. Τότε όμως υπήρχαν πολιτικοί ἀνδρες, αφού τους πέταξαν μέσα στο πηγάδι, τους απάντησαν με την ηρωική φράση «πάρετε όσο θέλετε ».

Εμείς σήμερα τους αφήνομε και αλωνίζουν τα υπουργεία, οι τροϊκανοί και οι κάθε Χούφτερμαν τίς καλλικρατικές περιφέρειες, που ύπουλα δημιούγησαν, για το διαμελισμό της Ελλάδος σε μικρά κράτη, και έτσι, μέσω αυτού του διαμελισμού και να μας κουνούν και το δάχτυλο να θέλουν να μας αρπάξουν τον ορυκτό μας πλούτο και όχι μόνο (μέσω ειδικού λογαριασμού, ο οποίος να λειτουργεί στη Γερμανία, Λουξεμ-

βιούργο ή όπου άλλοι θέλουν), αλλά και τη Θράκη μας, τη Μακεδονία μας, την Ήπειρο μας, την Κύπρο μας και την Κρήτη μας.

Γιατί η δύναμη πάντα προσελκύει ανθρώπους ευτελούς ηθικής και πιστεύω ότι είναι αμετάβλητος κανόνας, όπου οι αχρείοι διαδέχονται τους τυράννους, κυρίως σε καιρούς κρίσεως, οι άνθρωποι είναι γενικά τυφλοί σε οτιδήποτε πέρα από τις δικές τους βουλιμίες, για ν' αρπάξουν αυτό το τρίφατσο οικόπεδο που λέγεται Ελλάδα.

Πιστεύω ακόμα πως η εγκατάλειψη της επιστήμης οδηγεί σε μια ανάλογη παρακμή των πνευματικών εργατών, που είναι ικανοί λόγω της ανεξαρτησίας της κρίσεως τους, να ανοίξουν νέα μονοπάτια προς τη βιομηχανία ή να προσαρμόζονται σε γένες καταστάσεις οικονομικής ανάπτυξης με προσέλκυση νέων επενδύσεων, με ευνοϊκές φορολογικές συνθήκες και νόμους που να εφαρμόζονται και όχι να καταπατώνται από τους καταχραστές και τους επίορκους.

Δυστυχώς, οι άνθρωποι της μάθησης (Ρεπούση, Δραγώνα, Βερέμης κλπ.) έχουν γίνει φερέφωνα εναντίον της εθνικής, ιστορικής και γλωσσικής παραδόσης και επιπλέον έχασαν την αίσθηση της πνευματικής τους ευθύνης, ως δασκάλων, που η κυρία τους ευθύνη είναι να ξυπνούν τη χαρά της δημιουργίας και της γνώσεως και όχι να συνθλίβουν το πάθος, για την επιστημονική έρευνα, τόσο της Ιστορίας και γενικώς όλων των επιστημών, μέσω του επικίνδυνου σχεδίου της γενοκτονίας, της γλώσσας μας, γιατί δυστυχώς το άνθος της επιστήμης δεν ανθίζει στην έρημο.

Οι άνθρωποι αυτοί πρέπει να αντιληφθούν, ότι έχουν μεγάλη ευθύνη και

πρέπει να είναι απαλλαγμένοι τελείως από τη σκόνη της εφήμερης πολιτικής. Ο ρόλος του παθητικού παρατηρητή δεν αρμόζει σε αυτή τη χώρα, γιατί τελικά είναι πολύ πιθανόν να μας οδηγήσει όλους στην καταστροφή. Πρέπει να βρεθούν κάποιοι αδέκαστοι με αρκετή ανεξαρτησία και απαλλαγμένοι από την πολιτική σκόνη, ώστε να βλέπουν τις αδυναμίες και τα λάθη των συγχρόνων τους και οι ίδιοι να παραμείνουν άθικτοι από αυτά, ώστε να επιτύχουν τα επιτεύγματα που θα βασίζονται στην ελευθερία της σκέψης και της διδασκαλίας, που να στηρίζεται στην αρχή, ότι η επιθυμία για την αλήθεια πρέπει να προη-

γείται από όλες τις άλλες επιθυμίες.

Αυτή πρέπει να είναι η βάση και μόνο αυτή, η οποία θα επιτρέψει στον πολιτισμό μας να αναπτυχθεί στην Ελλάδα και να πανηγυρίσουμε για την έπανεμφάνισή του.

Αυτά, οι αδέκαστοι ανεξάρτητοι και τίμιοι υπηρέτες της αλήθειας θα πρέπει, για τα υψηλότερα συμφέροντα όλων, να αφήνονται ανενόχλητοι από κάθε κυβέρνηση, αν θέλουμε να ξεπεράσουμε τον κάβο και να δώσουμε τη δυνατή ώθηση τώρα που πατάμε γερά στον πάτο, για να βγούμε από τον πάτο του μεγάλου βαρελιού, που μας έχουν στριμώξει. ■

Τιενανμέν

ντινος δωρος

συγνέφιασε ο ουρανός κι οι ορίζοντες φουντώνουν και
τα παιδιά της άμυνας στους δρόμους ξεσπαθώνουν
παραμερίστε κεραβνοί σχίστε αστραπές τα γύρω και στα
περβόλια τ' ουρανού μία κοπέλα κατά νου να πλέκει τα
όνειρα σας για να 'ναι πάντα φωτεινή κι αιώνια
η καρδιά σας

τον πόνο παίρνω αγκαλιά τα παλαμάρια λύνω κι απ' τις
ακτές του πουθενά την κάνω για Πεκίνο να δω πού πάει
ο έρωτας πού σέρνεται σα φίδι κι η σκέψη πού βαδίζει

και τα κοτσύφια του βουνού πού πάνε
η γη σαν τα γυρίζει

οι δρόμοι πια αλλάξανε δεν οδηγάν στην πόλη και στην
πλατεία Τιενανμέν είναι θολοί οι θόλοι

Ορφέας και Ευρυδίκη

Ο Ορφέας ήταν ένας φημισμένος μουσικός. Λένε πως, όταν τραγουδούσε κι έπαιξε τη λύρα του, τα πουλιά πετούσαν μαγεμένα γύρω του, πάνω από το κεφάλι

Φρειδερίκη Τζόκα-Ζήση

του, για ν' ακούσουν το τραγούδι του. Άλλοι λένε πως, όταν η φωνή του αντηχούσε στα δασωμένα φαράγγια του Ολύμπου, μαζεύονταν τα άγρια θηρία, έκαναν έναν κύκλο γύρω του, ξάπλωναν γλείφοντας τα μπροστινά τους πόδια και ημέρευαν. Ακόμα και τα δέντρα έγερναν προς το μέρος του.

Αυτός ο Ορφέας λοιπόν, που δεν ήταν ούτε θεός ούτε άνθρωπος μόνο, αλλά κάτι ανάμεσα ή και τα δύο μαζί, τώρα τραγουδούσε μόνο για ένα πλάσμα. Και να πώς έγινε:

Μια μέρα, εκεί που περπατούσε κρατώντας τη λύρα του, συνάντησε την όμορφη Ευρυδίκη. Έχασε το νου του. Την ερωτεύτηκε τρελά. Σταμάτησε και έπαιξε τη λύρα του τόσο γλυκά, που η νέα συγκινήθηκε. Πήγε κοντά του. Εκείνος της ορκίστηκε πως θα την αγαπούσε για πάντα αν δεχόταν να γίνει γυναίκα του. Η Ευρυδίκη δέχτηκε. Έτσι, παντρεύτηκαν και ζούσαν ευτυχισμένοι.

Ο Ορφέας τραγουδούσε με τη λύρα του και η Ευρυδίκη τον άκουγε μαγε-

μένη. Όμως οι Μοίρες άλλα είχαν γράψει για το άτυχο ζευγάρι.

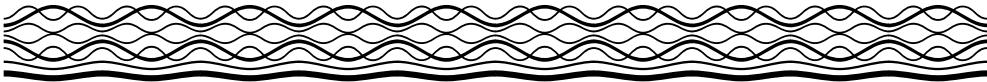
Μια μέρα την Ευρυδίκη τη δάγκωσε ένα φαρμακερό φίδι. Και η όμορφη νέα έφυγε από τη ζωή γρήγορα και αναπάντεχα.

Ο Ορφέας έκλαιγε απαρηγόρητα. Πήρε τη λύρα του κι έπαιξε τόσο γλυκά και λυπητερά, που όλη η φύση συγκινήθηκε και τα σύννεφα έσταζαν χοντρά δάκρυα. Πίστευε πως με τη μουσική του θα έφερνε την Ευρυδίκη πάλι στη ζωή.

Κατέβηκε ύστερα στον Άδη και ξανάρχισε να παίζει τη λύρα του. Η μουσική πλημμύρισε το σκοτεινό βασίλειο. Η βασίλισσα του Κάτω Κόσμου, η Περσεφόνη, συγκινήθηκε και επέτρεψε στον Ορφέα να πάρει μαζί του την αγαπημένη του γυναίκα, με τον όρο να μη γυρίσει να την κοιτάξει μέχρι να βγουν στο φως του ήλιου.

Έτσι, ξεκίνησαν οι δύο τους να βγουν πάνω στη γη. Μπροστά ο Ορφέας και πίσω του η Ευρυδίκη. Μα ο Ορφέας δεν άντεξε. Και, λίγο προτού βγουν στο φως, γύρισε και την κοίταξε. Την ίδια στιγμή η σκιά της Ευρυδίκης ξαναγύρισε στον κόσμο των νεκρών για πάντα.

Ο Ορφέας επέστρεψε χωρίς την αγαπημένη του, σκυφτός και λυπημένος. Και, μόνος του πια, τραγουδάει λυπητερά με τη λύρα του στα δασωμένα φαράγγια του Ολύμπου. ■

ΤΑΞΙΔΙΩΤΙΚΟ

Τι είδα στη Ρωσία

Mε αυτό το είδος γραφής ασχολήθηκαν πολλοί λογοτέχνες μας στο παρελθόν. Ανάμεσά τους και ο Νίκος Καζαντζάκης. Από αυτόν δανειστήκαμε τον τίτλο του, όταν δέκα χρόνια μετά την Οκτώ-

Νίκος Κακαϊδής

βριανή Επανάσταση προσκλήθηκε στους εορτασμούς από τις επίσημες σοβιετικές αρχές. Εμείς επισκεφτήκαμε αυτή τη μεγάλη χώρα το περασμένο καλοκαίρι, μεσούσης της ουκρανικής κρίσης.

Πολλές αλλαγές θα διαπιστώσει ο επισκέπτης στη σύγχρονη Ρωσία σε σχέση με το όχι πολύ μακρινό παρελθόν της.

Τις λεωφόρους των δυο μεγαλουπόλεων, της Αγίας Πετρούπολης και της Μόσχας, διασχίζουν πανάκριβα τζίπ μεγάλου κυβισμού, ενώ έχουν απλωθεί τα πολυεθνικά πολυκαταστήματα, όπως στο Γκουμ, στην καρδιά του Κρεμλίνου.

Στο φημισμένο καφέ Πούσκιν αράζουν κάθε τόσο μεγάλες λιμουζίνες με νύφες που έρχονται να φωτογραφηθούν στις περίτεχνα διακοσμημένες σάλες του εστιατορίου.

Έχει αποκατασταθεί το τσαρικό παρελθόν. Τα ερειπωμένα θερινά ανάκτορα του Πέτερχοφ στον κόλπο της Φιλανδίας, μόλις 17 χιλιόμετρα από την Αγία Πετρούπολη, έχουν ανακαινιστεί και σε υποδέχονται με την απαστράπτουσα λάμψη τους. Εντυπωσιάζουν οι αίθουσες της Μεγάλης Αικατερίνης με τους πίνακες από τους ρωσοτουρκικούς πολέμους και τη ναιμαχία στο Τσεσμέ. Στους κήπους του ανακτόρου λειτουργούν ξανά τα 144 συντριβάνια με τους φα-

ντασμαγορικούς καταρράκτες του Μεγάλου Πέτρου, ενώ στο βάθος, διακρίνεται η θάλασσα της Βαλτικής. Πλήθος επισκεπτών έρχονται να τα απολαύσουν και φυσικά τα οφέλη είναι μεγάλα για το ρωσικό τουρισμό. Πουθενά δε βλέπεις γκράφιτι. Τα πάντα είναι πεντακάθαρα.

Η ίδια αυτοκρατορική μεγαλοπρέπεια και στα χειμερινά ανάκτορα του Ερμιτάζ, που γοητεύουν με την πλούσια πινακοθήκη τους, τα γλυπτά, τα πολύτιμα σκεύη και τους αρχαιολογικούς θησαυρούς. Στις αίθουσές τους επισκέπτες από χώρες της Ασίας και της Ευρώπης συνωστίζονται, για να ξεναγηθούν με σύγχρονα ακουστικά συστήματα.

Σαν από ρωσικό παραμύθι βγαλμένες οι ανακαινισμένες εκκλησίες με τους πολύχρωμους και χρυσούς κρεμμυδόσχημους τρούλους τους, τις βυζαντινές εικόνες και τα ψηφιδωτά. Στην ιστορική πόλη Ζαγκόρσκ, 71 χλμ. από τη Μόσχα, στο εκεί μοναστήρι του Αγίου Σεργίου, όπου είναι και η κατοικία του Πατριάρχη της Ρωσίας, ο επισκέπτης μπορεί να θαυμάσει την εξέλιξη της θρησκευτικής αρχιτεκτονικής και τέχνης από το 14ο αι. μέχρι σήμερα.

Αλλά και στη Μόσχα, στην καρδιά της Κόκκινης Πλατείας του Κρεμλίνου, κοντά στο μαυσωλείο του Λένιν, θα θαυμάσουμε τον καθεδρικό ναό του Αγίου Βασιλείου, με το καμπανοριό του Ιβάν του Τρούμερού, κοντά στους τάφους της δυναστείας των Ρούρικ και το Μέγαρο των Συνεδρίων του Λαού.

Και ασφαλώς εκείνο που εντυπωσιάζει

είναι η ευσέβεια του ομόδοξου ρωσικού λαού. Στις εκκλησίες δεν υπάρχουν στασίδια και οι γυναίκες προσέρχονται μαντηλοφορούσες να προσκυνήσουν τις εικόνες των αγίων.

Καμιά ιστορική περίοδος δεν έχει διαγραφεί, αλλά έχει τη δική της θέση. Στο φημισμένο μετρό της Μόσχας εντυπωσιάζουν οι σταθμοί διακοσμημένοι με πολύχρωμα μάρμαρα, τοιχογραφίες, μωσαϊκά και υαλουργήματα της σταλινικής περιόδου.

Τα οικοδομήματα των πόλεων απηχούν και αυτά τις διάφορες ιστορικές περιόδους της χώρας. Βλέπεις νεοκλασικά αρχοντικά, κτήρια σε ρυθμό μπαρόκ ή ροκοκό, τεράστιες πολυκατοικίες σοσιαλιστικού τύπου για να στεγαστεί ο λαός, ενώ στη Μόσχα ξεχωρίζουν επτά πολυκατοικίες σταλινογοτθικού ρυθμού σε σχήμα «γαμήλιας τούρτας».

Στο μουσείο της Αστροναυτικής παρακολουθείς την εξέλιξη της χώρας στην επιστήμη και την υψηλή τεχνολογία από την πρώτη εξερεύνηση του διαστήματος με το Γιούρι Γκαγκάριν μέχρι τις πρόσφατες κοινές αποστολές με Αμερικανούς κοσμοναύτες σε διαστημικούς σταθμούς. Έχεις την αίσθηση πως ο «πόλεμος των άστρων» ήταν ένα εφιαλτικό σενάριο του παρελθόντος και πως ανοίγονται νέοι δρόμοι για την ειρηνική συνεργασία ανάμεσα στους λαούς.

Θελήσαμε να βρούμε και ίγνη της διαδρομής των Ελλήνων που βρήκαν καταφύγιο και προστασία σε αυτή τη μεγάλη χώρα στα δύσκολα χρόνια της τουρκοκρατίας. Έτσι επισκεφθήκαμε στη Λαύρα του Αλεξάνδρου Νιέφσκι στην Πετρούπολη τον τάφο του μεγάλου εθνικού ευεργέτη Ιωάννη Δομπόλη. Είναι εκείνος που σύστησε στην αυτοκράτειρα τον Ιωάννη Βαρβάκη για να προωθήσει την πατέντα του στο μαύρο χαβιάρι, στενός φίλος των αδελφών Ζωσιμάδων, μετόχων της Εθνικής μας Τράπεζας,

αλλά και του πρώτου κυβερνήτη μας Ιωάννη Καποδίστρια.

Όταν στο μουσείο του Μποροντίνο βλέπεις στο μεγάλο πίνακα να ξετυλίγεται η ομώνυμη μάχη ανάμεσα στα ρωσικά στρατεύματα του στρατηγού Κουτούζωφ και στα γαλλικά του Ναπολέοντα Βοναπάρτη, καταλαβαίνεις πόσο δύσκολο ήταν το έργο του Κερκυραίου πολιτικού να αλλάξει τη διεθνή ευρωπαϊκή πολιτική υπέρ της ελληνικής επανάστασης, όταν βρέθηκε στο τιμόνι της εξωτερικής πολιτικής αυτής της μεγάλης χώρας.

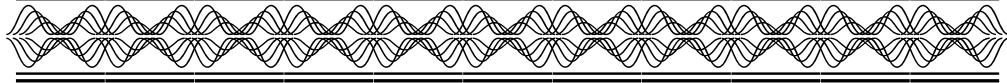
Τιμώντας τους μεγάλους ρώσους δημιουργούς επισκεφθήκαμε τα σπίτια των συγγραφέων «των Μικροαστών» Μαξίμ Γκόρκι και της «Άννας Καρένινα» Λέοντα Τολστού, ενώ στο θέατρο Αλεξαντρίνσκι απολαύσαμε «τη Λίμνη των Κύκνων» του Πιοτρ Τσαΐκόφσκι.

Στο πολιτιστικό κέντρο Μιχαήλοφσκι στροβιλιστήκαμε σε λαϊκούς χορούς υπό τους ήχους μπαλαλάικας, ενώ στις αποσκευές μας πήραμε δίσκους βυζαντινές φολιμαδίες, ματριόσκες και διάφορα άλλα χαρακτηριστικά αναμνηστικά.

Ασφαλώς δεν εξαντλούνται όσα μπορεί να δει κάποιος μέσα σε λίγες μέρες με το πρόγραμμα ενός ταξιδιωτικού γραφείου, θέλεις να επισκεφθεὶς ξανά τη χώρα αυτή. Μια χώρα που προχωράει με δυναμισμό στη διεθνή οικονομική σκηνή προμηθεύοντας με αέριο την Ασία και την Ευρώπη και έχοντας ελάχιστο εξωτερικό χρέος, που ανέρχεται μόλις στο 10%.

Είναι μια χώρα που άλλοτε βρέθηκε πολύ κοντά μας, ενώ με τη σύσκεψη της Γιόλτας πολύ μακριά. Ωστόσο οι δεσμοί φιλίας ανάμεσα στους δύο λαούς είναι μακραιώνοι. Έχουν σφυρηλατηθεί από τη Βυζαντινή περίοδο και ακουμπάνε στις προσδοκίες του γένους μας για την ανάσταση του.

Ντασβιντάνια. ■

Ο ρόλος της οικογένειας σήμερα και η ανάγκη της αναβάθμισής της

Από την ανατολή του 21ου αιώνα ολόκληρο το αξιακό σύστημα της οικογένειας έχει μετακινηθεί και αλλάζει συνεχώς προς το χειρότερο.

Στο χθες και το σήμερα της οικογένειας, οι επιστήμονες επισημαίνουν δύο σημεία όπου

Ελένη Παπαθεοδώρου

εστηρίζετο ο θεσμός της οικογένειας και τα οποία μεταλλάσσονται. Αυτά είναι: Τα ανύπαρκτα οικογενειακά γεύματα, από τα οποία λείπει η κοινή προσευχή και η ευχαριστία και όχι ο (διαλογισμός), λείπει η θυσιαστική αγάπη και η συγχωρητικότητα που γέμιζε ελπίδα, στηριγμένη στην Πίστη και στην Πρόνοια του Τριαδικού Θεού, για την επάρκεια του χορτασμού των μελών της οικογένειας. Ο αριθμός των παιδιών και ο τρόπος ζωής τους μέσα από τις σύγχρονες παροχές που καταστρέφουν τις φυχές των παιδιών, το όνειρο, την ευαισθησία τους, μέσα από τα ηλεκτρονικά παιγνίδια που τα ακινητοποιεί σε μια καρέκλα και τα αναγκάζει στην μοναξιά και στην μη κοινωνικοποίησή τους. Η σχεδόν ανύπαρκτη παρουσία του πατέρα, η πιστότητα, η απιστία, η γυναικεία σύζυγος-μητέρα-εργαζόμενη, οι προσωπικές σχέσεις (sex), η προσωπική επαφή-οικεότητα, το χρήμα, το οικονομικό υπόβαθρο και τα διαζύγια.

Μερικά από τα σύγχρονα προβλήματα είναι η ζωή χωρίς Θεό, η οικονομική κρίση, η βία, το άγγος, ο τρόπος ζωής και διαχείρισης του ελευθέρου χρόνου παιδιών και γονιών, είναι τα νέα σχήματα οικογένειας.

Στην τροχιά των ταχέων κοινωνικών ανακατατάξεων του κόσμου μας, η οικογένεια καλείται να βρίσκεται σε μια διαδικασία συνε-

χούς προσαρμογής. Εξαιτίας όμως των διμοκολιών που παρουσιάζει, η μεταβατική αυτή περίοδος, το φυχοκοινωνικό έργο της οικογένειας αποκτά ακόμη σημαντικότερο νόημα. Διότι, μόνο η οικογένεια ή μικρότερη κοινωνική μονάδα έχει την δυνατότητα ν' αλλάζει αλλά ταυτόχρονα να διατηρεί την απαραίτητη συνέχεια στους κόλπους της, ώστε να ανατρέψει τα μέλη της έτσι που να αποκτήσουν βαθιές ρίζες για να αναπτυχθούν και να προσαρμοστούν και να μην νιώθουν αποξενωμένα.

Επομένως η αναβάθμιση της οικογένειας επιβάλλεται και είναι δυνατή σε συνδυασμό με:

- 1ον Τόνωση της αυτοπεποίθησής της, γιατί αξίζει τον κόπο να αγωνισθούμε προς αυτή την κατεύθυνση.
- 2ον Η οικογένεια είναι ένας στίβος προσωπικής εξέλιξης όταν πιστέψει στην μοναδικότητά της.
- 3ον Τα παιδιά έχουν ανάγκη από πολλή αγάπη δοσμένη από τους φυσικούς γονείς, όσο και από τους «γονείς», σύμφωνα με τα νέα μοντέλα οικογένειας.
- 4ον Η οικογένεια θα ξαναβρεί τον δρόμο της. Περνάει κι αυτή την κρίση της που άρχισε τη δεκαετία 1970.

Ας δώσουμε με πειστικό τρόπο στη σύγχρονη μάνα να καταλάβει ότι η Ορθόδοξη Χριστιανική μάνα οφείλει να αγωνισθεί για την λύση του προβλήματος και όχι να γίνει μέρος της παγκόσμιας κοινωνικής διαταραχής.

Το χριστιανικό θεμέλιο, η Πίστη στον ιδρυτή της ΑΓΑΠΗΣ ΧΡΙΣΤΟ, οι κρυστάλλινες αρχές του Ευαγγελίου, απηλλαγμένες από κάθε παραποίηση, θα είναι όχι απλά όπλα αλλά σύγχρονα εργαλεία για την αναβάθμιση του θεσμού της ΟΙΚΟΓΕΝΕΙΑΣ. ■

Στον άνθρωπο του σήμερα

Δήμητρα Ενσ. Παπαλιάκον

Στον Αξιότιμο κ. Λεντ. Τζόκα

Πρόεδρο της Ε.Ε.Λ.

Στην κόψη του ξυραφιού
χάος και ομορφιά η ζωή.
Άνθρωπος ψηλά
ακροβάτης στο σκοινί
να πιάσει την ελπίδα.

Και ο εαυτός του
να φωνάζει: Άκου,
θάρρος μην και δειλιάσεις.
Η ένταση του ήχου
ακούγεται δυνατά.

Πάντοτε υπάρχει κάτι,
πες το όπως το θες,
αυτό φέρνει τη λύση.
Φοβάσαι, δεν ελπίζεις,
φύναμη η θέληση.

Εσύ το ξέρεις
φάρμακο σίγουρο:
Αγάπη, επικοινωνία,
συντροφικότητα,
συνύπαρξη.

Ανατολή, νέα μέρα
χαμογέλασε στον Ήλιο.
Άνθρωπε του σήμερα
πάτα γερά στη γη.
Η ζωή είναι μπροστά...

Στον Λευτέρη Τζόκα

Πρόεδρο της Ένωσης

Χρήστος Ν. Καραγκούνης

Μόνο μια χούφτα ρίγανη
σου έφερα Λευτέρη,
τη μάζεψα τον Αύγουστο
απ' τα δικά μας μέρη.

Είμαι πολύ χαρούμενος
που γνώρισα εσένα,
την κριτική που έγραψες,
είναι σταθμός για μένα.

Γιατί η γνώμη η δικιά σου
έχει μια βαρύτητα
και μου έδειξες το δρόμο
μήπως βγω απ' τ' αζήτητα.

Θα γράφω τα ποιμενικά
με το δικό μου τρόπο,
με τη γνωστή διάλεκτο
που έχουμε στον τόπο.

Δεν μπορώ για να μη γράψω
πονεμένα ποιήματα,
όταν βλέπω τους ανθρώπους
λες και κλαιν σε μνήματα.

Λευτέρη παρασύρθηκα
με τα κοινωνικά μου,
μα είναι λόγια αληθινά
βγαλμένα απ' την καρδιά μου.

Εάν τυχόν σε έχω ζαλίσει
ταπεινά ζητάω συγγνώμη,
πάντα θα ακουρμαίνομαι
τον αλλωνών την γνώμη.

Κλείνοντας σε ευχαριστώ
απ' της καρδιάς τα βάθη,
θα το φωνάζω δυνατά
ο κόσμος να το μάθει...

Αντι-λέξεις

Iωάννα Χρήστον

(στον θείο Πλάτωνα)

Μέσα στο σκοτεινό μου σπήλαιο,
αντανακλώνται,
μυρόπνοες, διαυγείς και απαστράπτουσες,
σαν βόλοι που διαβάζονται υδρόγειοι
οι βυζάχτρες των Ιδεών,
οι ακριβείς, οι συνετές μου, λέξεις.

Περιχαρής, τις ανακάλυπτα,
σαν το παιδί που ανακαλύπτει το σώμα του,
και ξαφνιασμένο παραδίδεται στο τράνταγμα του γέλιου.

Μαζί τους ονομάτιζα τον κόσμο μου,
και προς στιγμήν το ήλπισα
ότι το σπήλαιο αυτό,
το σκοτεινό,
θα λαμπρυνθεί από τη θαυμαστή τους αρμονία.

Αναπάντεχα, φευ, αποκάλυπταν
μιαν ανυπόφορη δυσωδία,
του βαρβάρου που κάθεται στις σάρκες των θυμάτων του.
Και ήταν τόση η αποφορά,
που μου ήταν πια αδύνατον να ζήσω.

Και, έτσι, τις προσάρμοσα,
παραλλάσσοντας λίγο το νόημα,
κατατμώντας το, ανά περίπτωση,
χωρίς πολύ να τις βλάψω,
σαν μπαίγνια, σαν βόλους,
τις λέξεις που μετρούν, τις λέξεις που ορίζουν,
τις προδομένες μου λέξεις.

Αυτή είναι η καταδικη μου:
Δεν άφησα τιποτε αμόλυντο, για να κληροδοτήσω.
Μόνο την αλφαβήτα.

Ο ποιητής

Απόστολος Ιωάννου Πάσχος

Είναι ενός Θεού αληθείας στοχαστής
και σοφίας κόσμου εκφραστής
παντός αγαθού και κάλλους μεταδότης
και πάσης αρετής τροφοδότης.

Ο Έλλην γηγενής ποιητής
αεί αυτοχθόνου Γένους δομητής,
ευσεβείας λόγου πρωταθλητής
είναι ειρήνης, ελευθερίας, τόλμης αθλητής.

Δι' επών τον κόσμον φωτίζει,
ανθρώπους, κοινωνία εκπολιτίζει
πλήρης ευεξίας ηθικής, πνευματικής,
σώματος ανδρείας επιλεκτικής.

Είναι ο τύπος και υπογραμμός
της ελευθέρας συνειδητής βουλήσεως αρμός,
όταν πίστεως Χριστού κτιστός
είναι υγείας, ποιότητος ζωής αστός.

Ο ποιητής πλάστης Θεού δημιουργού
του ενός Θεού Τριαδικού θερμουργού
παρουσίας Τριών Υποστάσεων,
Πατρός, Υιού, Αγίου Πνεύματος διαστάσεων.

Το λάθος μου

Αρης Κανδηλάπτης

Ήσουν για μένα θεά,
το φως της ζωής μου.
Όλος ο κόσμος εσύ
κι εγώ γεμάτος λατρειά,
ολάκερος δίπλα σου
αφέθηκα αφελέστατα
στο άρμα του έρωτά μας.

Σ' ανέβασα στο θρόνο
της άδολης αγάπης μου
κι από εκεί
άρχισες ανενδοίαστα
να με βλέπεις αφ' υψηλού
με έπαρση,
απορριπτικά
διαβρώνοντας τα αισθήματα μου.

Έγινα λιποτάκτης όσων ονειρεύτηκα,
έφυγα
κι έσβησαν όλα.

Χάθηκες μέσα στα συντρίμμια
της ματαιοδοξίας σου
κι εγώ εγκλωβίστηκα
στην ονειροκτόνα απογοήτευση μου.

Έκανα λάθος, έπρεπε
να είμαι από πάνω.

Αν το θες

Ελένη Μονζάκη-Μπουρίτσα

Αν, το θες, θα στο πω
το γλυκό σ' αγαπώ
με μια γεύση από μέλι
στο στόμα!

Θα στο πω με φιλί·
με αγαπη τρελή
όπως άλλη δεν στο 'πε
ακόμα...

Μια ζεστή αγκαλιά
– λουλουδένια φωλιά –
στην καρδιά σου θα μπω
και θ' ανθίσω.

Μα, αν εσύ δεν το θες
να 'ναι όλα σαν χθες,
τα δεσμά που μας ζώνουν
θα λύσω.

Αν το θες, μια βραδιά
με σπασμένη καρδιά,
τα όνειρά μου μαβιά
θα κεντήσω.

Με τα χέρια βαριά,
του σπιτιού τα κλειδιά
κρεμασμένα στην πόρτα
θ' αφήσω...

Αν, το θέλεις εσύ!

Με χαρά περισσή.

Τη ζωή μου για σε
θα σκορπίσω!

Αν το θες, θα χαθώ
στου γιαλού το βυθό,
σαν το κύμα για σένα
θα σβήσω.

Πατρίδα μάνα μου Ελλάδα

Άννα Μπουρατζή-Θώδα

Στο λαό μου

Ξυπόλυτη με τους ανέργους
σε καταιγίδες και πυρά
πώς θα ταΐσω τα παιδιά μου
που τα σκοτώνουν στη σειρά;

Αν πω τραγούδια που χαιδεύουν
θα 'χουν στα πιάτα τους φαγί
ένας λαός π' αργοπεθαίνει
με ξένη πάντα συνταγή;

Ρέει το αίμα απ' τις θυσίες
ανοίγουν τάφοι ολοταχώς
τρέχω στους δρόμους με κουρέλια
που 'ν' ο λαός, που 'ν' ο λαός;

Από παντού στάζει φαρμάκι,
η χώρα γιόμισε νεκρούς
μας ξεριζώνουν τους αγγέλους
κι εμείς σε τάφους και σταυρούς.

Αν πήραν γράμματα και γνώση
και πνεύμα και πολιτισμό,
οι Ευρωπαίοι τοκογλύφοι
πάντα μοιράζουν διχασμό.

Και τα συμφέροντα αλαλάζουν
κλέβουν χρυσό κι ασημικά.
Εμείς μοιραίοι και ζητιάνοι
θα 'μαστε πάντα δουλικά;

Βουλιάζει η γη, θάβουν τις μήτρες
δε βλέπω γέννα μα ουδ' ευχή
αιχμάλωτοι μέσα στους φόρους
χάσαμε γη κι απαντοχή.

Θέλουν να κλέψουν τη ζωή σου
αέρα, θάλασσα και γη
δεν θα λυγίσουν την ορμή σου
που 'ναι και φύτρα και πηγή.

Γεμίσαν τα βουνά μ' αντάρα
αγρίεψαν οι σταυραετοί.
Εμείς μετράμε την πεντάρα
κι όλο σκυφτοί κι όλο σκυφτοί.

Αχ πώς πουλάνε την πατρίδα
αφέντες κι εξουσιαστές.
Της στραγγαλίζουν την ελπίδα
εμείς θα 'μαστε θεατές;

Βουίζ η γη, τρέμουν τα όρη
κάνουν πορεία οι στεναγμοί.
Τα κόκαλα αργοσαλεύουν,
θαρρώ πως έρχονται σεισμοί.

Εγώ θα πάρω τις κορφές
με φως από καντήλι
ν' αναστηθούνε οι νεκροί
ν' ανάψουν το φυτίλι.

Της ζωής το μονοπάτι

Δημήτρης Τριάντος

Είκοσι πέντε του Δεκέμβρη
μέγα γεγονός θα γένει.

Ο Χριστός θα γεννηθεί
δοξάστε όλοι οι χριστιανοί.

Ο χειμώνας θα μας φέρει
άνοιξη και καλοκαίρι
τριαντάφυλλα και σχοίνια
και της Παναγιάς τα κρίνα.

Τον Απρίλη και το Μάη
όλη η γης μοσχοβολάει,
ανασταίνεται ο Χριστός
όπως προείπε ο Θεός.

Κάτω απ' το δένδρο της ζωής
τρέχεις και εσύ να δροσιστείς,
να πιεις αθάνατο νερό
στον κήπο το βασιλικό.

Σε έναν κήπο όλο βλαστάρι
βλέπω εκεί τον Αλωνάρη,
αλωνίζει και θερίζει
τα καλά του μας δωρίζει.

Μα κι αυτός ο τρυγητής
πρώτος μας κουβαλητής,
δεν θυμώνει, δεν μαλώνει
με τα καλά του μας φορτώνει.

Και μετά απ' τον τρυγητή
κάτι άλλο θα φανεί.
Κάπως έτσι είναι η ζωή
τέλος έχει και αρχή.

Τις γεύτηκα και εγώ αυτές
της ζωής τις ομορφιές,
με μέθυσαν οι μυρτιές
τα κάλλη και οι ευωδιές.

Στην αγκαλιά της τη θερμή
ο Θεός μας οδηγεί
και θαρρείς πως σε αγκαλιάζει
ο ουρανός που σε σκεπάζει.

Η φύση πλέκει το χαλί
με τη δικιά της την κλωστή,
χρυσάφι παίρνει απ' την αυγή
μαργαριτάρια απ' την βροχή.

Στα εξωκλήσια στις αυλές
στήνουν χορό οι ομορφονιές,
στα ουράνια τα μπαλκόνια
και στα πέτρινα τα αλώνια.

Εκεί που παίζουν μουσική
αηδόνια κούκοι και αητοί,
με μαέστρο το νερό
φιλούν νεράιδες το σταυρό.

Οι ουρανόφταστες κορφές
κρύβουν του ήλιου τις μορφές,
το φεγγαράκι τις χρυσώνει
λευκό σεντόνι τις πετρώνει.

Αργεί η νύχτα να διαβεί
το μαύρο πέπλο της κρατεί,
όμως χάνεται και αυτή
στην χρυσαφένια την αυγή.

Άρχισε να ξημερώνει
το ταξίδι τελειώνει,
όλα είναι μια εμπειρία
της ζωής μας μαρτυρία.

Το Χριστό, την Παναγία,
που έχουν χάρη και ευλογία
και τον μέγα τον Θεό¹
γονατιστός τους προσκυνώ.

Εμείς οι άνθρωποι...

Γιάννης Τσώλης

Μεγαλώσαμε στράτες
και σμικρύναμ' όνειρα.
Πλατύναμε ξέρες
και στενέψαμ' ουρανούς.
Πικρίσαμε καρπούς
και μαράναμε χείλη.
Πυρπολήσαμε ανέμους
και πνίξαμε πνοές.
Θρέψαμε νέφη
και σκοτίσαμε ψυχές.
Κρύψαμε ήλιους
και χάσαμε φώτα.
Εμείς οι άνθρωποι...
γήινοι πάντα
καθ' όλα υλικοί
δέσμιοι του χρήματος
δούλοι στους αιώνες
δεν εγερθήκαμε ποτέ
για να διώξουμε τον τύραννο
που καταδύναστεύει το πνεύμα
και το κρατά σκυφτό,

ταπεινωμένο,
άφτερο, άπραγο κι αδύναμο.
Εμείς οι άνθρωποι...
κουφοί
τυφλοί
άοσμοι
άγευστοι
ανέγγιχτοι
κι ανερυθρίαστοι
πονηροί κι ανόητοι
φονευτές τ' όμορφουν
ορύζαμε τάφρο
και συνωστιζόμαστε
για πρώτες θέσεις ταφής.
Εμείς οι άνθρωποι
που δεν ξέρουμε την έννοια
της λέξης άνθρωπος
κι όσοι την ξέρουν
βλέπουν ψηλά μόνο χρήμα.
Τι κρίμα!...

Ο άλλος μου εαυτός

Πολυξένη Γιάχον

Ψηλά πετούν στον ουρανό τα πρώτα χελιδόνια.
 Καιρός να λιώσουν στην καρδιά της μοναξιάς τα χιόνια.
 Μα ποιον εχθρό να φοβηθώ και ποιον να πολεμήσω,
 τον άλλο μου εαυτό εμπρός σαν αντικρίσω;

Θεριό ανήμερο βαστώ μες στην καρδιά κρυψμένο.
 Μου λέει πως κίνησα γι' αλλού και πως αλλού πηγαίνω.
 Μες στου μυαλού μου τις σκιές τις νύχτες ξαγρυπνάει
 καρτέρι στήνει και ζητά σάρκα ζεστή να φάει.

Δυο γίγαντες παλεύουνε στο νου και στην καρδιά μου.
 Αρένα κάνουν τη ζωή, αρένα τα όνειρά μου.
 Αγρίμι ο ένας που αλυχτά τους φόβους μου ξυπνάει
 κι ο άλλος ο καλύτερος χαμόγελα σκορπάει.

In memorial

Ηρακλής Δανιήλ

Περνούν οι μέρες,
 περνούν οι μήνες,
 περνούν τα χρόνια,
 μα η ζωή δεν είναι αιώνια...

Μια μέρα του Δεκέμβρη,
 μέρα του Αϊ-Νικόλα
 έφυγες από την αγκαλιά μας,
 έφυγες για πάντα από κοντά μας...

Μα και αν πέρασαν οι μέρες,
 περάσανε οι μήνες,

περάσαν τρία χρόνια
 πάντα θα μένεις δίπλα μας **αιώνια...**

Συμπαραστάτης, συνοδοιπόρος,
 είσαι η δική μας η συντροφιά
 που μένεις δίπλα μας παρηγοριά
 στην ατέλειωτη τη μοναξιά...

Η χαμογελαστή η μορφή σου
 και η καθάρια και αγνή ψυχή σου
 θα είναι εντός μας χαραγμένη
 και θα θυμίζουν τα περασμένα, **εσένα...**

Λεβεντομάνες του '40

Μιχάλης Παγούνης

Όλα τα βάρη σηκώσατε στις πλάτες,
Μανούλες μου, Ηπειρώτισσες ηρωικές
και αλαργεύατε στις μακρινές τις στράτες
ακολουθώντας των μαχητών τις ιαχές.

Μες στο χιονιά χανόντανε οι ρούγες
και τ' ουρανού τις παίρναν ποταμοί
μας σεις, σα να πεταγάτε φτερούγες
με καινούργια πορευόντουσαν ορμή.

Απαντοχή και έγνοια του τσολιά μας
στο φρικαλέο πεδίο της τιμής,
θεριεύατε την πίστη στην καρδιά μας
και τη χαρά της τρομαγμένης ψυχής.

Πάλι στη μνήμη μου ξαναγυρνάτε,
σαν τότε, μ' ορμή και φλογερές καρδιές,
σε ράχες και βουνοπλαγιές να ροβολάτε,
ανίκητες της λευτεριάς στρατιές.

Μα τώρα, ένας πόνος με σπαράζει
και μέσα μου χαροκαμένος αλυχτά,
καθώς της μαύρης νύχτας το αγιάζι
τα πρόσωπά σας υγραίνει τα ωχρά.

Ροδόφυλλα αμάραντα του χρόνου
και κλώνους ασημόλαμπρους ελιάς
στεφάνι τιμής αιώνιας και πόνου
σας πλέκω μέσ' απ' τα βάθη της καρδιάς.

Ατέρμονα μερόνυχτα ν' αστράφτει
κι αναλαμπές τριγύρω να σκορπά,
τ' ανάθημά σας μέσα μας ν' ανάφτει
και σε ψηλώματα να βγάζει αγναντερά.

Μια νότα

Πάνος Κοκκινόπουλος

Τι χρώμα, Θε μου,
χρώμα μουντό,
που πνίγει μια αχτίδα φως,
ούτε μια σπίθα
να ζεσταθεί η καρδιά μας.

Κυριαρχεί παντού
χρώμα μουντό,
χρώμα μαβί, βαθύ καφέ
και μαύρο.

Κι εκείνο, αλί μου, το μαβί,
το μελανί,
χρώμα του πόνου, του θανάτου...
κι ούτε ένα φως!...
Μια σπίθα έστω από ελπίδα..

Και όμως!... να!...
Μέσα απ' τις σκούρες τις κουρτίνες
μια δοξαριά, μόνο μια νότα,
μια νότα μόνο,
μια τρίλλια από ζεϊμπέκικο!...
Ακούω καλά;
«...και το Χάρο θ' ανταμώσουμε
να πιούμε αντάμα...».
Κι ας είν' και με το Χάρο.
Μια νότα του καημού
μια νότα ελπίδας...
μια νότα ελπίδας στην καρδιά μας
μια νότα ελπίδας
στην καρδιά της οικουμένης
μια σπίθα ελπίδας
για σήμερα
για αύριο
για πάντα.

Ο άνθρωπος και ο Έλληνας

Γεώργιος Β. Πάτσης

Τείχη αδιάσειστα τον άνθρωπο έχουν κλείσει
η Μοίρα τον κύκλωσε με την Ανάγκη
την ίδια τη νίκη του πηγαίνει να τη σβήσει,
με ευγένεια, ταπείνωση, ηρωισμό και πάλη.

Και οι συμπληγάδες πέτρες ήταν και θα μένουν
ενεργές στο διάβα του να τον συντρίβουν
πού ο Φοινέας και πού το περιστέρι
πώς την Κλεισώρεια θα περάσει να του δείξουν;

Στα στιβαρά του χέρια γερά κρατεί
της Αργώς ακοίμητα ο Αργοναύτης το τιμόνι,
τις Συμπληγάδες πέτρες κι αν δαμάσει
Μαύρος Ωκεανός μπροστά τον καρτερεί.

Την αλόγιστη τούτη ανθρώπινη μοίρα
ο Έλληνας σαν ένστικτηνεργά
όχι μονάχα σαν ένστικτη στάση
μα κι ενσυνείδητη τυραννία ιστορικά.

Στον ατελείωτο με τη μοίρα του σκληρόν αγώνα
τις μεγάλες συνέλαβε της Λευτεριάς ανατριχίλες
δεν αγωνίζεται να υπάρξει και να ζήσει,
αλλά του πνεύματος τη φλόγα αναμμένη να κρατήσει.

Ο άνθρωπος κι ο Έλληνας έχουν στην πλάση θέση
όχι σαν υπό τον Ήλιο διαβατάρικα πουλιά,
ματαιοπόνοι, άχρηστοι και σκέτη φύση,
αλλά σαν ηθικοί μαστόροι με την Ιδέα αγκαλιά.

Άθροισμα μηδέν

Ανδρέας Κάππας

Πέρασαν τα χρόνια
μοιάζουν σαν αιώνες...
Ασπρίσαμε σα χιόνια
πρώτοι στους αγώνες.

Βουλιάζουν οι ιδέες
που θέλανε ισότητα.
Λάβαρα και σημαίες
μπήκαν στη λιτότητα...

Πάνε τα συνθήματα
που γράφονταν στους τοίχους
τέλος τα μηνύματα
από χωνιά με ήχους.

Μπερδεύτηκαν τα χρώματα
λιγόστεψαν τα οράματα
γεμίσαμε απορίες
είμαστε για κλάματα...

Πικράθηκαν οι παλιότεροι
αμέτρητα τα θύματα.
Γέμισαν οι νεότεροι
με λάθη... και παθήματα...

Για καλύτερες ημέρες
στους λαούς μιλήσανε
των εχθρών οι φοβέρες
ποτές τους δεν μετρήσανε...

Δεν το περιμέναμε
έτσι να βαλτώσουνε...
ούτε αναμέναμε
οι ηγέτες να προδώσουνε...

Τώρα, στα συντρίμματα
ψάχνουμε να βρούμε
με τα υπολείμματα
τι μένει... για να δούμε.

Η πειρώτισσα

Νίκος Κακαϊδής

Αφιερωμένο στην Άννα Μπουναραζή-Θώδα

Στη Δωδώνη Ιέρεια περνούσες
με μαντεύματα μολοσσικά
κι ύστερα στα βράχια του Ζαλόγγου
πέφτεις κάτω για τη λευτεριά.

Στις βουνοκορφές ψηλά της Πίνδου
κουβαλάς τα πυρομαχικά

και τώρα πικρό ψωμί ζυμώνεις,
να το φάν' στη μαύρη ξενιτιά.

Θέλω πάλι να σου τραγουδήσω
μοιρολόι ηπειρώτικο,
σαν με δέος, κόρη, σ' αντικρίζω
ν' ανεβαίνεις τον ανήφορο.

Ήρωες

Γεώργιος Κ. Καραγιαννάκος

Τι μάνα, συλλογιόσουνα την ώρα που γεννούσες;
 Τί η καρδιά σου σου ’λεγε πώς θα γενεί τ’ αγόρι
 στον κόσμο τούτο π’ έφερες με δάκρυ και με πόνο;
 Θα γένει κείνο που κρυφά μπροστά στο κονοστάσι
 την Παναγιά ικέτευες να γένει το παιδί σου,
 καλογεράκι να το δεις μέσα σε μοναστήρι
 να κουβαλάει το σταυρό γι’ αυτούς που αμαρτούνε;
 Ή μήπως γένει και παπάς, Δεσπότης μήπως τάχα
 γονατιστή να του ζητάς ευχή για να σου δώσει
 και ναφιλάς το χέρι αυτού που έχεις μεγαλώσει;

Και συ πατέρα τ’ άρματα στη μάχη σαν κρατούσες
 και τον εχθρό μες τα βουνά ξοπίσω κυνηγούσες
 κι αλαλαγμούς περήφανους άφηνες σα νικούσες,
 που με τη λόγχη το κορμί του αγοριού τρυπούσες
 το γιο της μάνας κείνης κει που έφερε στον κόσμο
 που μ’ όνειρα τον έπλυνε και του ’δωσε γι’ ασπίδα
 τον κόσμο τούτον ν’ αγαπά, αίμα ποτέ μη χύσει
 τάμα του να ’χει στη ζωή τον πόνο ν’ απαλύνει
 εκείνων που μες τη ζωή τους έλαχε η μοίρα
 μέσα στον πόνο να βρεθούν, στ’ ανθρώπου την κακία.

Πες μου πατέρα, τι στο νου είχες κείνη την ώρα
 αν γιο σου ’διν’ ο Θεός καθώς το λαχταρούσες;
 Αντρειωμένο να τον δεις ψηλά πολύ να φτάσει
 στη μάχη να ’ναι νικητής, ήρωα να τον πούνε;
 Κι αν πέσει μπορύμυτα στη γη κι αφήσει την πνοή του
 από τη σφαίρα του εχθρού ή τη μακριά την λόγχη
 και τ’ όνειρο της μάνας του πετάξει σα κοράκι,
 τι θα ’θελες τότε να πουν πώς ήταν ο γιος σου;
 Ήρως που έπεσε στη γη με περισσή ανδρεία
 ή θα ’θελες να του ’στηναν μαρμάρινο μνημείο
 πάνω στη γη που πότισαν τόσοι πολλοί με αίμα
 π’ άλλους τους είπαν νικητές και άλλους νικημένους;

Τ' άρματα δεν τα θέλω 'γω, ούτε το θυμιατήρι
 για γη, χαρτί δώστε σε με, για όπλο μου την πένα
 μελάνι δώστε μ' άφθονο σαν αίμα να το χύσω
 για να υμνήσω ήρωες που πέταξαν τα όπλα
 παιδιά λαών πολύχρωμων, παιδιά απελπισμένα,
 θέλεις Κινέζους να τους πεις, θέλεις Αμερικάνους,
 Έλληνες, Τούρκους, Ιταλούς, Βουλγάρους, Αφρικάνους
 που στήθηκαν μ' ανάστημα παλικαρίσιο, ανδρείο,
 μπροστά στα τανκ και τις ορδές των βάρβαρων εκείνων
 π' αντί για φως τους δίδαξαν στον πόλεμο να τρέχουν
 για ιδανικά, πως τάχα μου, ηρωικά να πέσουν
 για να μπορούνε μερικοί πλούτο να συσσωρεύουν
 κι αδιάφοροι να μένουνε στο κλάμα και τον πόνο
 της κάθε μάνας π' έθαψε μαζί με το παιδί της
 όνειρα π' έπλεξε γι' αυτό και μαύρισ' η ψυχή της.

Αυτούς θε να υμνώ εγώ, αυτά τα παλικάρια
 που όπλο δεν εκράτησαν, στη μάχη όμως πήγαν
 για να φωνάξουν λευτεριά όχι στο σώμα μόνο
 το πνεύμα ν' ανυψώσουνε, ελεύθερο να γίνει
 για να πετάξει σαν αητός πάν' απ' την πλάση όλη
 και να φωνάξει δυνατά πως για ειρήνη φτάνει
 μόν' οπλισμός του πνεύματος που φέρνει την αγάπη
 που 'ναι η μόνη που μπορεί σαν βάλσαμο να γιάνει
 του κάθ' ανθρώπου τον καημό, του καθενός το δάκρυ.

Διαβάτης

Θεοφάνης Πανλίδης

Διαβάτη περπατάς πού;	στο δρόμο σου, στο τέρμα σου;
Σε ποιον άγνωστο κόσμο στέλνεις τη σκέψη σου;	Ο δρόμος σου τέλειωσε διαβάτη, έφθασες στο τέρμα του, χωρίς εσύ να φθάσεις.
Τι κυνηγάς, τι ζητάς	

Οι κοσμοναύτες

Αγάπη Ευθυμιοπούλου

Το αμφιπλάνο μας στον Άλφα του Κενταύρου
μαζί κινήσαμε ταξίδι μακρινό
τριγύρω θάλασσα ατέλειωτη του μαύρου
η γη στη μνήμη μας σημάδι γαλανό.

Το άστρο τούτο τελικός προορισμός μας
σταθμός συνάντησης υπερπλανητικής
να ζούμε ήρεμα είν' ο κοινός σκοπός μας
μιλάμε όλοι μας με νότες μουσικής.

Κοντά μας σκάφη από άλλους γαλαξίες
οι κοσμοναύτες με υπερήχους χαιρετούν
στις ίδιες όλοι μας πιστεύουμε αξίες
τα πάντα άφοβα μπορούν να εκφραστούν.

Καινούρια πρόσωπα μαζεύονται μπροστά μας
κοιτούν στα μάτια και γλυκά χαμογελούν
δεν έχουν στόμα και αυτιά σαν τα δικά μας
ακούμε λόγια, μα εκείνοι δεν μιλούν.

Με ολογράμματα μας δείχνουνε πώς ζούνε
πώς ταξιδεύουν σε πλανήτες φωτεινούς
δεν έχουν όπλα γιατί, λεν, δεν πολεμούνε
γυρεύουν φίλους της καρδιάς αληθινούς.

Βασίλης Μπόνιος (Λοχίας του έπους 1940)

Γρηγόρης Μάνθον Μηλιώνης

Στη Λιαμπουριά την άπιστη με τ' άσπρο φέσι
εκεί ψηλά στο άξενο το Μάλι Σπάτι
στο φοβερό και ξακουσμένο Κουρβελέσι
πόσοι λεβέντες μείναν αμανάτι...

Μέρα και νύχτα στη βροχή, στο χιόνι
το τάγμα της προκάλυψης του Γίγα
βαρούσε ανάρια, 'νάρια το κανόνι
γιατί τα βλήματά τους ήταν λίγα.

Τα πολυβόλα τους λειψά κι οι σφαίρες
με σταγονόμετρο ξοδεύονταν στη μάχη
κι όλοι περνούσαν άσχημα τις μέρες.
Πόλεμος! Ιταλοί και Γραίκοι μονομάχοι.

Στο λόχο του Βασίλη Αρχιμανδρίτη
ένας λεβέντης ξέχωρα γενναίος
«Παιδί του ήλιου και τ' αποσπερίτη»
στ' Αηδονοχώρι εγεννήθη, ο ωραίος.

Μάνα του λόχου, ο Βασίλης Μπόνιος
δε φρόντιζε μονάχα τη ζωή του
συνέτρεχε τους άλλους ο αιώνιος
στο «φίλο» πρόβαλε, ασπίδα το κορμί του.

Ο μαχητής εσφάδαζε στον πόνο
τον έκρουσε, Ταλιάνου, μαύρο βόλι.
Τρέχ' ο Λοχίας και τον βρίσκει μόνο
να σκούζει με τη δύναμή του όλη.

Δεν πρόλαβε βοήθεια να δώσει
όλμου, τους βρήκε και τους δύο, οβίδα
και πήγαν οι λεβέντες, όπως τόσοι
στον Άδη, ένδοξα για την Πατρίδα.

Αυλαία κόκκινη

Γιάννης Τσούτσιας

Χωματόδρομοι μνήμης λάθη ζυγίζουν,
χρόνων σελίδες κρυστάλλινης δίψας,
αινίγματα εικόνων κόστους γκρεμών...

Ασάλευτο φως αψίδας σωμάτων,
έπαρσης πέπλα άφθαρτης νύχτας,
σκοτάδι ασημένιο ψιθύρων φωτιάς...

Ταξίδια αλμυρά κυμάτων μάχης,
υπόγεια λιμάνια αναμένων βυθών,
χείλη ηδονής αύρας ερέβους...

Ανάσες ματιών άτακτης λάμψης,
γυμνές τελετές πάνοπλων ήχων,
ασύλητης νίκης βασίλειο χεριών...

Λέξεις φλύαρες σχολής ανέμων,
πολύβουη δροσιά φυλλωσιάς ήλιων,
ρωγμών φύρες ίσκιου σκιών...

Νοτισμένες φλέβες θιάσου δακρύων,
κραυγές φιλιών παλιάς κορνίζας,
χάδι ουρανού πυρσών ερημιάς...

Σταγόνων έξαρση σταθμών μέθης,
ανάθεμα νόστου μορφών αβύσσου,
συμπόσιο λήθης θητείας έρωτα.

*(Απ' την ποιητική συλλογή:
«ΕΥΔΟΚΙΜΑ, ΑΔΟΚΙΜΑ & ΕΠΙΟΡΚΑ»)*

Στον Πατροκοσμά

Ιόνιος Μυριάνθης

Πατροκοσμά εσύ, που σε δύσθερους και δυσχείμερους για το Γένος μας καιρούς, ο μπροστάρης του στάθηκες. Εσύ, που θελες, αν ήταν ανάγκη, και απ' τις εκκλησιές κεραμίδια να βγουν για να χουν στέγη τα σχολεία. Εσύ, που δειξες τη στράτα για την παλινόστηση της άγιας Λευτεριάς μας. Εσύ, που βάδισες το Γολγοθά σου, όπως ο μεγάλος Δάσκαλος, έλα και σήμερα κοντά μας. Έλα, γιατί τα σημάδια δεν είναι πάλι καλά. Γκριζάρουν οι ορίζοντες, αυγαταίνουν οι γραικύλοι, λιγοστεύουν οι πατριώτες, ανοίγουν κερκόπορτες. Έλα πάλι, Απόστολε και Προφήτη της Ρωμιοσύνης, να μας δείξεις, άλλη μια φορά, τη σωστή ρότα, που φαίνεται πως την έχουμε χαμένη.

Ο μαχαραγιάς

Κωστής-Ι.Γ. Καλλέργης (Κ.-Ι.Γ.Κ.)

Σουλτάνο, από πάνω μου δεν έχω! Κι όμως χαράτσια πια πληρώνω σαν ραγιάς! Αντί για γρόσια, μ' ευρώ στην ΔΟΥ τρέχω! Εγώ!!! που μου λέγαν θα ζω μαχαραγιάς!

«Μαζί τα φάγαμε!» ακούστηκε μια μέρα! και έστησα το μάτι μου γαρίδα! Ένας χοντρός το είπε για φοβέρα! που θελε και να σώσει την πατρίδα!

Το πάρτι που γινότανε σιμά του καμώνεται πως τάχα τ' αγνοεί! Τ' άδικα λόγια, τα σκληρά και τα ωμά του τα επιστρέφω... αν κι εμένα εννοεί!

Σουλτάνο από πάνω μου δεν έχω κι όμως χαράτσι πια πληρώνω σαν ραγιάς! Οξώ τους κλέφτες να τους βλέπω δεν αντέχω κι άσχετους να χουμε στις φυλακές Αγιάς.

Ήρθε σκλαβιά χωρίς ν' αντισταθούμε, γίναμε δούλοι κι η Λαγκάρντ επιτηρεί! Πάλι σ' αγώνες λευτεριάς θ' αναλωθούμε κατά της φάκας που χε μέσα το τυρί!

Αγέρι φθινοπώρου

María Ramírez

Αγέρι φθινοπωρινό
τ' όνειρο το καλοκαιρινό
εκεί στην άκρη του γιαλού
ήρθες να το θροῖσεις.
Σαν φυλλαράκι από δεντρί¹
να το σηκώσεις απαλά,
με τη γλυκιά σου την πνοή
δώστου του ζωή,
να το μεταμορφώσεις,
να πάρει σάρκα και οστά
κι εμπρός μου να 'ρθει θαρρετά!
Γιατί είν' ο Έρως ο Αλλογενής
που ήρθε να με κουρσέψει!
Πασπαλισμένο μ' άμμο το κορμί²
και φύκια στα μαλλιά
πρόσφορο ζυμωμένο
στέκω εμπρός στον πειρατή
τροφή παραδομένη.
Κι εσύ αγέρι μαγικό³
νεράιδα του ονείρου
κρύψε μας μέσ' τις φυλλωσιές,
τα χειμαδιά του δάσους,
μην τύχει γίνεις άνεμος
στρόβιλος, εχθρός
και μείνει τ' όνειρο ξανά
εκεί στην άκρη του γιαλού
όστρακο αδειανό...

Γνωμικά

Xρυσανγή Καμπρή-Μπόμπολη

Ζωγράφισε στην ψυχή σου
αυτό που ζητάς
να συναντήσεις στη ζωή σου.

Μίλα μόνο με τη σιωπή
της ματιάς την αστραπή
και της καρδιάς τους ήχους.

Θα 'ρθουν ανείπωτες χαρές
στο λέων να το ξέρεις
αρκεί μες την καρδιά
να κρύβεις κάποιο αστέρι.

Στο θέατρο των σκιών
δώσε με φως το παρόν.

Δεν είμαι άγιος
να μοιράζω τα ιμάτια μου
είμαι μόνο άνθρωπος απλός
που χαρίζω τη ζεστασιά μου.

Ένα κομμάτι ουρανό
απ' τη ζωή γυρεύω
ένα ποτήρι θάλασσα
λίγη γη ζηλεύω.

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

	σελ.		σελ.
Σημείωμα Εκδότη.....	1	Η πείνα 1941-42 και οι μπατσάρες (Απόστολος Στ. Κολιός)	54
Αποστολή συνδρομής	2	Η μεγάλη ώθηση (Κων/νος Ιω. Φίντζος) ..	56
Η βράβευση της Ένωσης Ελλήνων Λογοτεχνών από τη Λέσχη Αρχιπλοιάρχων..	3	Τιεναγμέν (ντινος δωρος)	58
Πραγματοποήθηκε το 7ο Πανελλήνιο Συνέδριο του ΕΛΛ.Ι.Ε.Π.ΕΚ.....	16	Ορφέας και Ευρυδίκη (Φρειδερίκη Τζόκα-Ζήση)	59
Η έναρξη των εκδηλώσεων της Ένωσης άφησε τις καλύτερες εντυπώσεις.....	22	Τι είδα στη Ρωσία (Νίκος Κακαϊδής)	60
«Η Δίκη του Σωκράτη» (Μία θεατρική παράσταση)	24	Ο ρόλος της οικογένειας σήμερα και η ανάγκη της αναβάθμισής της (Ελένη Παπαθεοδώρου)	62
74η επέτειος του ΟΧΙ – Τιμή πεσόντων του '40 εκτός των συνόρων.....	28	Στον άνθρωπο του σήμερα (Δήμητρα Ευσ. Παπαλιάκου)	63
Φεστιβάλ Αραχθείου Θεάτρου Τζουμέρκων 2014.....	30	Στον Λευτέρη Τζόκα (Χρήστος Ν. Καρακούνης)	63
Η φιλία (Φανή Ρουμελιώτη-Μαργαρίτη) ..	32	Αγτι-λέξεις (Ιωάννα Χρήστου)	64
Προβλήματα εθνοτήτων μειονοτήτων στο τέλος του 20ού αιώνα και την είσοδό μας στον 21ο αιώνα (Αικατερίνη Φακάλου).....	33	Ο ποιητής (Απόστολος Ιωάν. Πάσχος)....	65
Ο ήρωας της Τρεμπεσίνας (Φρίξος Δήμου) 37		Το λάθος μου (Άρης Κανδηλάπτης)	66
Περίπατος στην πλατεία Πάργης (Μάρω Φ. Δήμου)	39	Αν το θες (Ελένης Μουζάκη-Μπουρίτσα) 66	
δίδαξε (Μπεάτα Κούκιελ-Βραΐλα)	39	Πατρίδα μάνα μου Ελλάδα (Αννα Μπουρατζή-Θώδα)	67
Εφυγες στο φως... (Αννα Δ. Μοσχονίδου) 40		Της ζωής το μονοπάτι (Δημήτρης Τριάντος).....	68
Αόρατος (Λεωνίδας Χαζίρογλου).....	40	Εμείς οι άνθρωποι... (Γιάννης Τσώλης) ..	69
Το πατρικό μου (Βιβή Αντωνάκη)	41	Ο άλλος μου εαυτός (Πολυξένη Γιάχου) .	70
Πρόδοσ (Λεωνίδας Μωρόπουλος).....	41	In memorial (Ηρακλής Δανιήλ)	70
Η φύση στη διδασκαλία του πατρο-Κοσμά (Θανάσης Στ. Παπαθανασίου)	42	Λεβεντομάνες του '40 (Μιχάλης Παγούνης).....	71
Απορίες μαθητών μου (Αγγελική Ζολώτα) 44		Μια νότα (Πάνος Κοκκινόπουλος)	71
Στη Βουλή της Αλβανίας (Αναστάσιος Τύμης).....	45	Ο άνθρωπος και ο Έλληνας (Γεώργιος Β. Πάτσης)	72
Τα πρόσωπα (Σπύρος Π. Ραδίτσας)	46	Αθροισμα μηδέν (Ανδρέας Κάππας)	73
Κέντρο Εκπαίδευσης Κανελλόπουλος (Χρήστος Καραπιπέρης)	47	Ηπειρώτισσα (Νίκος Κακαϊδής).....	73
Ο τζογαδόρος (Κίμων Μπαρτζώκας)	50	Ήρωες (Γεώργιος Κ. Καραγιαννάκος)	74
Όνειρα (Τάκης Παν. Παπαδημητρίου)	51	Διαβάτης (Θεοφάνης Παυλίδης).....	75
Η εφημερίδα «Τριψυλία» της 1-12-1873 γράφει για τον Χαράλαμπο Κανελλόπουλο (Δημήτριος Πρίγγουρης)	52	Οι κοσμοναύτες (Αγάπη Ευθυμιαπούλου)	76
Οι διωγμοί των Ελλήνων (Χρήστος Γκούμας)	53	Βασιλής Μπόνιος (Γρηγόρης Μάνθου Μηλιώνης)	77

ΛΕΣΧΗ ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΩΝ

1982

2014

ΤΥΧΗ ΑΓΑΘΗ

αξίωσε τη ΛΕΣΧΗ ΑΡΧΙΠΛΟΙΑΡΧΩΝ
να τιμήσει και να βραβεύσει την

ΕΝΩΣΗ ΕΛΛΗΝΩΝ ΛΟΓΟΤΕΧΝΩΝ

για την ανεκτίμητη προσφορά της στα Ελληνικά
Γράμματα, αλλά και την πολύτιμη συμπαράστασή
της στη Λέσχη μας.

Απένειμε δε τις τιμές σε πανηγυρική τελετή στην
αίθουσα «Καπετάν Βασίλης Κωνσταντακόπουλος»
της Λέσχης Αρχιπλοιάρχων την 9η Οκτωβρίου 2014

Ο ΠΡΟΕΔΡΟΣ

ΜΑΡΙΝΟΣ ΤΣΑΜΗΣ

Ο ΓΕΝ. ΓΡΑΜΜΑΤΕΑΣ

ΠΑΝΟΣ ΜΗΝΟΓΙΑΝΝΗΣ

